

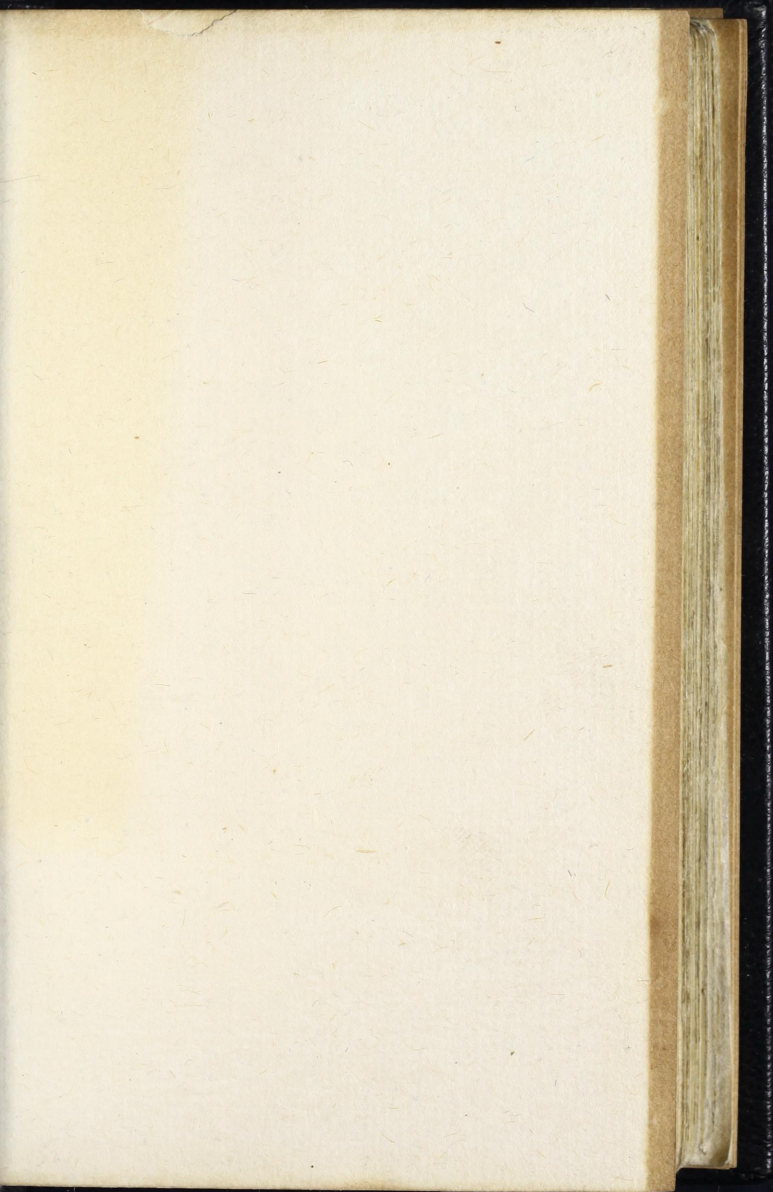
N.
T

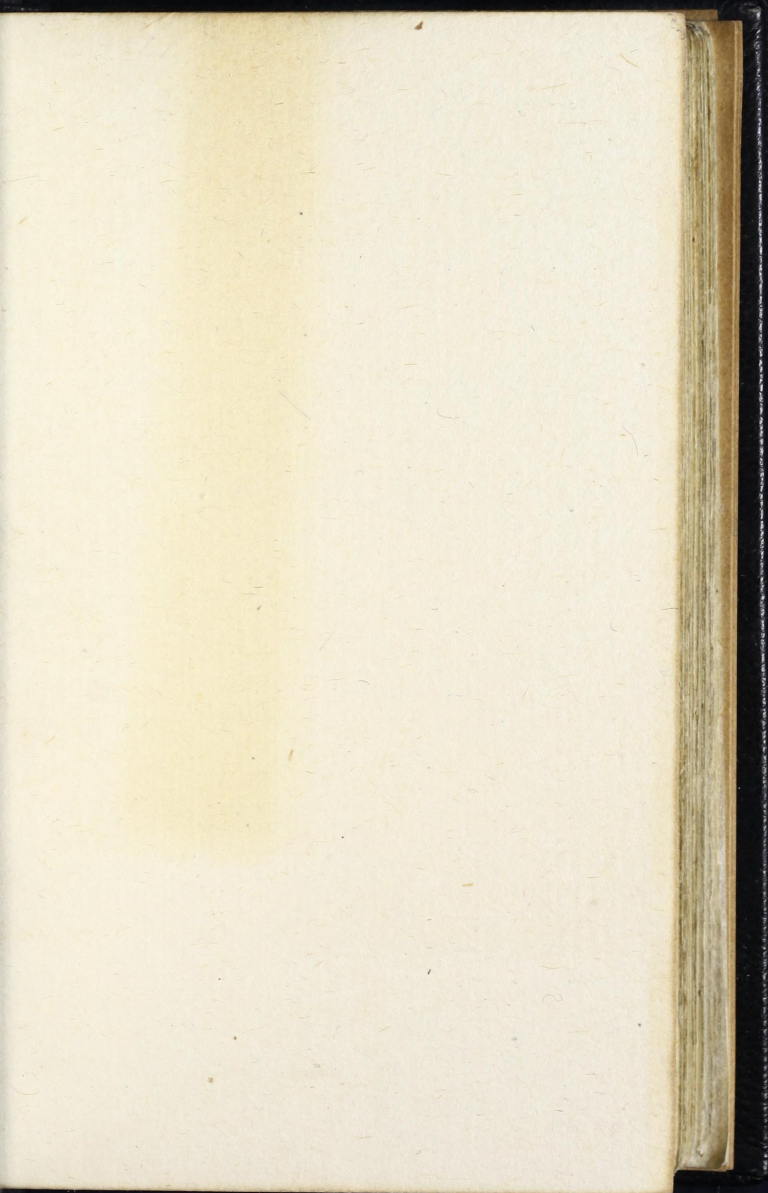
T-H K.

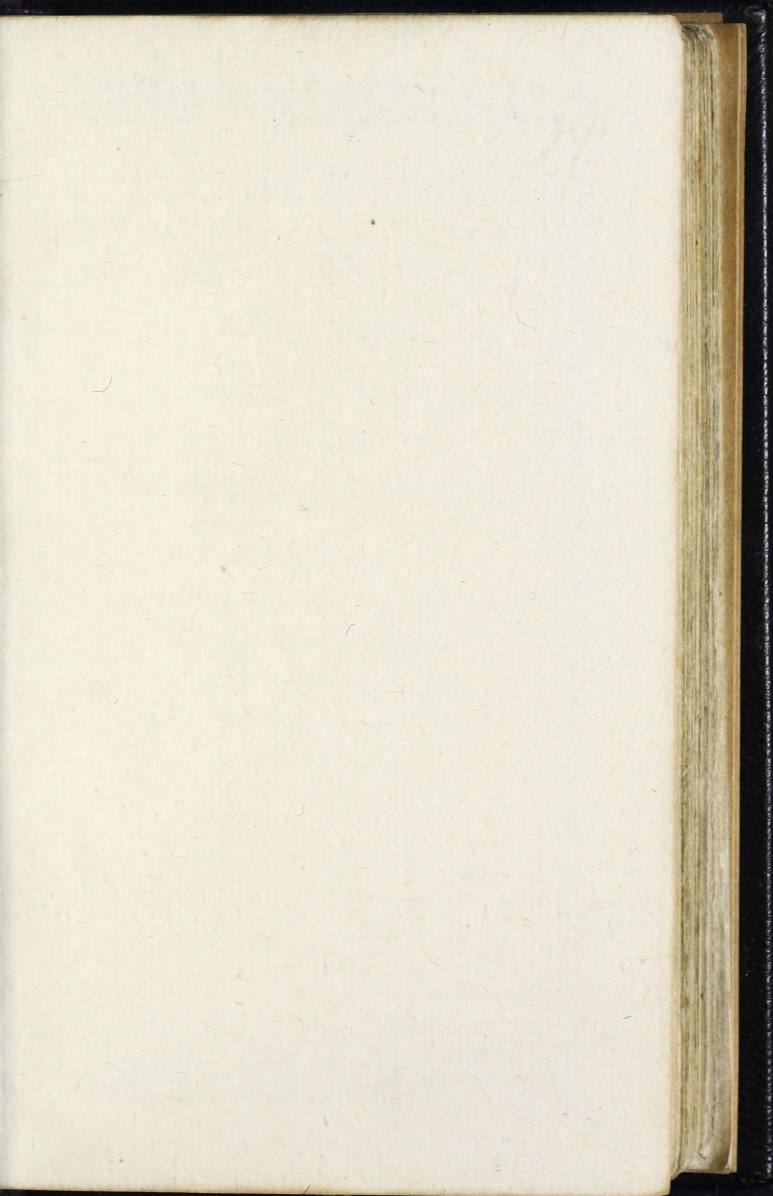
I 906

RMK. I. 906.
"B" variáns.
(2. péld.)

Teljes.

TEMETŐ KERTE.

Melyben
Egynehány HALOTTI al-
kolmatossággal-valo

PRÆDIKATIOK

vadnak;

Mellyeket irt és prædikállott
különkülön helyeken

SELYEI BALOG ISTVAN,

Mostan Fejérvárat egyik Udvari
Prædikátor.

Job. 11. v. 23.

Fel-támad a' te atyádha.

V A R A D O N,
Nyomtatta SZÉNCI K. ABRAHAM.
M. DC. LV.

TEMETŐ KERTE.

Melyben
Egynehány HALOTTI al-
kolmatofsággal-valo

PRÆDIKATIOK
vadnak;

Mellyeket irt és prædikállott
külön külön helyeken

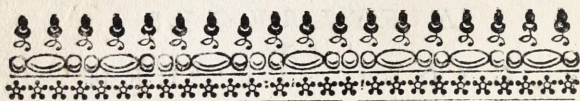
SELYEI BALOG ISTVAN,
Mostan Fejérvárat egyik Udvari
Prædikátor.

Joh. 11. v. 23.
Fel-támad a' te atyádha.

V A R A D O N,
Nyomtatta SZÉNCI K. ABRAHAM.
M. DC. LV.

A' FELSEGES
ES
GYÖZHETETLEN
KIRALYNAK,
A' SZ. HAROMSAGBAN
IMADANDO
ES
ÖRÖKKE ALDANDO
DICSŐSEGES
ES
MELTOSAGOS
EL S Ö
SZEMELYNEK,
AZ
A T Y A
MINDENHATO
UR ISTENNEK,
MENYNEK FÖLDNEK,
ES
AZOKBAN VALO MINDEN
TEREMTET ALLATOKNAK
TEREMTŐ ES GONDVISELŐ
UR ANAK,
KIRALLYANAK,
NEKEM AZ ALDOTT
UR J E S U S
CHRISTUSBAN
MEGTARTO ES IDVEZITŐ
URAMNAK
S' ATYAMNAK.

DEDICALAS.

Eg-foghatatlan, ki-gon-
dolhatatlan és meg-mér-
sékkelhetetlen kegyelmű,
s' hozzád mehetetlen vi-
lágossággan lakozo ,
nagy túrhető, gazdag irgalmu, szent
seregeknek Ura Istene ; kitől minden
tökélletes jó ajándékok vadnak az e-
gekből, kiben a' gyarlos s' halando em-
bernek mind élete, pihenése és moz-
gása vagyon : ki a' te irgalmaságo-
dat ezer és több iziglen-is meg-tartod
a' te frigyefidhez, és mint az édes szülő
s' nevelő atya könyörül sz a' téged félő-
kón. En szegény por, hamu, férgets-
ke, s' magamban te előtted a' semmi-
nél-is kisebb, noha bűnben fogon-
tattam, bűnben meleggittetem, bűn-
ben

D E D I C A L A S.

ben jöttem ez bűnökkel meg-motskolodot világra, és miolta a' te szent ajándékiddal meg-választo ítélet tétellel kezdettem élni-is, a' te joigazgató törvényidet meg-számlálhatatlan e-zernyi ezerszer által-hágtam, mellyekenézve méltó volnék az el-vettetésre, és minden igazságos ítéletedből származando büntetésekre: ha a' te áldot Fiadnak mélységes sebeiben el-rejtezve nem találnál. Mindazáltal, oh édes Uram, felséges Királyom, noha fertezett ajaku vagyok, noha bűnnel tellyes marku vagyok, ugyan még-is a' te felséges királyi oltalmad alá folyamodom. Kérlek-is igen alázatosan, szerelmes Uram, Királyom, ne gerjedgyen-fel ellenem méltó busulásod, hogy ilyen porotska s' férgetske az ő semmit nem érdemlő kitsiny, s' tövel hegygyel őszve-csepűsödőt munkátskáját imádoando szent neved méltosá-

D E D I C A L A S.

gos tutorsága alatt bocsáttya az halando embereknek szemek eleiben.

Oh édes Uram, Királyom, ha mi ez munkátskában jo, ha mi rendes, ha mi hasznos, ha mi idveséges; mind csak Isteni Felségedé, ímérd azért és vegyed kegyelmessen. A' mi pedig vizsgálás, a' mi bárdolatlan, a' mi rendetlen és vétkes, mind enyimek Uram azok. Kérlek édes Uram, hogy azokat simogassad, igazgassad, és szentséges kegyelmednek palástyával fedezgedd. Ha mit Uram a' te szent adományodból a' te áldot dicsőségedre fordíthatok; amaz nékem ki-adot kitsiny girátskából ha mi lelki kereskedést indíthatok, vegyed kegyelmes oltalmad alá. Nem is akartam, Uram, senki más neve alatt ki-eresztenem, hanem csak a' te Isteni Felséges neved alatt.

Előszór, mert engemet még az én
Anyám-

D E D I C A L A S.

Anyámnak méhében ismértél, és midőn onnét hatalmodból ki-hoztál, csudálatossan nevelgettél, a' tisztátalan dísznok mellől hittál-el: Az után a' mikoron a' közönséges embereknek tudatlan társaságokból ki-vóttél volna, minden bujdosásimban kegyelmessen mellettem voltál, a' sűrű bálványok közzől te jutattál és hosztál a' te igaz tiszteletedre s' isméretedre. A' testi fegyvert te oldottad-le, Uram, az én oldalomrol, és te ruháztál-fel a' teLelkednek erejével. Teadtad a' lelki baj-vivásnak fegyverét kezemben, te, Uram, a' te kegyelmességednek és meg-elevenítő igédnek Sáfárává tóttél, és a' bűnöknek béklyoít fel-vető és meg-nyitó, a' menyországot bézárlo és meg-nyitó kólcsokat tennen magad kóttótted Uram oldalamra és adtad kezemben.

Másodszor, mert gyermekségem-

D E D I C A L A S.

től fogván valo bujdosásimban csak te voltál oltalmazó Istenem. Mikoron a' szegénységnek nehéz terhe rám ereszkedet, mikoron ruhátalan és éhező voltam, te, oh édes Uram, parancsoltál a' te szolgáidnak, és vélek ruháztattál, szűkségemben tápláltattál. A' tengernek habjai közzül kegyelmessen meg-szabadítottál, és ísmét édes nevelő hazámnak meg-adtál.

Harmadszor, mert sok bujdosásim után, ennékem nyugodalmas pihenő helyeket engedté, lelki testi áldásiddal környül-vőttél, meg-áldottál, s' derekasson a' te gabonádnak aratására kibocsátottál, melyben tizenöt esztendeje immár hogy kegyelmessen megtartottál, Szent Lelkeddal igazgattál. Ugy vagy, édes teremő Királyom, keletűségnek kenyerével étettél, és köny-hullatásnak itallyával itattál engemet nagy bőséggel, és a' te csudála-

D E D I C A L A S.

tos ítéleted szerént tórsókóftúl csak
ki nem vágál engemet. En pedig szűn-
telen te benned biztam, és mind ez
mái napig hirdetem a' te csudálatos
dolgaiddat: Mert minek-utánna sok
és gonosz nyomoruságokat kostol-
tattál volna meg én velem, ismét meg-
elevenítél engemet, és a' földnek mély-
ségéből ki-hoztál engemet. Meg-so-
kasítottad, Uram, a' te áldásodat én
rajtam, és hozzám fordulván meg-
vigasztaltál ismét engemet. Oh felsé-
ges Királyom, légy ennek-utánna-is
erős és bátorságos kő-sziklám, kihez
folyamodgyam; mert te tanítottál
engemet az én gyermekségemtől fog-
ván ez mái napiglan, azért oh én id-
vekségemnek Istene, vénségemig, és
mind az én utolsó pihenésemig ne
hadgy-el engemet, hiszem Uram mi-
kor az én testem még forma nélkül
volt-is, látták a' te szent szemeid, és

D E D I C A L A S.

bé-irtad az én nevemet a' te élő köny-
vedben meg-másolás és bánás nélkül.
Edes Királyom áld-meg ez munkáts-
kát, s'a' te áldot Fiadnak nevében tedd
idvességessé mind az Olvasóknak s'
mind az Halgatóknak, Amen.

A Z

A Z O L V A S O H O Z.

EZ együgyű s' éretlen munkátskát, nem valami hijában-valo, s' sokakat meg-csalo világi hir-név vadászásának okáért terjesztetem vizsgáló szemek, és ítélő elmék eleiben: hanem az én Istenemhez és az ő népéhez valo igaz buzgoságomból. Nem kételkedem benne, hogy nag' sokan úgy nem cselekednének ezzel, mint MOMUS az Istennel; ki azért nem jóvállotta az embernek alkotását: Először, hogy Isten hátul-is a' nyakán láto szemeket nem formált, mellyekkel az embert követő gonoszokat meg-látván el-kerülhette volna. Másodszor, hogy az oldalán egy ablakot Isten nem teremtet, mellyen a' belső nyavalyákat ember meg-nézhetne és ki-tisztithatta volna. Harmadszor, hogy a' lába-ikráját elől a' szárára nem formálta, hogy meg-útvén a' szárát, oly hamar ne ért volna csontot. Ehez-is sokan sokat kívánnak nem kételkedem, kik több szemeket, ablakokat, és oltalmazó láb-ikrákat jóvállanak, és hol-mi fülben-mászo ujságokat kezdenek benne nézkélni. A' féle ujságokat én azoknak hagyom, kik vagy elme futtatásért, vagy a' bölcseségben valo élefségnek mustrálásáért irogatnak valamit. En az én Egyházi hivatalom szerént valo tisztemet akartam ezzel-is meg-mutatni. Azért ha ki lelke jóvára valokattalalánd, és

tanu-

A Z O L V A S O H O Z.

*tanulánd belőle, dicsóitse érette az Ur Istent, s' má-
fokkal-is szeretettel közöllye: Ha ki pedig nem jo-
vallya, szálljon magában, s' kérdgye-meg lelki-
méretitől, ki lehessen ő, s' mig irigy és maga tetczé-
sének veszedelmes fogaival ez munkátskát kegyet-
lenül meg-marczongand, ezekről a' Materiákrol ir-
jon hasznossabban, jobban és rendessebben: mig azt
nem cseleked, addég légyen magának és halgasson.*

SELYEI BALOG ISTVAN,

Mostan Fejérvárat edgyik
Udvari Prædikátor.

I. PRÆDICATIO. *Somoru*

Gen. 35. v. 16. 17. 18. & seq.

*halotti gju
lekes*

16. Es el-menének Béthelből, és valának Ephratól úgy-mint egy mélyföldre, és szüle a' Rachel, és a' szülésben nagy fájdalmat szenvedé.
17. Es mikor a' szülésben nagy fájdalmat szenvedne, monda néki a' bába: Ne fély, mert most-is fiad leszén.
18. Mikor pedig meg-halna, nevezé azt BenOninak; de az atya nevezé BenJaminnak.
19. Meg-hala annak-okáért Rachel, és el-tették az uton, a' mellyen mennek Ephratában, mely mostan Béthelnek neveztetik.
20. Es állata Jákob oszlopot az ő temető helyénél, az mondatik mind e' mai napiglan Rachel temető helyének oszlopának.

Oha a' Seregeknek Ura Istene a' bűn-ért minden emberekre kemény sententiat mondott, a' Mofes ötödik könyvének 27 részében, v. 26. hogy atkozott lenne minden, valaki cselekedet-
tel bé nem tellyesitené a' törvénynek ígeit; mindaz-
által

által a' szegény gyenge erőtelen afzszonyi-állatokra
zen kívül-is láttatik igen nehéz igát vetet lenni.

Mert Adámnak csak az mondaték *Gen. 3. 17. & seqq.* Légyen átkozott a' föld te éretted, nagy fáradságos munkával egyed annak gyümölcsét minden életednek napjain. Tövisset és bogács korot teremtsen tenéked, és a' mezőnek fűvét egyed. A' te orczád-nak veréjtékével egyed a' te kenyeredet, mig nem földé léfszsz, mert abból vétettél, mert por vagy és porrá kell lenned. De az afzszonyi-állatnak Evának ez mondaték: *Meg-fokasítom felette igen a' te fájdulmidat, és a' te méhedben való fogadásodnak fájdalmát, fájdalommal szűlód magzatodat.* Mely Istennek e' béli kemény fenyegető átkát naponként kényszerítettnek szenvedni a' szegény afzszonyi-állatok, kik nemcsak a' szűlésnek nehéz fájdalmát viselik, hanem nagy fokban még életüket-is le-té-szik, a' mint ez előttünk való keserves példa előnkben adgya, és itt a' Rachelnek gyermek szűlésben-
való szomoru halála bizonyítja. Mei yben summa szerént előnkben adgya Moyses Propheta, mi módon holt-meg Rachel gyermek szűlésben, és mely tisztességeffen temette-el őtet az ő szerelme's Ura a' Jákob Patriarcha.

Két dolgok vadnak az igékben, az

Elsőben a' Rachelnek halála;

Másodikban tisztességes el-temetése.

Az elsőben ezek vadnak rend szerént: Először
a' hely, honnét meg-indult Jákob az ő terhes fele-
ségével

ségével és minden cselédivel egyetemben, azt itt mondgya lenni Béthelnek. Az a' Béthel ez, mely annak előtte hivatik vala Luznak, *Gen. 28. v. 20.* Hallottátok mi módon változott-el ennek neve: mikoron Esau az áldásért meg-haragut volna Já-kobra, olázkodik vala élete után, azonban Mesopotamiában kellették néki e' dolog miatt készülni. Meg-indul bujdosni a' szegény Jákob, egy bottal és egy palafzk olajjal, mikoron jutott volna Háránbā, el-estveledék ott. Es a' mint-hogy a' jo lelki-isméretű, és az Isten gondviselésében semmit nem kételkedő ember mindenűt bátorságozzan nyughatik, és ott egy helyen egy követ teszen feje alá és el-aluvék. Hihető bizonyára szép drágalátos elmélkedési és Istennel való beszélgetési voltanak az ő szívében, minek-előtte el-alunnék, mert szép istenes álmot-is láta. Láta egy magos lajtorját, kinek egyik része az eget éri vala, másik pedig vala a' földön. Láta hogy azon az Istennek Angyali alá és fel-járnak. Láta hogy az Isten a' lajtorjára könyöklött, ki meg-is szolította őtet ezt mondván: *En vagyok az Ur, Abrahámnak a' te atyádnak Istene, és az Isaknak Istene, és ezt a' földet a' mellyen nyug szol tenéked adom és a' te magodnak.* Es midőn több irgalmafságát, és rola való gondviselését-is igérte volna néki az Ur, azonban fel-ferkene: noha meg-félemlik, de fel-kelvén reggel vevé azt a' követ mellyet estve a' feje alá tött vala, és fel-emelvén azt emlékeztető oszlopnak olajat rőlte folyúl reája, és nevezé azt Béthelnek, mely annyit teszzen, mint *Isten háza.*

Ugyan

Ugyan akkor ilyen fogadást tón az Urnak : *Ha az Isten én velem léfzen, és ha meg-őríz engemet ez uton a' mellyen én mostan még yek, és ha ételemre valo kenyeret adánd, és öltözetemre valo ruhát. Es ha meg-térendek békefsség gel az én atyámnak házához, és ha az Ur én Istenem lezend; tehát ez kő mellyet oszlop gyanánt fel-emeltem Isten háza léfzen, és valamit adándasz énnékem, annak tizedét tenéked adom.*

Immár a'Lábánnak házátol nagy Isteni áldomással vizfsza tére, meg-emlekezik az ő fogadás-tételéről, mellyet az előtt tött vala az hatalmas Istennek. Az Isten-is azonban meg-jelenék nekie, ki ezt parancsolá mondván : *Kely-fel, eredgy-fel Béthelbe, és te lepedgyél-le ott, és csinálly oltárt amaz erős Istennek, a' ki meg-jelenék tenéked mikor a' te bátyád előtt futnál.* Az ő utában azért ide tére Béthelbe, és az ő erős fogadás tételét bé-tellyesíté az Istennek. Innét indul azért el immár az ő szerelmes *terhes Ráchelével*, kiért tizen-négy esztendőket szolgált vala, és azok csak ugy tetczenek vala, mint ha csak tizen-négy napok löttének volna.

Másodszor a' hely a' hová akar menni. Mikoron a' szent Atya hallaná az Istennek parancsolat-tyát, és nem meszfsze volna az ő vén attyától az Ifáktól, ugymint három avagy négy mélyföldnre, fiet ő hozzája az ő szerelmelivel egyetemben Arbába, mely az után nevezteték Hebronnak.

Harmadszor, vagyon Ráchelnek a' szülés miatt valo nagy fájdalma, mellyet igen keserveffen szenved

I. P R E D I K A T I O. 5

ved a' Pátriárcha. Ebben ismét ime' következendő dolgokat lássuk-meg.

1. A' helyet, holott szenvedi Ráchel a' szülésnek fájdalmir, az nem megszűze vagyon Ephratától.

2. Vagyon a' szülés, mert mikoron nagy fájdalmokat szenvedett volna, szülé az ő fiát.

3. Vagyon a' bábának az ő biztatása, mert mikoron eszében vőtte volna hogy igen nehezen vagyon, kezdé őtet vigasztalni, ezt mondván : *Ne fély, mert mostann-is fiad vagyon.*

4. Vagyon a' született gyermeknek neve, mellyel az ő meg-halo annya a' Ráchel nevezé őtet. Nevezé pedig *BenOninak*, az az, fájdalmoknak fiának, mert nagy fájdalmokkal szülte vala őtet.

5. Vagyon immár Ráchelnek szomorú halála, mert midőn a' szegény Jákob örvendeznék az ő fiának mellyet szült vala ő néki Ráchel, azonban a' szülésnek fájdalmiban meg-hala az ő szerelmes felesége.

T U D O M Á N Y.

Nagy fájdalommal, és néha szomorú halállal-is szülik az aszszonyi-állatok az ő gyermekeket.

E' Tudomány ezekben az igékben vagyon, mert ihol Ráchel-is nem csak kénokat szenvede a' szülésnek miatta, hanem meg-ishala.

Ennek fundamentomát az Isten ő maga fel-törte *Gen.3.16. Nagy fájdalommal szülsz a' te magzatodat.* E' Tudománynak két okát adom.

E L S Ő O K A. Mert ez a' bűnnek büntetése ő
B rajtok,

rajtok, mivel-hogy ők csalatkoztanak-meg elő-
ször-is.

M A S O D I K O K A. Mert a' szülésnek idején
minden szülő csontok nagy ki-befzélhetetlen fáj-
dalmokkal egymástól el-távoznak, és az erőltetés-
ből való fájdalmok miatt minden csontoknak, inak-
nak és izeknek őszve-foglalási meg-rendülnek,
melyről idvezitőnk így szól Joan. 16. *Az afzszonyi-
állat mikoron szül fájdalma vagyon, mert el-jött az
ő orája.*

Péllda erre a' Pinehásnak, az Eli Pap fiának fele-
sege, ki mikoron meg-hallotta volna, hogy a' had-
ban az ő ura el-esett, hirtelenséggel szült, és a' szü-
lésnek fájdalmi miatt meg-is holt, 1. Sam. 4.

Ráchel-is nem csak fájdalmokat szenvedé, ha-
nem ő-is a' szülésben meg-hala. Ne mennyűnk
mészíze példáért, ihol e' szomorú koporsóban fektü-
vő jó kerefztyén afzszonyi-állat-is, midőn a' szü-
lésnek fájdalmi őtet meg-környékezték volna,
nagy fájdalmokkal szerelmes atyafiainak, jámbor
hitves urának keserves gyászokra meg-hala.

I N T Ő H A S Z O N. Szolgál e' Tudomány a'
fiaknak és leányoknak intettetésekre, meg-gondol-
lyák minémű nagy fájdalmokat szenvednek miat-
tok, azért az ő szerelmes szülő annyokat minden
tisztességgel és böcsüllettel illesek. A' vén Tobiás
az ő fiának az iffju Tobiásnak ezt hagyá testamen-
tomban Tob. 4. 3. 4. *Fiam ha én meg-halok temess-e őt
engemet, és a' te anyádat meg ne utálljad: de min-
den életednek idejében tisztellyed őtet, kedve szerént*
esete-

I. PREDIKATIO

7

cselekedgyél, és semmi bősézsággal ne illeszed. Fiam emlekezzél-meg rola mely sok nyavalyát szenvedett, mikor on tégedet méhében hordozott, &c. Ennek meg-cselekedetire indítsák a' fiakat és a' leányokat;

1. Az Istennek szent parancsolattya, mely le vagyon irván az ötödik parancsolatban: *Tiszteljed atyádat és anyádat.* &c. 2. Ennek hasznos gyümölcse, mert valaki atyát és anyát tiszteli, az Úr Isten bősézsü élettel meg-ajándékozza, és az neki adot örökségben nyomosá téfzi. 3. Mert Isten őket-is úgy ajándékozza-meg jo engedelmes és szo-hallo, s' őket bősézsüllő magzatokkal, ha ők-is engedelemmel bősézsüllik az ő atyákat és anyákat.

VIGASZTALO HASZON. Vigasztalhatják a' terhes aszszonyi-állatok, és a' kik annak súlyos fájdalmat szenvedik, ő magokat, mert nem csak ő nekik kelletik a' szülésnek fájdalmat szenvedni: Hanem még a' régi szent anyák-is meg-szenvedték, és azok közzül nagy fokon a' szülésben meg-is holtanak. De a' mint szent Pál Apostol mondgya, *1. Tim. 2. 15. Meg-tartatnak a' magzatoknak szülésének állapottyában, ha meg-maradnak a' hitben, a' szeretetben, és a' szent életben, szelidséggel.* Noha nagy kénokat kell vallaniok; de az Istennek Szent Lelke el nem hadgya őket; hanem a' mint hogy Ráchelt vigasztalta, bátorította, és idvezítő kegyelmével jelen volt: Így ő vélek-is jelen léfzen, és várakozásoknak boldog és idvesé-

ges ki-menetelit adgya, csak ők-is békeféges túrés
által birják az ő lelkeket.

MASODIK RESZ.

A' második részben vagyon Ráchelnek el-teme-
tése, melyben emlekezik Moyfes;

1. Tiszteféges és bősülletes el-takarittatásáról,
mellyel az ő jámbor férje a' Jákob Pátriárcha őtet
illeté. 2. Hogy nem csak el-temettette, hanem
emlekezetére egy ofzlopot-is emeltet-fel, melyel
hozzá valo tőkélletes fzeretetit akarta meg-mutat-
ni. Innét ez a' Tudomány:

TUDOMANY.

*Az Istenfélő házasfoknak egymást tisztefégeff-
sen kell el-takarítani.*

E' Tudomány-is a' bötüből foly-ki, mert Jákob
Pátriárcha az ő fzerelmes Ráchelét tisztefégeffen
temeté-el. Idvezitönk erről így fzol *Matth. 8. 22.*
Hadd remesék-el a' halottak az ő halotttyokat.

ELSŐ OKA ennek ez: Mert az egymás kö-
zött valo kötelefség azt kívánnya, hogy tisztefé-
ges temetéffel illettefsék mind a' két fél.

MASODIK OKA: Mert az elöttünk meg-
lött példák a' következendőknek tanuságokra va-
lok. Példa erre a' házasfoknak Abrahám, ki az ő
fzerelmes feleségét a' bősülletes Sára afzfzont tisz-
tefégeffen el-takarítá a' Makpela mezejének kőből
ki-faragot koporfojában, *Gen. 23. 19.*

HASZNA.

ELSŐ HASZNA e' Tudománynak meg-fed-
dés;

dés; hitek és köteleffégek ellen cselekefznek azok, a' kik az ő meg-holt házas társfokat bőcstelenül temettetik-el, és csak alig várják hogy a' temetőből haza jöheffenek, mindgyárt el-feletkeznek felőlők. Nem ugy cselekedett Jákob az ő szerelmes Ráchelével, hanem emlékezetire oszlopot emelt-fel.

MASODIK HASZNA intés; Intetnek azért azok, kik ő magokat istenes házafoknak merik mondani, az ő szerelmességeknek testeket, még kiváltképpen ha istenes életet éltenek, tisztességeffen temessék-el. Gondollyák-meg; 1. Hogy ő mel-
léjek az Ur Isten azt segítő társul adta volt, kinek testi társaságától immáron mostan el-távoztak.

2. Hogy ő nékik vérek, testek és csontyok volt. A' tiszteltes ember, ha valamellyik ujját, lábát, vagy kezét az ellenség el-vágná, nem veti az ebeknek, sem valami bőcstelen helyre nem téfzi, hanem avagy el-temeti, avagy tisztá ruhában bé-takarván ládájában tartya, hogy midőn ő-is meg-halánd, koporsójába tegyék, és a' több tagokkal egyetemben tisztességeffen temetessék. Így kell az istenfélő házafoknak-is cselekedniük, az halál által tőlők el-vétetett szerelmességeknek testeket tisztességeffen takarítsák-el.

3. Hogy az ő szerelmességeknek testek a' Szent Léleknek lakó temploma volt, azért bőcstelenül ne temessék-el, mert ha a' *szenteknek halálok bőcsúl-
letes Istennek előtte, Psal. 116.* a' kik azoknak testeket el-takarittyák-is, az Ur jo neven vészi azoktól.

4. Hogy ő nékik-is az Ur Isten ugy enged tisztessé-

tefféges temetést, ha ők az ő istenfélő szerelmeseiket tisztteffégeffen temetik-el.

A' tiszttefféges temetés pedig nem áll valami ezüst, réz, és ón koporsóknak nagy haszontalan való csináltatásában. Nem áll valami csufondáros czémereknek emberek álmélkodására való fel-emeltetésében. Nem nagy költségben álló tafotákban, bársonyokban, aranyas ezüstös fok formájú czifra szegekben. Nem valami pompás vendégfégnek szerzésében, melyben eszeztől el-távozára való bort untig szoktanak innya a' bor-lák emberek. Mert ezekkel avag' az Istent indittyák nagyobb boszfszu-állásra, avagy a' gonoszra vágyakodoknak adnak alkolmatóságot a' meg-holt testeknek fel-hányására, avag' a' meg-maradott árvaakat mellyesztik meg, avag' a' nyomorult szegényeknek ki-olztando alamisnát vesztegetik-el, avagy pedig másoknak meg-botránkoztatato akadályt szerzenek. Nem ilyen vétkes dolgokban áll a' tiszttefféges temetés: hanem keresztyéni együgyűképpen minden károhozatos pompa nélkül, szép őszve gyűlt keresztyéni fereggel, ahoz szabott régi szép és istenes énekeknek éneklésivel, az Isten igéjének haszonnal és épülettel való halgatásával, abból vőtt szép intésekkkel, vigasztalásokkal. Né pogányi módon való bőmbőlésekkkel, kajabajalásokkal, uczákon való jajgatásokkal, mint némellyeknek szokások: Hané illendőképpen való szomorkodással, hálá-adással, békeffégestűréssel, Sz. Isteni áldomással, a' jövőendő boldog fel-támadásnak idvefféges remensége alatt kell a' földnek gyomrábá

bé-

II. PREDIKATIO. II

bé-takarítani. El-hívén azt, hogy ő néki-is jövedőben viszsza kell oda térni, honnet azzal egyetemben a' Jესus beszéde által fel-támadnak, és a' kikkel ez életben edgyütt keresték a' mennyei hazát, ugyan azonokkal el-is vészik az idveffégnek meg-motskolhatatlan koronáját. AMEN.

II. PREDIKATIO.

Job. 14. 5. *Mivel pedig az embernek napjai rövidék, és az ő holnapinak száma te nálad tudva vagyon, határt vetettél néki, a' melyet által nem hág.*

A' Jo cselédes gazdáknek ez természetek, ők mikoron szolgálkat, szolgálokat fogadnak, fel-szokták irni, mikoron állottanak-bé, és mikoron telik esztendejek, s' ilyen-képpen vigyáznak mind életekre, mind magok viselésére, s' mind pedig esztendejeknek végére, hog' midőn el-töltik esztendejeket, el-vegyek ízolgálatyoknak illendő hasznát. Ezenképpen cselekedik ama' nagy cselédes gazda az Isten, ki mind az egész emberi nemzetséget egy vérből teremtvén, el-rendelte az időknék alkölmatosságit, és azoknak lakásokat meg-határozván. Act. 17. 26. néz vigyázo szemeivel mindeneknek életekre: Es midőn életeknek el-rendelt napjai el-folynak a' fizetésre elől hivattatnak. Ezeneket emlegeti itt szent Job Pátriárcha, melyben

summa szerént meg-mutattya, hogy az embernek e' világi élete noha rövid, mindazáltal oly határt vetett Isten néki, a' mellyet senki által nem hághat.

Két részei vadnak ez igéknek, az

Elsőben azt mutattya-meg a' Pátriárcha, hogy Isten bizonyos határral határozta-meg az embernek életét.

Másodikban két jegyeit adgya ennek:

1. *Mert az embernek élete rövid.*
2. *Az ő életének holnapi Istennél tudva vadnak.*

A Z E L S Ó R E S Z R Ő L.

A' mi az első részt illeti, abban én rendel ezeket találok: 1. Vagyon a' meg-határozó személy, ki az Isten, kinek az ő gondolati nem olyanok mint az embernek gondolkodási; *Ki még minek-előtte ember az ő anyjának méhében fogantatnek, immár jól isméri. Jerem. 1.5. Kiben minekünk mind életünk s' mind peng mozgásunk vagyon, Aét. 17.28. Ki nélkül még csak a' jonak meg-gondolására-is elégtelenek vagyunk, &c.*

2. A' dolog, mellyet meg-határozott, az, az embernek *Elete*. E' szollásnak modgyát vőtte a' Pátriárcha azoktól, a' kik az ő öröklégeket, kaszálo avagy szántó földeket és szőlőjőket mesdéssel és határkövekkel meg szokták határozni, és a' máséttol meg-külömböztetni. Ezenképpen, mivel Isten az, ki az embert teremtette, mert az ő kezeinek *formálási vagyunk, Psál. 100.3. bizonyos és meg-határo-*

határozott véggel teremtet minket, és minden-
künknek életét meg-határozta mint ő örökiségének,
mellyet senki semmi ravasz okosságával, bölcsesé-
gével által nem hághat.

3. Vagyon az halálnak el-kerülhetetlensége,
mellyet hogy el-kerülhessenek, eleitől fogván sokan
mesterkedtenek benne. Némellyek el-futottanak
meszfe helyekre, kiknek csak holt testeket hozrak
viszsa. Némellyek erős várakban bé-rekeszke-
denek, kiket az halál meg-találván annál keserve-
sebben gyótrótt, s' életekkel edgyütt mindenektől
meg-fóiztott. Némellyek csak testi orvosságban
vetvén minden reménsegeket, pœnitentia nélkül
hirtelen meg-fultanak, mert az Urtól meg-határoz-
tatot órát által nem hághatták.

M A S O D I K R E S Z E.

Hogy pedig senki ne kételkedgyék e' dologban,
bizonyos jeleit-is elől-számlállyá, mellyekből vilá-
gossan meg-mutattya, hogy Isten az ember életének
oly határt vetett, melyet soha senki semmi féle
okos mesterfégével által nem szökhetik.

Elő jege ennek ez, mert az embernek élete
rövid, melyből ki-tetczik, hogy vagyon oly hatal-
mosság, kitől az embereknek életek bizonyos vég-
gel igazgattatik; Mert ha az embernek élete csak
a' vak szerencsétől volna, miért viselne Isten oly
szorgalmatos gondot mi reánk, hogy még csak egy
hajunk szála-is el nem eshetik az ő szent akarattya
nélkül? Ha az ember életének napjai az embertől

magától volnának, gondollyátok-meg fzerelmefim az Urban, mit nem cselekednének a' Császárok, Királyok, Fejedelmek, Urak, és a' nagy gazdag dus emberek? Ellene állanának, fok őfzve-gyűjtött kobarlo hadakkal véle harczolnának, ha kévántatnék életeknek meg-hofzfabétásáért nagy kő vá-
rakat, országokat, drága czifra öltözeteket, és fok kécseket adnának. Nem találnál az emberek köz-
zül igen fokat, ki maga és fzerelmeflinek életekért minden jovokat le nem tennék. De mivel-hogy Isten határt rendelt nékiek, senki által nē hághattya; és a' mint-hogy minden fzorgalmatofságával-is senki a' maga nagylágához egy fingnit nem adhat: ezen-
képpen nincsen senki az élők között, ki az Istentől el-rendeltetett orát és szem-pillantást el-kerülhetné.

Máfodik *jegye* ennek ez: Mert az ember életé-
nek holnapi az Istennél tudván vadnak. Itt midőn emlekezik a' holnapokrol; 1. Emlekeztet min-
ket a' mi fogontatásunkra, mely nem a' mi szü-
leinknek el-rendelt akarattyoknak erejéből állott,
hanem egyedül csak az Isteni gondviselésben.
2. Emlekeztet minket a' mi születésünkre, mely-
nek Isten egyedül rendelte bizonyos idejét és orá-
ját. Egy fzóval azt akarja mondani és előnkben
adni, hogy hā az ember az ő rövid életét hofzfab-
bā nem teheti, ha Isten az embernek mind ezten-
deit, napjait, heteit és holnapjait meg-határozta és
jól tudgya, csak hijában agyaskodnak az emberek,
kik azt által akarják fzókní.

T U D O M A N Y.

Az

II. P R E D I K A T I O. 15

Az Isten az ember életének oly bizonyos határt vetett, melyet senki által nem hághat.

E' tudomány majd ugyan ezen bötűkkel vagon a' fel-vőtt igékben. Fundamentum szerént mutogattya ezt szent Dávid Király *Pf. 139. 16.* holott azt mutogattya, hogy *a' mi életünknek napjai meg vadnak számláltak.* Erről helyeffen mondotta bölcs Syrach, *cap. 37. 28.* Minden ember életének el-rendelt ideje vagon. Okai e' tudománnak.

ELSD OKA; Mert egyedül ő az uralkodo Ur, kinek senki ellene nem állhat, és a' mit akar azt cselekedti, *1. Sam. 3. 18.*

MASODIK OKA; Mert ő az, a' ki meg-öl és ísmét meg-elevenit, *Of. 6. 1.*

HARMADIK OKA; Mert ő mind az életnek. s' mind az halálnak Ura, és mind a' kettőnek kolcsaival egyedül bir, *Apoc. 1. 18.*

E' Tudománynak igazfága meg-tetczik a' példából, mert Matufalemnek életét nyujtá 969 esztendőkre, *Gen. 5.* A' Dávid fia pedig, melyet néki Barsábe szült vala, csak hét napokig éle, *2. Sam. 12.*

Evel pedig szabados a' mi Istenünk, hogy kinek kinek élete napjainak határt rendellyen: 1. Mert a' mi anyáknak méhében ő adot minékünk életet, *Job. 10. 11. Psal. 139. 15.* 2. Mert ő vont-ki minket a' maga kezeivel a' mi anyáknak méhéből, és ez ideig-is ő oltalmazott. *Psal. 22. 10.*

GYÖZD HASZON. *Első haszna* e' Tudománynak azokat győzi-meg: I. A' kik nem hisznek a' nagy hatalmu Istennek, hanem ő magok-
nak

mak oltalom helyet keresnek az Ur kezei előtt.

II. A' kik az Isteni gonovisfélt tagadván nincsen hitek, hanem egy helyből más helyben reménytelenül bujdosnak és félelmesül futkároznak.

III. A' kik hogy az halált el-űzhessék hol-mi fűstököt csinálnak, csontokat égetnek, bűdös kets-ke bakokat házokban tartanak, mellyen én nem ke-veffé csudálkozhatom ; mert a' meg-holt állatok-nak csontyokból csinált fűstök nem hogy használ-nának, de inkább ártanak , mert fízem fájást, náthát, fő szédelgést, és a' mint némely Medicusoknak tet-czik , még gutta-űtést-is szerzenek.

Ha a' bűdös ketske bakok bűzökkel a' peftift el-űzhetnék, csuda dolog hogy a' juhok, a' ketskék, ottan ottan peftisben meg-halnak. Sokkal csudáb hogy a' bűdös bakok-is meg-halnak. Így vakof-kodnak ám mostan az emberek, így szurkállyák az Istennek szeme fényét, és így őrvendeztetik a' pokolbéli őrdögöt fokakat meg-fogo kételkedések-
kel. Külömben szol itt szent Job Pátriárcha: *El-vagyon rendelvén az ember életének határa, melytet senki által nem hághat.* Dávid-is *Psal. 139. 16.*

Ha azért Isten oly határt vetett, mellyet által
nem hághatsz, ha életednek napjait bé-írta az ő
könyvében, akar-mint okoskodgyál, akar-mint ke-
rűld, és akar-mint szaladgy egy helyből más helybe,
de ugyan nem szökheted által határodat. Mert ha
színtén az hajnalnak szárnyaira ülnél-is, és el-repül-
nél a' tengereken túl, de ott-is meg-találna. Ha a' vi-
zseknek örvényiben rejteznél, meg-találna. Ha a' kő-
szik-

szikláknak hasadékiba bunal, a' férgekkel onnét-is ki-maratna. Ha Saskefelyű modgyara a' havasokon magossan fel-nőt fának tetejére csinálnál-is fészket, még onnét-is le-vonna, mert az ő kezei és szemei elől el nem rejtezhetel. Ne fúss hát az Isten előtt, hanem engedgy az ő szent rendelésének, ki a' te életed napjainak meg-határozott czélt vetett.

De el-hiszem gondolod mostan: *Hát ugyan nem szabadosé semmi féle orvosságokkal élni, és el-futni a' dögös időben?*

Felelet: Orvosságokkal élni, a' dögös időben igen-is szabados, főt ugyan szűkség-is, csak hogy azok rend szerént valok legyenek, nem valami ördögi babonák, nem Isten ellen valo hihetetlenségek; hanem Isten szerént valo eszközök, mellyek a' természetet mind erősítik, s' mind penig az emberben lévő őszve zavarodott humorokat meg szökták tisztítani. Ugy éilly penig azokkal, hogy nem azoknak tulajdonítsad a' meg-maradáást, hanem csak az Istennek, a' ki tenéked azt az orvóságot meg-szentelte, és meg-gyogyito erőt öntött beléje. E' féle istenes orvóságokat, mellyeket az Ur a' te szűkségedért rendelt, ha az Istent nem akarod kisérteni, el ne mulassad.

A' mi penig az *el-futást* illeti, akar-mint himezzék hámozzák a' szaladók, akar-mint csinállyanak hol-mi színes palástot neki, akar-mint éillyenek hol-mi meg-veszett példával, de egy-általlyában káros és veszedelmes. *Káros*, mert a' féle ember mindenneknek tudtokra adgya, hogy ő még a' bűnben tovább

váb akar élni, ő még nem meg-tért ember, ő még nem ujjonnan születtetett, melyre nézve azon fél, hogy ha abban a' pestisben meg-hal, el-kárhozik. Holott a' féle embernek job volna bűnein bánkodni, poenitentiát tartani, betegeket látogatni, szegény nyomorult gyámoltalan meg-holtaknak testeket el-takarítani, és a' temetési alkolmatoságokkal az Istennek igéjét halgatni, és ebből hitet venni. *Veszedelemes-is*, mert a' féle ember kételkedik az Isten gondgyavifelésében, és az igazat mondo nagy Istent beszédéből és ígéret-tételében meg-czáfollja, ki ilyen módon szol *Psal. 91. 5. Ne fély az éjjeli rettegéstől, és a' nappal repülő nyiltól. 6. Az éjtszaka kegyetlenkedő dőgtől, és a' délben pusztító dög haláltól. 7. Ha el-esnek mellőled ezeren, és job felől tiz ezeren, mindazáltal te hozzád nem közelget.* A' tizedik versben pedig ugyan biztattya derekasson az Ur az ő hiveit, kik nem futosznak, hanem csak ő reá támaszkodnak, mondván: *Nem illet tégedet a' veszedelem, és az ostor nem közelget a' te hajlékodhoz.*

II. INTÓ HASZON. Intetünk, ha az Isten el-rendelte a' mi életünket, és annak oly határt vetett mellyet senki által nem hághat, mi-is tehát készítsük mi magunkat minden szem-pillantásban ahoz, hogy mikoron el-jövend a' mi halálunkra, vigan és bátran adhassuk-meg a' mi lelkeinket a' mi Istenünknek. Ne hihetetlenkedgyünk, ne kételkedgyünk a' mi Istenünknek rolunk való gondvifelésében, ne futkározzunk imide amoda, hanem keressünk ugyan valoban jó orvosságot mind a' pestis, s' mind pedig a' rend

a' rend szerent valo halál ellen. Ennek penig ilyen ingredientiai vadnak:

I. Igen serényen vigyázzunk, *mert nem tudgyuk sem a' napját, sem az oráját, mikoron jő-el az Ur, Matth. 25. 13.* II. Az imátkozásban meg ne restsüllyünk, hogy a' mi probánknek idején késértetben ne esünk. III. Minden előbbeni fertelmes cselekedeteknek békét hadgyunk, és szent életre igyekezzünk. IV. Minden kép-mutatás nélkül valo poenitentiát tartsunk. V. A' mi poenitentia tarásunknak, bűnből valo meg-térésünknek meg-csalhatatlan gyümölcsét-is meg-mutassuk. VI. Az el-kezdet szent kegyes életben, a' hitben, reménységben, és a' szent szeretetben, mind utolsó pihenésünkig, állhatatossan meg-maradgyunk. Így léfzen, hogy semmit minékünk sem a' pestis, sem a' halál nem fog ártani. Ha az Ur a' pestis által szolít-ki, vagy magunkat, vagy szerelmefinket, az, az Ur Jehovának kegyelmét mi tőlünk el nem űzi; az, az Ur Jesus érdemét semmiféle nem téfzi; az, a' menyországnak kapuját bé nem csatollya. Mert az volt a' mód, az volt a' határ, mellyet az Istennek meg-másolhatatlan keze fel-tött volt, mellyet senki által nem hághat.

III. VIGASZTALO HASZON. Vigasztalhatyuk mindnyájan ezzel magunkat, hogy Isten hártárt vetett a' mi életünknek. Ti szegény betegek legyetek jó reménységben, mert az Isten im meg-határozta a' ti nyomorúságtoakat, és tovább rajtatok nem uralkodhatnak. Ti kik szívetekben meg-

szomog

szomorodtatok azokon, kiket az Ur ti elöttetek kiszolitott, vegyetek vigasztalást bé, mert im a' ti életeteknek-is határt rendelt az Isten, azt sem tudgyátok mely orában el-jő az Ur a' ti szabadítástokra, és e' világi nyomorúságból meg-szabadítván, amaz örökké-valo dicsőfféget meg-adgya tinéktek. Ott meg-vigasztal titeket az ő színeinek látásával, ott minden könnyhullatásokat el-töröl a' ti orcátozókrol: és a' kiknek halálokkal titeket ez életben meg-fzomorított, azoknak dicsőfféges látásokkal meg-örvendeztet az egekben. Amen.

III. PREDIKATIO.

Job. 14. v. 10. Az ember az erőtelenség miatt meg-romolván meg-hal, és mikoron kímülköl bol vagyon?

A' Siralmas eset után kettőt talállok az emberben, mellyekre nézve mind az oktalan állatokhoz, s' mind penig az Angyalokhoz méltán hasonlithatom. *Edgyik az érzékenység*, mely köz az oktalan állatokkal, és a' maga ismémentire semmi erejét nem fordította; mint példának okáért: A' szem másokat szemlél és lát, de ő magát nem láthatta. *Második az értelem*, mely a' maga ismémentire erejét ki-önti, és nem annyira akar másokat, mint először magát ismerni, melyre nézve hasonlittatik az Angyalokhoz; *Quia dum aliis intendit, intendit & sibi.* Az Ertelem vagyon a' lélekben,

ben, az *Erzékenység* pedig a' leleknek munkája lévén
 vagyon a' testben, és midőn a' testnek erőtelensége
 miatt meg-romland azon test, mind az *Erzékenység*
 s' mind pedig az *Ertelem* el-hagyja, melyről itt bi-
 zonyfágot teszzen a' Pátriarcha, holott summa fze-
 rént meg-mutattya az embernek az ő két rendben
 való állapottyát. Két részei vadnak; mert az

*Elsőben tanit a' Pátriarcha az embernek e' vi-
 lág szerént való állapottyáról.*

Másodikban holta után való dolgairól.

Az első részben ezek vadnak rendel:

1. *Meg-romlás.*
2. *Meg-állás.*
3. *Ezeknek objektuma czéllya, az ember.*
4. *Mind ezeknek oka, az erőtelenség.*

Itt a' Pátriarcha a' meg-romlásra nem ért valami
 külföldi szerencsétlenséget, avagy testben való cson-
 kaságot; hanem érti

Először, az *első meg-romlást*, melyet tőnek az
 első szülék Adám és Eva, által-hágván az Istennek
 parancsolattját, melyre nézve Isten ő maga ezt
 mondá: *Bánom hogy az embert teremtettem.* Ez
 az *első meg-romlás* oly közönséges lőn, hogy min-
 denekre ki-terjeszté ő magát, és egyik tengertől
 fogván mind a' földnek utolsó részeig uralkodik,
 mert az embernek szive gyermekféjétől fagván go-
 nosz, és az egy Adám által oly romlás jöve-bé, mely
 minden emberekre terjedő halált nemze, *Rom. 5. 12.*

Másodszor, a' *meg-romlásra* érti itt a' fzent Pá-
 triarcha azt a' *személy szerént való bünt*, melyet ki-

ki a' meg-romlott természetnek izgatásából cselekedik, melyre való erőt fzi és vészén ember az ő szüleitől a' nemzés által. Erre nézve panaszkodik Dávid *Psal. 51. Bűnben fogadott engemet az én anyám, bűnben melegeitett, &c.* Erről mondgya az Apostol, hogy az *halál a' bűnnek földgya.*

Másodszor, tanít a' romlásból következett halálról, a' mely nem tartozik mind az egész *compositumra*, hanem az embernek csak egyik részére a' testre. Mert noha az el-kárhoztaknak dolgok második halálnak mondatik a' szent irásban, mindazáltal a' lélek soha tulajdonképpen meg nem halhat, hanem a' test mondatik meg-halni, midőn a' lélek belőle kimegyen, és a' test meg-tér a' földben a' melyből vétetett vala.

Harmadszor, meg-mondgya kin effenek ezek a' romlások, és a' halál, tudni-illik az Emberen, mely szoban bé-foglal mindeneket, Császárokat, Királyokat, Fejedelmeket, egy szoval, valakik a' természetnek közönséges folyása fzerént afzfzonyi-állattól fzülettetnek, kiknek ez életben rövid életek vagyon, de fok nyomorúságokkal teliyeffek.

Negyedszer, mind ezeknek okát mondgya-meg micsoda légyen, és azt nevezi *Erőtelenfégnek*. Itt az erőtelenfégén érti mind a' *személynek*, mind a' *természetnek*, s' mind penig a' *tudománynak erőtelenfégét*. Erőtelen az halál ellen az embernek *személye*, mert senkit nem tekint, senkitől nem fél, senkivel nem gondol, és senkin nem könyörül, hanem mindeneket személy válogatás nélkül el-ragad. Erőtelen

III. P R E D I K A T I O. 23

ten az halál ellen a' *természet*, mert ha azt tekéntyük, arra nézve *haragnak edényi valánk*, Eph. 2. v. 3. melyre nézve inkább a' bűnre vagyunk hajlandobbak, hogy sem mint a' jonak cselekedetire, Rom. 7. Erőtelen az halál ellen a' *tudomány*, mert soha még nem találattott oly tudos és bölcs ember, a' ki tudományának ferénységevel ellene állhatott volna. Ez az életben való állapottya az embernek.

M A S O D I K R E S Z,

Ebben a' második részben holta után való állapottját mondgya-meg az embernek, ime' szokban: *Es mikoron ki-mulik hol vagy on?* Melyben a' Pátriarcha az igaz embernek lelke idveflégéről semmit nem kételkedik; hanem 1. Szol az embernek közönséges ítélet-tételekről, midőn akar-mely ember felől-is holta után bizonyost nem mernek mondani, noha a' szeretnek regulája jól ítéltet mindenekről. 2. Szol az embernek e' világon való fényes állapottjának, gyűjtött gazdagfágának veszedelméről és el-ofzlásáról, mellyek holta után a' testről mondatnak. Ez a' meg-holt testnek állapottya még minekelötte porrá nem változik-is.

T U D O M A N Y.

A' sárgito halál az embert minden e' világi jóvaitol meg-fosztja.

Ez Tudománynak igazságát mutogattya szent Dávid Király, ki Psal. 39. 12. ilyen módon szol: *Midőn meg-fedded az embert a' hamiságért, meg-*
C 2 *emélsz.*

emészted az ő szépségét mint a' moly, ennekokáért minden halando ember csak semmi. Igen közönséges igaz mondás: Mors ultima linea rerum.

Ez Tudománynak ez

EL S Ő O K A, mert meg-rontya őtet mind elméjében, mind értelmében, s' mind penig testében. Meg-rontya mind ezekben, mert midőn meg-fosztja az embert lelkétől, és földé léfzen a' test, az napon el-vész embernek minden ő elméje és gondolatya, *Psal. 146. 4.*

M A S O D I K O K A, mert valamellyekkel birt ez életben, mind azokat kezéből ki-facsarja, és az emberrel nagy firással el-hagyattya. Példa erre minékünk az Epulo, ki noha fris lakodalmakat szerez vala minden napon, noha biboros és bársonyos vala; mindazáltal mind ezeket csak el-kelleték hadni, és a' pokolban, a' kénoknak közepette emelé-fel az ő fzezeit.

H A S Z N A. Első Haszna intettetésünkre valo, hogy ha ez minden e' világi jövainktól meg-foszt, tehát mig e' tiszttátalan világban élünk, tegyünk oly jofzágra szert, a' mellyet mi tőlünk el ne foszthasson. Ha e' világon kapdosunk, az el-mulik minden dicsőségével és kívánságival egyetemben, *1. Joh. 2. v. 17.* s' az Istennek-is ellenségité teszen, *Jac. 4. 4.* Ha a' testet hizlalljuk, magunk ellen erősfittyük és fegyverkeztettyük-fel, *mert mindenkoron a' test tusakodik a' lélek ellen, Gal. 5. 17.* Ha a' bűnöknek fertőiben vettyük gyönyörűségünket, azzal csak a' mi lelkünknek meg-békélheterlen ellenségeinek az

ördög-

Ördögnek készítünk vendégféléget, mellyet oly éhen
 vár, mint a' meg-éhezett orofzlán, hogy minket be-
 nyelheffen, 1. *Pet.* 5. 8. Ha e' széles világot valaki
 ő magájéva tehetné, és az ő lel kének idveffégét el-
 veszténé, vallyon mi hasznát venné? Semmit. Ha
 Salamonnál bölcseb, ha Abfolonnál szepeb, Sámson-
 nál erősebb, Enochnál idősebb volnál-is, ugyan
 még-is e' világi jóvaidat az halál ellen bölcséféged-
 del, fok cselekedeteket meg-halado erőddele, és vén-
 fégre jutott hoszfszu esztendőiddel magaddal sem
 el nem vihetnéd, sem az halált meg nem engesztel-
 hetnéd. Szép ruháidat másnak adgya, gyűjtött ke-
 resményidet el-oztva, feleségedet gyermekidet öz-
 vegygye árvákká téfzi, kő-váraidat nem nézi, lel-
 kedet testedből ki-űzi. O mely igen meg-rutittyá
 testedet! kitől még közelebb való rokonid-is irtoz-
 nak, barátid orrok be-dugva szemlélnék, némellyek
 pedig csak reád nézve-is úkrendeznek. Az után be-
 taszít egy mély verembe, holott az otsmány férgek-
 től meg-emésztetvén porráröggé változol. O ki
 szomorú jaj, ha kinek lelkére-is el-hat az halálnak
 ereje! Ha kinek lelkét a' pokolbéli férgek közibe
 taszittyá, holott vagyon sívás rivás és fogaknak csi-
 korgatási. Kiknek az ő férgek soha meg nem hal,
 tűzők pedig meg nem aluszik, *Esa.* 66. 24. *Marc.*
 9. 44. *És seqq.* Keresünk hát olyat, mellyet sem a'
 rofda meg nem ehethet, sem a' moly meg nem emészt-
 het, sem pedig az halál tőlünk el nem foszthat,
Matth. 6. 19. *Luc.* 12. 33. Ez pedig nem egyeb,
 hanem az Istennek országa, mellyet e' világi éle-
 tünk-

tünkben kell keresnünk mindenek felett, *Matth. 6. vers. 33.*

Ez keresés pedig áll a' többi között ;

I. Az Istennek igaz ismertetiben , mert különben nem találjuk-meg ennek az ő szent országát, hanem ha ő magát igazán először meg-ismérjük. Ismernünk kell az Istent egy el-oszthatatlan állatnak , ki három személyek alatt jelentette-meg ő magát az embereknek , mely három személyeknek a' szent írás külön külön neveket tulajdonít ; de nem különbb különbb hatalmat és imádando méltóságot.

II. Az Isten akarattyának értésében , ki *nem gyönyörködik a' gonoszságnak cselekedetiben, Psal. 5.5. nem-is akarja hogy a' bűnös el-veszessen, Ezech.*

33. 11. Hanem szentféles parancsolattyát azért adta-ki, hogy minden fertelmességektől őrizkedgyünk. Igyekezzünk az Isten szerént való életre, tiszták és szentek legyünk , mert ő szent és tiszta. Azért-is bocsátta-el vele egyenlő hatalomban uralkodo szent Fia, hogy az ő áldozattyának érdemével a' bűnösöket, az Isten országát keresőket meg-szentelné, meg-igazítaná, és vele meg-békéltetné. Melynek meg-csalhatatlan pecsége , a' békeségnek követése , és a' szent fegyhetetlen élet , *mely nélkül senki az Urat nem láthatta, Hebr. 12. 14.*

III. Az Isten akarattyának szin-mutatás nélkül való el-követésében , melynek mérő serpenyője és gyökere az igaz hit, minden idveséges gyümölcsseivel egyetemben , kiről ilyen parancsolatunk-is va-
gyon

gyon *Matth. 5. 16. úgy fénylőék a' ti világosságok az emberek előtt, hogy lássak a' ti cselekedeteket, és dicsőítsék a' ti mennyei Atyátokat.*

MASODIK HASZNA, szolgál minékünk oktatásunkra, ha immár oly jofzágokat keressük, mellyeket az halál el nem foszthat mi tőlünk, meg-láffuk hogy ;

I. Okossan és igen szemessen keressük, hogy meg-találhassuk. Ez okosság ál 1. A' testi kívánásoknak *meg-öldöklésében, Coloss. 3. 5.* Mert ha a' mi testünknek rendeletlen kívánást el nem vettyük, és az Isten törvényének fegyverével az Ur kegyelme fzerént való magunk meg-tartoztatása által meg nem öldököllyük, csak hijában lészzen igykezetünk. 2. Az ó embernek *le-vetkezése és meg-öldöklése után, az ur Jესusnak fel-öltözésében, Rom. 13. 14.* Mert valakit az halál a' meg-romlott természetnek szakadozott gunyájában talál, azt nem csak testi jóvaitol fosztja-meg, hanem az örök-ké-valo veszedelemre-is uta lészzen annak. Szűkfég azért, hogy igaz hitednek általa fel-öltözzed az Ur Jესus Christust. 3. Az el-kezdett istenes életben való *végig meg-maradásban, idvezitőknek igéreti fzerént, Apoc. 2. 10 Légy hű mind haláliglan, és néked adom az életnek Coronáját.*

II. Keressük nagy bizodalommal, tudván azt hogy e' világ minékünk csak vendég-fogado szállásunk, melyben semmi örökös testi jóvaink minékünk nincsenek : hanem a' mi hazánk és örökös jofzágunk oda fel vagyon az égben az Atya Isten-

nél a' Christusban, mellyet *fém a' nyomorúságok,*
fém az halál mi tőlünk el nem vehet, Rom. 8. Sőt
 inkább a' mi halálunk Isten előtt *böcsületes lévén, Ps.*
116. ugyanazon halálnak meg-kostolása által me-
 gyünk-bé a' mi el-romolhatatlan örökségünkben.
 Es minékünk hiveknek nem hogy ártana, de inkább
 hasznára leszzen; mert

1. Minden e' világi szenvedésünknek, bujdosá-
 sünknek, keserves könyhullatásunknak nyakát szá-
 kasztya, *Apoc. 7. 17.* 2. A' mi hitünk és remén-
 ségünk szerént való czélunkat, mely az Istennek
 dicsőfféges boldog országa, hamaréb velünk el-
 érteti, *Luc. 24. 29. Act. 14. 22.* 3. A' tellyes
 imádando szent Háromsággal, a' szent Angyalok-
 kal és meg-boldogult lelkekkel eggyesítvén, a'
 győzedelmes Ur Jetus Christus királyi székiben ül-
 tetetünk, *Apoc. 3. 21.* Holott az áldott bárány Ur
 Jესus meg-nyugot minden fáratságos munkáinktól,
Apoc. 14. 13. és a' maga szentféges kezeivel el-töröl
 minden könyhullatast a' mi orczáinkról, *Apoc. 7.*
17. Es soha többé nē éhezünk, nem szomjuhozunk,
 és a' napnak hévsége, vagy egyéb nyomorúság
 nem árt minékünk, hanem örökké-
 valo dicsőffégben leszünk.

A M E N.

IV. PRE-

IV. PREDIKATIO.

*Pfal. 4. v. 9. Békefégben el-nyugszom és el-
aluszom, mert te Uram egyedül adcz en-
nékem bátorfágos lakást.*

NEm kicsiny világi boldogság, ha kinek az Isten fok fáratsfági után, csendes, nyugodalmas, és bátorfágos meg-maradást enged : mert előbbeni nyomorufágirol és fáratsfágos munkáirol mint egy el-feletkezven, a' jelen-valo jokkal meg-elégfszik, és szíve abban gyönyörködik : Nem külömben vagyon a' keresztyén léleknek dolga, midön e' világi nagy veszedelmekből, nyomorufágokból, és keferü bujdosáfokból meg-fzabadul, és által-vitetetik amaz örökké-valo nyugodalomra, holott az Isten az önnön kezeivel eltörli a' keferüfeges sirást az ő orczájokról, és örökkévalo békeféggel meg-örvendezteti őket. Erről emlekezik szent Dávid e' jelen valo leczkében ; melyben summa szerént meg-mutattya Istenben valo nagy bizodalmat, mely őtet bátorfágossá teszi,

Két dolgok vadnak az igékben, mert az

*Elsőben vagyon Dávid Királynak Istenben
valo nagy bizodalma.*

Másodikban ennek a' bizodalomnak oka.

E L S Ő R E S Z.

Az első részben rendel énezeket találom :

1. *Dávid Királynak el-aluvását.*

C 5

2. *Nyu-*

2. Nyugodalmát.

3. *Mind ezeknek modgyát*, mi módon aluszik és nyugszik-el; *Békeffében*.

Az aluvásitt két fele: *Eggyik bötű szerént valo*, midőn ember fáratfágos munkái után el-aluszik, és minden külső dolgaitól és munkáitól meg-szűnik. Ezt Isten rendelte így lenni, mind a' nappali dologtól el-lankatt erőnek meg-ujjulására, s' mind penig a' testi halálnak emlekezetire. Seneca, ha szabad írását elő-hoznom, *in Herc. fur.* így szól az álmrol: *Tu ó domitor somne malorum, requies animi, pars humanæ melior vitæ.* Cicero *in lib. de Senect.* így szól erről: *Nihil videmus mortis tam simile, quam somnum.*

A' második telki értelem szerént valo aluvás, midőn e' nyomorult testi életét le-tetzi ember, és csendessen az Urban ki-mulván, mint ha csak alunnék. Ez értelemben mondgya Idvezitőnk *Johan. 11. 11.* *A' mi barátunk Lázár aluszik.* Ezt az aluvást követi a' nyugodalom, mikoron minden fele gonofzoknak érzésetől meg-menekedik a' jo lélek, és minden fáratfágos munkáitól meg-szűnván örökkévalo nyugodalomban leszen az Istennek országában. Erről mondgya a' Lélek *Apoc. 14. 13.* *Boldogok lesznek ez után az halottak, kik az Urban halnak-meg, mert meg-nyugosznak az ő fáratfágoiktól.*

Harmadszor meg-mondgya a' modot-is, mi módon aluszik és nyugoszik-el, *Békeffében* tudni-illik. Melyben azt akarja előnkben adni a' szent Király, hogy az hiveknek e' világon valo életekben sok
nyo-

IV. P R E D I K A T I O. 31

nyomorúságokat kell fzenvedni, *Act. 14. 22.* Es fok fele szorongatások lévén, mindenkoron vitézkedniek kell, ama' mondás szerént :

*Nunquam bella piis , nunq̃a certamina defunt,
Et quocum certet mens pia, semper habet.*

Harczai, fok hadai mindenkor vadnak a'
joknak, (gyon.

Es kivel harczollyon a' kegyes elme, va-
Szent Job Pátriarcha erről nyilván valo bizony-
ságot teszen, midőn vitézségnek nevezi az ember-
nek életét. De mind ezekből a' keresztyén ember
meg-fzabadul az ő halálának oráján, és az Isten tel-
lyes örömet ad neki, mellyet soha fenki el nem ve-
het ő tőle.

M A S O D I K R E S Z.

Ennek immár a' második részében okát adgya :
*Mert te egyedül Uram adcz ennékem bátorfágos la-
kást.* Melyben imezek vadnak ; 1. Erőssen
valo állatás, holott az ő hitinek erősségét mutattya-
meg, ki az Istent Urának nevezi, még penig egye-
dül uralkodonak. 2. Vagyon tagadás, es a' te-
remtet állatokban valo bizakodásnak el-háritása ;
midőn azt mondgya, hogy *egyedül ad Isten neki bá-
torfágos lakást* ; Nem az Angyalok, nem az halan-
do emberek, sem nem a' meg-holt szentek : Mert
az Angyalok csak azok körül járnak tábort, a' kik-
hez el-küldetnek Istentől. A' szentek penig Abra-
hám és Isák minket nem tudnak, mivel ők-is Istentől
vőttének fzabadulást.

*Csak azok nyugosznak békeességben a' kiknek
az Isten ad bátorságos lakast.*

E' Tudomány a' meg-magyarázott igékből foly-
ki, melynek fundamentoma vagyon *Pfal. 91. 1. A'
ki lakozik a' felféges Istennek rejtekében, az, a' ha-
talmos Istennek árnyékában nyugoszik.* A' negyedik
Soltárnak hatodik versében-is ezen tudomány erőf-
fittetik: *En le-fekszem, el-aluszom, és fel-kelek,
mert az Ur oltalmaz engemet.* E' Tudománynak
ilyen okait adom.

I. O K A. Mert egyedül Isten az ő hiveinek erős
köszikládja, P^{sal.} 31. 4. melyhez midőn folyamodik
az igaz, meg-tartatik.

II. O k a. Mert az Isten az ő hiveinek minde-
nek ellen való erős oltalma és kegyelmes meg-
fabadítója, *Psal.* 46. 2.

III. OKA. Mert senki és semmi meg nem nyugothatja az embernek lelkét, hanem csak a' vi-
gasztalásnak Istene, kihez minden szentek kíván-
koztanak. Simeon Propheta tudván azt, hogy csak
azok nyugosznak békefélében, a' kiknek Isten ad
bátorlágos lakást, azért nagy lelki örömmel kíván-
kozik-ki ez életből, mondván *Luc. 2. 29. Mostan*
bocsáod-el a' te szolgádat Uram békefélégel a' te be-
sztéded szerént. Isten ő maga Abrahámnak így szo-
la *Gen. 15. 15. Te pedig a' te atyáidhoz még y nagy*
békefélégel, és el-temettettel jó vénségben.

H A S Z N A.

INTÓ HASZON. Szolgál minekünk intettetéseinkre, hogy ha mi az Urban békével akarunk elnyugodni, ha azt akarjuk hogy nagy lelki örömmel költözzünk-ki e' tiszttálatlan világbol: legyünk azon hogy adgyon Isten minekünk bátorfágos lakást az egekben. Ne bizzunk azért semmierős várainkban, városinkban, sem nagy méltóságunkban, sem kincsünkben, sem erőnkben, és semmi egyéb el-mulando javainkban: mert ezek, sem a' nyomorúságok ellen, sem a' betegség, sem az Istennek látogató oston ellen, annál inkább az halál ellen meg nem menthetnek. Nem-is lehet oly erős hajlékod, melyben az Ur ellen bátorlágossan meg-nyughatnál, *Amos 9. 2. 3. Abd. 4.* Ne bizzál joakaroidban, kedves barátidban, *mert az emberek csalárdok, Psal. 119. 8.* és ha színtén meg akarnának-is segiteni, nem lehet, *mert az ő lelkek-is ki-megyen, Psal. 146. 4.* Ne bizzál a' nagy emberekben, mert ők-is halandók mint színtén te, és *magokat-is nem menthetik-meg a' koporsótól midőn a' rothadásra szállanak, Ps. 118. 9.* Ne bizzál a' te jo egésségedben, *mert nem dicsekedhetel semmit a' holnapi napról, mivel nem tudod mi hozzon még reád a' késő este, Prov. 27. 1.* Ne bizzál a' te magad testében, mert ennek minden rendetlen indulati, *mindenkoron harczolnak a' te lelked ellen, Gal. 5. 17* Ne bizzál semmit e' csalárd világban, mert ez minden dicsőffégével eg'gyűt csak el-mulik, és tégedet *sem meg nem boldogíthat,*
sem

34 IV. P R E D I K A T I O.

sem tenéked bátorfágos lakást nem adhat, 1. Joan. 2. v. 17. Hanem inkább mind ezeket hátra vetvén, ha azt akarod hogy mind tested lelked bátorfágban nyugodgyék, tartsad magadat ime' következendő regulákhoz :

I. *Engedgy az Urnak szent beszédének,* és minden áldások te reád szállanak, *Deut. 28. v. 2.*

II. *Bizzál egyedül csak ő benne,* és ő lesz a' te meg-szabadító, erős, és meg-mozdulhatatlan toronyod, *Proverb. 18. 10.*

III. *Meg-oddjád magadat hamis lelki-ismérettől,* és minden hamisságtól, mert a' gonoszokat Isten igen gyűlöli, *Psal. 5. 7.*

IV. *Az Istennek szent Lelkét benned meg ne szomorítsad,* mert az által vagy el-pecsételtetvén a' tellyes váltságnak napjára, *Ephes. 4. 30.*

V. *Az Ur Jesus Christusban valo meg-igazulást keresse,* mert csak azoknak vagyon békefféges nyugovások, kik a' Jesus Christusban valo hit által meg-igazittatván békeffégre jutottanak az Atya Istennél, *Rő. 5. 1.* Ezt pedig a' békefféges meg-igazulást ama' szomjuhozó szarvasnak hideg forrásra kívánczo ferénységével unalom nélkül keresse, *Psal. 42. 2.* Es áldgyad az Urat, ki teneked a' te békefféges nyugodalmas meg-igazulásodrol idvefféges tanácsot adott, és áld minden napon, *Psal. 16. 7.*

Ezekre pedig tégedet inditsanak ime' következendő mozdító dolgok :

Először, az Istennek szép és idvefféges hivatallya, *Esa. 55. 1.* *Mindnyájan kik szomjuhozók jőjjetek*
a' vi-

IV. P R E D I K A T I O. 35

a' vizekre. Ti-is kiknek nincsen pénzetek jőjjetek-el, vegyetek minden pénz és bér nélkül bort és olajt, Ec. Ezek a' meg-ujjításnak, ujjonnan valo szűletésnek, meg-igazításnak, és a' lelki csendes békeffeges életnek áldott vizei, mellyek ki-apadás nélkül az hivekben örök életnek csorgo vizeknek kut-fejei, *Joan. 4. v. 14.* Ennek rendesfén valo engedelmére és kerefeleire inditson tégedet;

Másodszor a' mi Idvezitönknek ígérettel öszve-köttetett kegyelmes szolítása, és magához valo hivatallya: Jőjjetek én hozzám mindnyájan, kik megfáradtatok és meg vadtok terheltevé, és én megnyugottlak riteket, Matth. 11. 28. Mely igen megfáradtál ember a' bűnöknek kárhozatos terhei alatt, minden napon érezheted! A' pokolig alá nyomtának, és környűl vőtenek a' halálnak felelmes terhei, *Pf. 116. 3.* E' világ nem nyugot tégedet meg, mert inkább orczád veritékével életedet kereső munkáidban mind addig űz, gyötör és fáraszt, miglen fok keserves fájdalmokkal lelkedet testedtől el nem választja, és *porrá nem változol, Gen. 3. 19.* Miglen első-is, fok csalárd ígéretivel a' kegyes életnek ösvénye kívül veszedelmes terhes utakon hordozván, kevélységgel öszve köttetett bujafágra indit, *1. Joan. 2. 16.* Melynek mérges szin méz alatt nyújtott barátsága az embert Istennek ellenségesévé teszi, *Jacob. 4. 4.* Hát a' te testednek rendeletlen kívánsági az ördög sugallásával, és ezerni mesterféges csalárdságival, menyi kárhozatos bűnöknek lomját és nehez terheit fűzik réád! Mellyek alatt veszedelmedre nem csak el-

el-csüggednél, hanem el-is vesznél, ha az áldot Úr Jესus Christus tégedet meg nem könnyebbitene, és érdemes áldozattyának ölében meg nem nyugotna.

Harmadszor, a' Szent Léleknek szivedben tűz modgyára gerjedező munkái, melyek meg-tisztítanak, ujjonnan szűlnék, *Joan.* 3. 5. elmédet felindittyák az Isten törvényének szolgálattjára, *Rom.* 7. 25. Tanubizonyfágot-is tesznek, hogy immár te Istennek fia és leánya vagy, *Rom.* 8. 16. s' mind penig el-pecsétnék a' tellyes váltfágnak napjára, *Eph.* 4. 30. Mely Szent Lélek meg-erőssíti te benned a' Jესus Christus által lőtt váltfágnak és meg-igazulásnak valóságát annyéra, hogy semminémű teremtettt állatok el nem szakaszthatnak tégedet az Istennek idvezítő szerelmétől, mely a' Jესus Christusban van, *Rom.* 8. 38.

VIGASZT: H A SZ O N. Vigasztallyátok hát magatokat, ti keresztyén hívek, mind magatokra s' mind penig az halál által töletek el-vétetett szerelmefftekre nézve. Mert noha e' keferűségnek völgyében sok nyomorúságokat, bujdosásfokat, és nyavalyákat kell tinéktek szenvednetek: mindazáltal el-jő az idő, melyben meg-nyugosztok minden fáradságtoktól, *Apoc.* 14. 13. El-jő az idő, melyben a' ti fejetekek oly tellyes örömet ad tinéktek, melyet senki el nem vehet ti töletek. Az halál által el-ragattatott szerelmeffteket-is nem vesztettétek-el; hanem a' ti szemeitek láttára, fűleitek halattára, sok keferves siralmokat és jajgatásfokat szenvedések után, e' nyughatatlan életből amaz örökké-valo nyugodalmas hazában

IV. PREDIKATIO. 37

házában által bocsátottátok. Holott immár semmimű győtrelem nē illetheti őket, Sap. 3. 1. El-hozza az Úr az időt mikoron titeket szemben jutat, és ő véle örökké nyugodni és országolni fogtok. AMEN.

V. PREDIKATIO.

T E X T U S.

Job. 30. v. 19. *A' fájdalom a' sárba vete engemet: úgy annyéra, hogy magamot hasonlithatom a' porhoz és hamuhoz.*

NOha Isten az embert a' maga képeire és hasonlatosságára teremtvén minden állatokon urrá tőtte: mindazáltal semmi teremtet állat nincsen az ég alatt nyomorultab az embernél. Mert akar-mi teremtet állatot gondoly, az Istennek törvényét által nem hágtá, noha az ember bűneiért ők-is iga alá vadnak vettvén. Az ember pedig minden-nap úgy iszfa a' bűnt, mint a' meg-fáradott ember az hévfégnek idején az hideg vizet. Az ember noha láttya és tudgya a' jot, de a' meg-romlott természet miatt nem cselekedheti azt, hanē a' gonoszra tántorodik. Az embernek testében nem lakozván semmi jo, ottan ottan az Úr Isten még az ő szerelmesit-is a' probának kővére vonza, ottan ottan a' nyomorúságoknak égő kemenczéjébe taszittya, melyben keserveffen nyögnek, sírnak, és ugyan panaszkodnak-is, mint szent Job ez el-olvasott igékben, holott summa szerént a' szent

D jámbor

jámbor azon panaszkodik, hogy az ő testében forgo fok nyavalyák és betegségek annyéra jutatták, hogy méltán hasonlítottatják a' porhoz és hamuhoz.

Két részei vadnak, mert az

Előben vagyon szent Jobnak panaszkodása.

Másodikban annak meg-mutatása.

Az előben rendel ezek vadnak:

I. A' dolog mellyen panaszkodik, az nem egyéb hanem a' sárba való vetés. Itt a' sáron nem ért egyebet a' rajta forgo nyomorúságoknál és megemészto nyavalyáknál, mint Dávid-is az hatvankilencedik Soltárban, v. 2. szol: *Uram bé-estem én a' mélységes sárba, holott fel nem álhatok, mélységes vizekre jutottam, és a' viznek habja el-fogot engemet.*

II. A' mi ötet a' sárba vetette, azt nevezi fájdalomnak. Noha ez a' szent írásban egynehány képen vétetik, mindazáltal én közeleb való jegyzéfit mondom-meg.

Először vétetik minden féle változásokért, nyomorúságokért és büntetésekért. Mikoron Idvezítőnk az utolsó időkben lejendő nagy veszedelmeket előszámlálta volna, *Matth. 24.* és *Marc. 13.* azt monda, hogy még mind azok a' fájdalomnak csak kezdeti, holott nagyobb nyomorúságokat mond következni.

Másodszor vétetik el-vettetett és senkitől meg nem bocsúttetett dologért, mint Esaiás-is *cap. 53.* Idvezítőnket fájdalomoknak férfának nevezi.

Harmadszor vétetik a' bűnért, mellyért minden emberekre el-hatott az halál, mely a' bűnnek föld-
gya,

gya. Itt mind hármat érti szent Job, mellyek ötet a' fába a' nyomorúságba ejtették.

A' második részben ezt két hasonlatossággal mutattya-meg.

Egygyiket veszi a' portol; hasonlithatom magamat a' porhoz. A' por a' földnek oly meg-fáradotap-részemely mind a' szélből könnyen el-hányathatik, s' mind penig mihelt víz éri farrá változhatik.

Másikat veszi a' hamutól; hasonlithatom magamot a' hamuhoz. A' hamu akar-mely meg-égetett állatnak oly meg-maradott része, mely a' tűz által meg nem emészthetett, hanem a' mi föld természetű abban volt meg-maradott, mely csak könnyen imide amoda el-olvasztathatik. Egy szóval itszent Job azt akarja mondani: Oly változó nyomorúságok és nyavalyák forognak rajtam, mellyek rövid nap a' koporlóba ejtének, mert meg-mondatott: *Por vagy és ismét porrá kell lenned.*

Ugyan azon textusrol.

Az Isteni bölcsesség a' teremtet állatoknak alkotásából igen világosan ki-tetczik. Mert hogy egyéb csudálatos cselekedetét itt most el-halgassam, csak imez három dolgot gondolom-meg:

Először, némellyeket teremte csak merő lelki állattá, a' minéművek az Angyalok. Másodszor, némellyeket teremte csak merő testi természetű állattá, mint a' minéművek a' négy éltető állatok. Harmadszor, némellyeket teremte úgy, hogy az előbb meg-említett két természetekből állyanak, úgy-

mint lelki és testi természetből, a' minémű az ember. Ez az ember, az ő lelkére nézve, mondatik az ég alatt való teremtetett állatok között nemessebnek, testére nézve pedig alávaló s' mulandonak. Ennek igasága meg-tetűzik ez jelen-való leczkéből; melyben summa szerént panaszolkodik Job Pátriárcha az ő testének romlando alá-valóságáról.

Három dolgok vadnak az igékben :

Az első részben panaszolkodik Job imez szokban : *A' sárba vete engemet.* Másodikban, azt mutattya-meg mitsoda vetette őtet a' sárba : *A' fájdalom.* Harmadikban, mit cselekedett ő véle az a' fájdalom, kettőt tudni-illik ;

Először, annyéra el-gyötrötte és kénzotta, hogy a' porhoz méltán hasonlithatná magát.

Másodszor, annyéra el-fogyatta immár minden erejét és éltető nedvességét, hogy méltán hasonlithatná magát a' hamuhoz.

A' mi az első részt illeti, abban ime' következendők vadnak :

I. Emlegeti az ő elsőfégét, a' melyből teremtetet, és itt azt nevezi *sárnak* ; a' mint Moyses le-írja az ember teremtésének historiáját. Ezenre akarja a' tizedik részben-is az Urat emlekeztetni, mondván : *Kérlek emlekezzél-meg róla, hogy engemet sárból teremtettedél.*

II. Panaszolkodással hozza elő, e' sárból teremtetet testnek mitsoda nyomorult és siralmas állapottya vagyon, *hogy a' sárba vettetett.* Itt a' sáron minden féle változásokat, sérelmeket, bukat, bánatokat

V. P R E D I K A T I O. 41

tokat ért, mellyek a' testet lassan lassan el-fogyattyák és hirvasztyák. De leg közeleb érti a' szomoru halálnak meg-emésztd erejét, mely minden könyörülethez nélkül nagy és keserves fájdalmokkal, szomoru jajjal, a' lelket a' testtől el-választván, a' nyomorult testet a' férgeknek eledelére a' koporsóba és a' földbe bé-küldi és veti.

I I. R E S Z.

A' második részében személy szerént meg-mondgya, mitsoda vetette őtet a' sárba; *A' fájdalom.* Itt először érti a' fájdalom *a' bűnt*, mely a' mi első születeinktől származék mi reánk, melynek fizetődgya az halál. Másodszor a' fájdalom érti mind azokat *a' nyomorúságokat*, mellyekkel az Ur Isten őtet meg-látogatta vala, úgy-mint, szerelmes fel-nevekedett fiainak leányinak szomoru, váratlan és hirtelen halálok. Minden külső jóvaitol egy napon valo meg-válása és keserves szegénységre valo jutása. Testében valo siralmas fekélyi, barátitól és feleségétől valo sok boszszuság szenvedési, és azon kívül-is nagy lelki fájdalmi.

I I I. R E S Z.

A' harmadik részben immár meg-mondgya mit cselekedett ő vele a' fájdalom, kettőt tudni-illik:

I. A' porhoz hasonlonak mondathatik, mellyet, mikoron a' szelek meg-indulnak, csak könnyen imide amoda el-hányhattyák és el-öszlathattyák. Ezenképpen el-érkezvén a' nyomorúságoknak és a'

probáknak fzelei, ötet az élőknek számok közzül és tárláságokból igen könnyen ki-irhatták, és a' mint-hogy fárból való volt, ismet vízfűza vihetik a' fárbán. 2. Hamuhoz hasonlittathatik, mely hamu léfzen a' tűznek erejétől valamely materiának meg-égetéséből. Ezenképpen a' fok változásoknak tűzei mint egy meg-égetik ötet, mint valami el-fzáradott fát avagy pozdorját, melyekre nevezve igen közelítélheti lenni az ő végfő oráját.

T U D O M A N Y.

Az embernek e' világon valo nyomorúságos élete csak olyan mint a' por és a' hamu.

E' tudomány a' meg-magyarázott igékben van gyon, mert azt mondgya a' Pátriarcha: *A' porhoz és a' hamuhoz hasonlithatom magamat.* Ennek fundamentomát az Ur maga tőtte-fel Gen. 3. 20. *Por vagy és ismet porrá kell lenned.*

I. Ó K A e' tudománynak: Mert az embernek nincsen itt ez életben mindenkoron egyenlő boldogsággal fénlő, s' jó szerencsével folyo, változás nélkül való állapottya: Hanem mindenkoron változásokat kell szenvedni. Annyának méhében bűnben fogontatik, álnoklágokban meleggittetik, változással szűletik. Szűletik ugyan az ember, de nagy bura, meg-emészto bánatra, erő szakaszto munkára, és keserves fájdalmokra s' siralmokra. Menyi változásokkal nevedik! menyi bűnöknek örvényiben emberkedik! menyi fok munkával és szomorú erőtelenséggel vénhedik! menyi fok keserűség

és fájdmok után kellett a' fetét koporfoba befzállani, vak a' ki nem látta, elme nélkül valo a' ki nem tudgya, meg-átalkodott gonosz ember a' ki ferényen meg nem gondollya.

II. ОКА e' tudománynak: Merta' mint hogy a' halhatalanfágot a' mi füzleink egy kicsiny nyalánk gyönyörűségért rázák-le magokrol: Ezenképpen azt a' halhatatlanfágot csak merő világi gyönyörűségekben meg nem találhattuk, annál inkább fel nem éltözhettük, hanem sok változások, nyomorúságokat és porrá s' hamuvá változtato keserves halált kellett szenvednünk. Hol ama' mindenhivőknek atya Abrahám? Porrá és hamuvá változott. Az Istennek barátja Jákob halált szenvedet. Hol vadnak az Istennek kedves emberi, a' Szent Léleknek iro deáki a' Propheták, az Apostolok és Evangelisták? Megholtanak és porrá változtanak. Enoch változás nélkül nem hagyhatta-el e' bűnnel tellyes földet. Illyés tűzes szekerbén ragattatott-el. Idvezitőknek sok fájdmokat és keserves halált kellett szenvedni, és ugy menni-bé az ő dicsősségében.

H A SZ N A. Első haszna e' tudománynak vigasztalásokra szolgál a' nyomorúságokat szenvedő embereknek: I. Mert noha hanyodnak, noha nyomorgattatnak, noha sok változások alatt vadnak: Mindazáltal ugyan meg nem engedi a' vigasztalásnak Istene, hogy a' keresztyén ember mind örökké hanyattassék, *Psal. 55. 23.*

II. Mert nyomorúságok nélkül a' mennyei hazába senki bé nem mehet. Csak jó lelki-ismérettel

és békével fzenvedd-el az Urnak meg-látogatását, tenéked a' nyomorúságok nem árthatnak semmit, mert azok által kell minékünk az Istennek országába bé-mennünk, *Actor. 14. 22.*

III. Mert a' por noha hányattatik és fuvattatik imide amoda a' fzelektől : mindazáltal ugyan nem vész-el, hanem az ő centromában concentráltatik, mely a' föld. Ezenkeppen a' nyomorúságok noha gyótrenek, noha háynak vetnek tétova, de el nem vesztethetnek tégedet ; hanem lelked az ő centromához, az Istenhez tér, tested pedig a' földbe melyből vétetett vala vízfzfa megyen.

IV. Mert a' romlando porhoz és hamuhoz hasonlo életért az egekben minékünk meg-romolhatatlan állandó örökkéig kézfittetett, mellyet meg-ád minden ő benne bizóknak amaz igaz biro áldott Ur Jéfus Christus.

II. H A S Z N A e' tudománynak Intés. Intetünk azért mi hivek , ne ragaszkodgyunk olyan igen e' romlando élethez , mely csak olyan mint a' por és a' hamu, mely csak olyan mint a' pocsolyék és a' fár.

Hogy e' tisztátalan világhoz ne ragaszkodgyunk, inditsanak minket ime' következendő dolgok :

I. Mert valaki ehez ragaszkodik meg-mocskollya. Tekints-meg a' fárt, midőn valamihez ér, hozzáfzokott ragadni, s' meg-mocskollya, ha ki pedig őtet illeti, nem maradhat tisztán miatta: Így e' tisztátalan világ, és a' testnek rendeletlen kívánsági, a' kik hozzájuk ragaszkodnak, azoknak lelkeket igen meg-mocskollyák.

De kérde talám: *Miből is mérhetni-meg hogy e' világhoz inkább ragaszkodom, hogy sem mint az Istenhez?*

Felelet. 1. Ha minden unalom nélkül úgy gyönyörködöl e' világban, hogy magad szabad akaratodra ha Isten hadná, inkább laknál e' világon, hogy sem mint szomorú halál által menyorságba mennél. 2. Ha gyakrabban gondolkodol e' világi életednek előb mozdításáról, hogy sem mint ama' mennyei örökös hazáról. 3. Ha tellyes akaratoddal, vigan és örömmel, okos ravaszsággal, az élő Istennek nagy bocsfuzására mégy a' véteknek cselekedetire.

II. Mert valaki e' tisztátalan világhoz ragaszkodik, az Istennek ellenséégévé léfzen az, Jac. 4. 4.

III. Mert még valakik az Istent e' hitván világért meg-vetették, az Istennek rettenetes büntetését el nem kerülhették. Caint el-űzé előle. Az első világot víz-özönnel boritá-el. Pharahot a' tengerben merité. Ha azt akarod azért ő ember, hogy az Isten el ne űzzön előle; ha azt akarod, hogy a' pokolnak tűzében ne boruly; ha azt akarod, hogy Pharahoval az Isten meg-emészto haragjának tengerében ne merűly. Gondold-meg, hogy e' földön nyavalyás életed vagyon, kerels lelki örvendetes életet.

Gondold-meg, hogy mint a' por és a' hamű, csak olyan a' te életed e' földön. Igyekezzél azért állandó erős életet nyerni, melyben minden keserűség, fáradság, munka, és fájdalom nélkül örökkön örökké élhets és szolgálhatsz az Istennek. Amen.

VI. PREDIKATIO.

T E X T U S.

Proverb. 14. 27. *Az Urnak félelme az életnek
kut-feje, az halál törinek el-távoztatására.*

N Incs oly ember, ki a' szerencsétlenségtől, és azt követő keserves haláltól nem félne. Mert az okos emberek, hogy a' következendő szerencsétlenséget megelőzhessék, semmit nem kedveznek magoknak, sok vigyázó fáradtsággal, szemes és okos tanácskozásokkal szoktanak élni. Nem kedveznek semmit öszve pennyészedet pénzeknek, hanem jó idején oltalmazó barátokat, és mellettek szabad akaratból hadakozó vitézeket szerzenek, fogadnak és tartanak. Az haláltól való félelem pedig azt cselekedtetí az emberrel, hogy némely lako városát és faluját elhagyja, és vadon erdőkön, mezőkön és idegen helyeken bujdosattya. Némely hol-ni majmoskodo orvosságokat keres, azonban pedig az halálnak törít el nem távoztathattya. Ez fel-vőtt igékben Salamon summa szerént oly orvosságot mutat minékünk, mely által minden szerencsétlenségeket, és a' halálnak-is törít el-kerülhettyűk, mely az Istennek tiszta és igaz félelme.

Két részei vadnak az igéknek, mert az
*Elsőben mutogattya az Istennek félelmét.
Másodikban az Isten félelmének hasznait és
gyümölcsseit.*

ELSŐ

E L S Ó R E S Z.

Az Istennek félelme kettő, egyik fiui félelem, mely csak a' hiveké, mellyel felik az Istent, mint Christusban vélek meg-békéltt édes Attyokat és kegyelmes Urokat.

Másik szolgai félelem, mely a' hitetleneké, sőt még az ördögöké-is, mert ők-is hiszik az Istent és félnek tőle, úgy vint ki az ő igaz ítéleti szerént a' bűnt a' meg-átalkodtakban, mind ez életben, s' mind pedig a' következendőben igazán meg-bűnteti. Mind a' kettőről szent Pál Apostol *Rom. 8. 15.* ilyen módon tanit: *Nem vóttétek a' szolgálatnak lelkét ismét félelemre: hanem a' fogadott fiúságnak lelkét vóttétek, ki által kiáltynk Abba, az az, szerelmes Atya.* Itt Salamon tanit az Istennek félelméről, mely a' fogadott fiaké és leányoké, mely Isteni félelem semmi nem egyéb, hanem az Istennek oly ajándéka, mellyet az örök életre el-választott embereknek szívekben az ő Szent Lelkének általa szerez, a' szent elmélkedésekre, gondolatokra, és az Isten akarattya szerént való járáfra. Ennek igazsága meg-tetszik az Istennek ígéretiből, midőn Jeremiásnál *c. 32. 40.* így szol: *Az ő szívekben adom az én félelmemet, hogy el ne távozzanak én tőlem.* Ebben a' félelemben semmi részek nincsen az istenteleneknek, mert azt mondgyák az ő szívekben midőn a' latorfágot meg-cselekedik: *Nincsen Isten, Ps. 14. 1.*

M A S O D I K R E S Z E.

A' második Részében az igaz fiui Isteni félelemnek
haz-

hasznait és gyümölcseit adgya előnkben.

ELSŐ HASZNA, az életnek kut-feje, mert az Istennek igaz félelméből származik mind e' világi csendes lelki-ismérettel öszve köttetett, s' mind penig az állandó boldog élet.

II. HASZNA és gyümölcse az igaz Isteni félelemnek ez, hogy valakiben ugyan valóban találattik, semmi romlására nem lehet a' halál. Itt az halálon Előszőr értetnek e' világi minden változások és nyomorúságok. Másodszor értetik a' halálnak mérge, mely kettő lelki és testi. Az Istenfélőknek egyik-is nem lehet semmi romlásokra; Nem a' lelki halál, mert attól meg-szabadultanak; Nem a' testi-is, mert az a' hiveknek csak az örök életre való által menetel, e' világi nyomorúságoknak utolsó vége, és az örök életnek kezdete.

T U D O M Á N Y.

A' ki azt akarja hogy semmi ő néki romlására ne legyen, az igaz sui félelemmel fellye az Istent.

E' Tudomány a' meg-magyarázott igékből jőki; Az Istennek félelme az életnek kut-feje a' halál törinek el-távoztatására. E' tudománynak igazságát mutogattya szent Pál Apostol *Rom. 8. 28. Tudgyuk hogy azoknak a' kik Istent szeretik mindenek javokra vadnak.* Azok szeretik penig az Istent, a' kik sui félelemmel félnek őtet.

ELSŐ OKA. Mert az Istennek félelme kezdete annak a' bölcseségnek, mellyel a' keresztyén ember

ember minden reá következendő romlásokat el-
háríthat és el-távoztathat, *Pf. III. 10.*

II. O K A. Mert valakik az Istent félük igazán,
azokat az ő kegyelmes gondviselésének szárnyaival
ugy be-fedezi, hogy sem *az éjjeli rettegés*, sem *a'*
nappal röpülő nyíl, sem *az éjtczaka kegyetlenkedő*
dög, sem penig *a' délben pusztító dög* halál ő nekik
romlást nem szerezhet, *Pfal. 91. 4. 5. 6.* *Nem-is illet-*
heti azokat a' veszedelem, és az ostor nem közelíthet
az ő házokhoz, v. 10.

Ama' tisztelteséges iffju Joseph, kinek talám most
az iffjak között egy társa sem válnék, midőn az
Istent igazán félté volna, semmi szerencsétlen vál-
tozások romlására nem lehetének néki, mert a' tőm-
lőczből Ægyptomi fejedelemségre jöve-ki.

Moysef mikoron igazán félté volna az Istent,
nem akara a' Pharaoh Király leánya fiának hivattat-
ni, hanem az Isten népe mellé állá, minden romlá-
soktól nem csak meg-menekedék, hanem az Isten
két nagy emlékezetes dolgokkal a' többi között
fel-ékesítette :

Edgyik, hogy szemtől szemben beszélt az Isten
véle, mint az ember meg-hit baráttyával.

Másik, hogy az Isten az ő hadnagyságát sok em-
lekezetes győzelemmel meg-áldá.

Szent Dávidnak menyi sok keserves állapoti vol-
tanak, néha Saul Király kergette halálra, néha a'
maga tulajdon fia Absolon üzte-ki királyi székből :
De hogy igazán félté az Istent, semmi romlására ő
néki nem lehete, melyről ő maga az huszon harma-
dik

Exempla

dik Soltárnak első versében nagy örömmel ilyen módon énekel: *Az Ur az én pásztorom, azért semmiben meg nem fog yatkozom.*

1239 ELSŐ HASZON. Szolgál e' tudomány oktatatafunkra, legyünk igen okosfak, és tudgyuk-meg kik legyenek az Istenfélők, mert

— *Először* vadnak oly emberek, kik nem félnek semmit az Istentől, kik mindeneknél nagyobb tulajdonitanak magoknak, sok kénckben, hatalmokban vetettek reménfégeket, és magokat csak nem Isten gyanánt imádtattyák Nabugodonozorral.

2 *Másodszor* vadnak oly emberek, kik annyéra félnek az Istentől, hogy nem mernek eleiben járulni, kik el-fzánt szándékból lelkek-isméreti ellen cselekedik a' bűnőket, annyéra szeretik penig azokat, hogy femmire nem kívánkoznak Istenhez, hanem ha lehetne mind magokat s' mind bűnőket örömeit el-rejtenék az első szűlékkel; kik midőn meg-cselekedik a' bűnt, félnek Isten eleiben menni Caimmal.

3 *Harmadszor*, vadnak oly emberek, a' kik csak tettetik hogy félnek az Istentől; de képmutatók, kik csak tréfanak tartják a' lelki-isméretet és az Isteni tiszteletet, kik ha akarják meg-cselekedik nagy immel ámmal, mikor akarják csak igen könnyen el-is mulattyák. Kik sokkal inkább szeretik magokat, hogy sem mint az igazságot. Kiknek csak hasok Istenek, penzek és veszendő marhájuk menyországok. Kik csak szinnel viselik a' kegyességnek formá-

VI. P R E D I K A T I O. 51

formáját, de valójában gonoszok és képmutatók.

Negyedszer, vadnak oly emberek, kik szívek szerént félik az Istent, szeretik és véle edgyűt járnak. Kik mindenekben, mindenkoron, és mindenütt csak az Istenben, és az ő szent hagyományiban gyönyörködnek. Kik minden alkalmatossággal szerént való bűnöktől igen szemeffen őrizkednek. Kik meg-rögzött elmével és meg-szenteltetett akarattal ugyan mondottanak róla Dáviddal, hogy többé feltűt szándékkal Isten ellen nem akarnak vétetni, és mint édes Attyokat meg nem akarják szomorítani.

II. V I G A S Z T A L O H A S Z O N. Nosza ki ezeket hallod vonhat szá ítéletre magadat, és lád-meg 4B jól mellyik feregben vagy? Talám semmit nem félsz az Istentől, mert ha félnél, tudva ennyi sok rendeletlenségeket nem cselekednél. Bizony nyomorult állapotod vagy, s' léfzen-is, ki ilyen vagy, mert az Isten úgy meg-ismerteti magát te veled, hogy félni kezdél tőle. Gondold-meg, az első világot vízzel borítá-el, te gonosz ember, nem félsz mikor nagy zápor-elsőket látsz, hogy azzal borítá-el az Isten? Pharahot vízben meríté minden őtet követőivel. Te gonosz ember, nem félsz mikor vizeken mégy által, hogy oda ne merítsen az Isten? Amaz Elyseust meg-csufolo gyemekeket a' medvék, az engedetlen Prophetát az oroszán ölé-meg. Te gonosz ember még-is nem félsz az Istentől, mikor fene vadakat látsz, hogy azokkal szaggattá-el egyfzer az Isten?

Gondold-meg, Boldisár Király akkor hala-meg, mikor

mikor részegeskedik vala. Te még-is nem félszé az Istentől, mikoron oktanul részegeskedel?

Talám a' második seregnek egyike vagy, ki annyéra félsz az Istentől, hogy ő hozzá nem mersz menni, mert még a' te fertelmességedben élsz; még több gonofzra igyekezel; még a' te testednek kívánságát akarnád végbé vinni. Tudod hog' Isté né gyönyörködik affélekben, sőt még hozzája fē bocsattya őket, mig abban élnek, *Psal.* 5. 7. attól félsz, hogy ha ő hozzája mégy, szoros életet kelletik élned, és végben nem viheted gonofsz igyekezetedet. Nyomorult állapotod vagy; nem féled mostan az Istent, de majd el-jő az idő, melyben szomoru jajgatással kezdesz félni az Istentől. Nem akarsz együtt járni most az Istennel; de majd el-jő az idő, melyben együtt kezdesz győtrődni és lakni az őrdögökkel.

Affverus Király lakodalmába nem akara menni Vásti aszszony, azonban ki-esék a' Királynak kedvéből, és meg-vettetek. Te-is, ő istentelen ember, nem akarsz most Istennel együtt lakni és járni; de akkor vészed eszedben magadat, mikor a' mennyei Királytól meg-vetteted. Talám a' harmadik seregben vagy, ki csak tetteted hogy féled az Istent, de csak képmutato vagy. Oh hogy nem gondolod meg az Istennek mindeneket tudo bölcseségét, ki jól láttya és tudgya a' te szivednek minden titkait. Mi-nem szolgálhacz két Urnak, mert csak hamar meghalhacz Ananiással és Saphirával; hamar kiirthat Isten gyűkereftül Saullal.

III. INTÓ HASZON. Intetünk azért hivek,
hogy

hogy ha el akarunk minden veszedelmeket távoztatni, hogy romlásunkra ne legyenek, igaz fiui és leányi félelémel féllyük a' mi Urunkat Istenünket, és mentül hamaréb tegyünk szert azokra az eszközökre, mellyek Isteni félelmet nemzenek bennünk.

Első, ha minden szempillantásban és minden dolgainkban meg-emlekezünk az Istennek mindenütt való létéről, hogy semmit el nem rejthetünk az ő szemei előtt, *Psal. III. 10.*

Második, ha minden szempillantásban, minden dolgainkban, cselekedetinkben, szollásinkban, és gondolkodásinkban meg-emlekezünk a' jövőendő ítéletnek napjáról, mellyen minden titkok nyilvánvalókká lesznek, és a' szerént való fizetést veszen-el minden a' mit e' testben cselekedett.

Harmadik eszköz, ha azokkal társalkodunk, beszélgetünk, a' kik félik az Istent, tudván azt hogy azoknak gyülekezetekben vagyon ő felféje.

De talám a' modgyát akarod meg-tanulni, hogy hogy kell az Istent félned?

1. *Teljesen és nem hibáson, s' mindenek felett.* *Maks 22.*
A' mint azt kívánnya te tőled, hogy szerezted őtet a' te tellyes szivedből, a' te tellyes elmédből, és minden gondolatodból, azonképpen kívánnya hogy őtet féllyed.

2. *Igazán és szin-mutatás nélkül, ugyan valóban, nem csak egyszer, hanem mindenkoron, nem csak együtt, hanem mindenek előtt és mindenütt.* *Maks 15.*

1. *Sam. 12. 23. 24. Jos. 24. 14.*

3. *Gyümölcsösön és világosson, hogy mások-is E tehesse-*

teheessenek ítéletet felőled istenes magad viselésédből és cselekedetidből, hogy valóban féled az Istent. Ha pedig nagyon te benned az Istennek igaz felelme, ime' következendő jegyekből ismérheted-meg.

*Signa
Expositio
Dni*

1. Ha nem táplálsz te benned a' meg-ismért bünt, nem szerezted, nem lappongatsz: hanem inkább öldöklödsz, gyűlölsz, és Istenednek vallást tévével róla, tellyes tehetségeddel el-távozol azoktól, *Rom. 13. v. 14. Coloss. 3.*

2. Ha a' te Isteneddel való frigy-kötésedet mindenek felett félted, őrized, és az ő szent parancsolatiban gyönyörködöl. Mert az Urnak irgalmassága és könyörületessége mind örökké azokon nagyon, kik meg-őrizik az ő szövetségét, és meg-emlekeznek az Urnak parancsolatiról hogy azokat cselekedgyék, *Psal. 1. 3. 17. 18.*

3. Ha napról napra nevedekel a' jobban, és meg nem engeded hogy a' te halando testedben uralkodgyék úgy a' bűn, hogy eggyeznél vele, *Rom. 6. 12.*

4. Ha az Isteni szolgálásban, imádkozásokban, az igének halgatásában szorgalmatos vagy, és azokat el-mulatszod fíralmas kárnak tartándod.

5. Ha senki kedvéjért a' te Istenednek parancsolatját által nem hágsz, és a' te Istenedet bőségszuval nem illeted.

6. Ha tellyesfélegesen magadat úgy megtagadod hogy mindenekben az Istennek akarattya alá bocsátod magadat, és ő néki mindenekben engedelmeslesz, tudván azt hogy mindeneket teneked jóvódrá cselekedik.

7. Ha

VI. P R E D I K A T I O. 55

7. Ha ugy el-készítetted magadat, és ezt ugyan fel-töltöd szivedben, hogy valamid e' világon vagy, főt még a' magad tulajdon életedet-is inkább e-teszed, hogy sem mint a' te szent Istenednek felel-
mét le-tennéd és el-hagynád.

Erre penig inditson mindeneket az Istennek di-
csősséges méltósága és felsége; I. Mert minde-
neknek Ura, Királya. Minden teremtettt állatok,
főt meg az őrdögök-is félnek az Istétől. Te keresz-
yén ember lévén, hogy ne félnéd az Istent? A' vi-
eknek halai, midőn az Isten otfenn szol, félnek és
útjáróznak az őrvényekben; A' szarvasok ijettek-
ben és féltekben meg-vetnek: Hát te a' menynek
öldnek Urát, a' te édes veled fok jokat tött Atyádat
niért nem félnéd?

II. Inditson az Istennek szent felelmére ben-
ünket a' nagy kár, mely követte és követi azokat,
'kik nem féltek az Istent, és nem félnek most-is.
Minémű keserves ki-menetelek lőtt gondollyuk-
neg: Az Angyalok nyakra főre hányatának a' po-
olra. Herodes az Isten Angyalától csapdostaték
rczul, és a' férgek emésztek-meg. Az Epulo a' po-
olnak kinnyaiban emelé-fel boldogtalan szemeit.

III. Inditson az Isteni szent felelemre a' ha-
zon, mely azt követi, mert a' kik az Istent félnek fiui
s leányi felelemmel; I. Azok szeretik az Istennek
parancsolatit, és olyanok lesznek mint a' folyo-viz
nellett plántáltatott élő-fa, *Psal. 1.* melynek sem-
ninémű késérteteknek szélveszei és hidegei nem árt-
atnak semmit, hanem azok meg-érlelvén az igaz

56 VI. P R E D I K A T I O.

hitnek gyűmölcseit, az Isten haragjának előtte bé-
kefleggel küldetnek-bé az ő igaz házokban, *Esa.*
26. 20. 2. Meg-tartoztattyák ő magokat minden
szabad akarat szerént való bűnöktől, tudván azt,
hogy meg kell ő nekik jelenniek a' Jesus Christus
i elő széki előtt a' jutalomnak el-vételére, *2. Cor.* 5.
v. 10. 3. Azok az ő Isteni felelmekkel szereznek
ő magoknak az istenes emberek előtt rothadatlansá-
g hirt és nevet, mivel ő ők emlekezetben kezdenek
lenni, *Psal.* 112. 6. 4. Azok a' mely Istent ez
életben fiui és leányi felelőssel feleltek és szolgáltak,
fokakat az Istenhez térítvén, kezdenek annak az ő
Isteneeknek országában a' hivek között fénleni mint
a' csillagok, *Dan.* 12. 3.

A' mi reménységünknek Istene töltsön-hé minket
örömmel, békefleggel és igaz Isteni félelemmel az
hitnek általa, hogy ő ők életünk felől való remén-
séggel bővölködhetsünk, a' nekünk adatott Szent-
Léleknek ereje által, és hogy e' szarándok élet után
a' mi Istenünkkel a' mennyei dicsőségben örökre
örvendezhetsünk. A M E N.

VII. P R E D I K A T I O.

T E X T U S-

Eccl. 7. 1. Jobb az halálnak napja a' születésnek napjánál.

Mikoront

Mikoron az Isten, ama' bõcsülletes hirrel még mostann-is tündõklõ Jofias Királyt meg akarná áldani, ilyen módon szolla neki 2.Reg.22.20. *Imé én takarítlak tégedet a' te atyáidhoz, és a' te koporsódban békeséggel viszlek tégedet, és meg nem lattják a' te szemeid azt a' nagy veszedelmet, mellyet én ez helyre hozok.* Holott Isten láttatik nagyobra bõcsülni a' Jofias halálát, mely minden nyomorúságoknak vége, hogy sem mint a' fokáig nyomorgó életet. A' Prædikátor e' jelen valo igékben summa szerént inkább dicséri az halálnak napját, hogy sem mint a' születésnek napját.

Két részei vadnak az igéknek, az

Elsõben, dicséri az halálnak napját.

Másodikban, alázza a' születésnek napját.

Az elsõben vagyon a' dolog, mellyet Salamon itt mindenek felett magasztal, az nem egyéb hanem az halálnak napja. Nem azért hivattatik halálnak napjának, mint ha az haláltól vött volna valami eredetet: hanem hogy az ember életének végét éri.

Második részében alázza az ember születésének napját, nem azért, mint-ha Istennek nem nagy ajándéka volna a' születés, hanem a' következendõ sok gonoszokra nézve, mellyekre születik az ember.

*Jer. 23.
Eels.
9.*

T U D O M A N Y.

Az halál az Isten-félőknek jobb e' nyomorult életnél.

E L S Ó O K A. Mert az Isten-félőknek halálok

E 3

igen

58 VII. P R E D I K A T I O.

igen bősületes az Isten előtt, *Psal.* 16. Mi lehet
penig bőszteleneb e' világ előtt az Isten-féld ember-
reknek életeknél. Minden felől ellenségek fogtak
Mat.
környül; mindenkoron csak bujdosik, nem lévén
semmi állandó hajléka e' földön; mindenkoron
nyög és sir, mert e' világ mindenkor ellenében ör-
vend; mindenkoron szenved, mert sok nyomoru-
Act 17. ságok által kell az Istennek országába be-menni.

MASODIK OKA. Mert az Istenféld ember,
mikoron meg-hal, meg-szabadul minden bűnöktől,
és azokból következő büntetésektől, *Rom.* 6. 7.

HARMADIK OKA. Mert meg-halván meg-
Apor nyugszik minden munkáitól, és az Isten el-töről
minden könnyhullatást az ő orczájokrol. Az halál
által örök életre; e' bujdosásból, állandó hazába;
e' világi nyomoruságokból, ki-beszélhetetlen bol-
dagságba; e' bűnös társaságból, a' szent Angyalok-
nak, és a' meg-boldogult lelkeknek társaságokba
mennek által. E' tudománynak meg-világosítására
gondollyátok-meg hivek a' régi szenteket, kik meg-
Reg
unván ugyan e' nyomorult életet, jobbnak ismér-
19.
ték istenessen meg-halni, hogy sem mint itt e'
20. 39. tisztátalan világban sokáig nyomorogni.

I. OKTATO HASZON. Szolgál oktattatásunkra
116 e' tudomány minékünk, legyünk lelki okosok és
mérészek, s' ha job az Isten-féld embernek halála
e' nyomorult életnél, ne féllünk hát annyéra meg-
halni.

Δ
Job 14
Gen 3. Gondollyuk-meg, hogy Isten bizonyos végre te-
remtett minket, és meg-határozott természetünk
s' időnk

s' idők vagyon, mellyet senki által nem hághat; készítsuk hát magunkat az istenes életre és a' jól meg-halásra. A

Gondollyuk-meg, hogy míg ez életben vagyunk, a' mi mennyei hazánktól igen távol bujdosunk, az halál az, a' ki által küld e' tisztátalan világból a' mi örökké-valo hazánkban. Legyen gondunk azért az istenes életre és a' jól meg-halásra.

Gondollyuk-meg, hogy mennyi sok nyomorúsá- A
gink, betegségink és szenvedésink voltak, vad-
nak, s' ez után-is lehetnének, az Isten a' halál által
mint egy maga kezével ragadgya-ki az őveit mind
ezekből, és őket meg-dicsőíti, mit félünk hát oly
igen meg-halni? üresítsük-meg hát magunkat min-
den akadályoktól, mellyek minket meg-kötelezhet-
nének: Ne e' világi élet, mert ennél job élet adatik
teneked az halál által; Ne késslellyenek-meg tége-
det a' te barátid, mert tökéletesebb barátid vadnak
az egekben; Ne a' te atyád fia, feleséged, gyerme-
kid, mert ők-is ha a' szent istenes életben a' te nyom-
dokidat követik, veled együtt lesznek az egekben;
Ne késslellyenek-meg tégedet a' te gyűjtött jovaidd,
mert a' mint-hogy a' földből valók azok, azonkép-
pen a' földön-is maradnak. Teneked pedig az ör-
ök életnek el-fogyhatatlan jovai adatnak.

II. INTÓ HASZON. Ne ítéllyünk mi azok
felől gonoszul, kiket az Ur Isten sok ideiglen valo
hoszfzas betegséggel szokott meg-látogatni, s' ne
mondgyuk az halálnak ítéletét gonosznak, mert
job az halál a' keferű életnél, és a' hoszfzu ideiglen

valo betegségnél. Oh halál bezzeg jó a' te ítéleted az erőtelen beteges embernek, és annak a' kinek jóvendőbéli állapottya felől job reménsege nincsen. Az Isten ez életben sokakat az öveiközzül hosszúzas betegségekkel szokott meg-látogatni, azért

I. Hogy az ő bűnöket vélek valoba meg-ismértesse.

II. Hogy pœnitentiára valo idejek leheffen.

III. Hogy mások-is tanulyanak rajtok, és féllyék az Istent, mert ha a' nyers fákban ezek lesznek, hát az aszszu fának mint leszén dolga.

IV. Hogy ez életet vélek ugyan meg-unassa, és az örök életnek gyönyörű kívánságát inkább felgerjeszze benne. Ennek-is a' mi kerefztyén Atyánkfiának, sokkal job lón az ő halálának napja születésének napjánál: Mert gondollyuk-meg menyi sok nyomorúságokat, veszedelmeket, bukat, bánatokat, és súlyos betegségeket szenvedett, &c. Mind ezekből immár meg-izabadult az ő halálának napján. Ellyünk azért mi-is úgy, hogy a' mi halálunknak napja legyen job születésünknek napjánál.

III. V I G A S Z T A L O H A S Z O N. Meg-keferegett emberek, atyák, anyák, atyafiak, és özvegy árvaságra jutottak, vigasztalljátok ti magatokat. Ne csüggedgyetek-el szintén szivetekben.

Gondollyátok-meg ti atyák, anyák, mely nagy szenvedésre nemzettétek volt a' ti gyermekeiteket, melyekből az halál által im ki-szabadultanak.

Gondollyátok-meg minden rendek, a' ti szerelmeiteik menyi keسرűségben, nyavalyákban és betegségek-

VII. PREDIKATIO. 61

fégekben gyótróttanak, melyekből az halál által im boldogul ki-szabadultanak. Menyi keserves nyögéseket, kiáltásokat, jajgatásokat szomorúan hallottátok, melyeken csak meg nem hafatt szive-tek, imé az halál által mind azoktól meg-meneked-tenek, testek csendessen nyugosznak, lelkek az egek-
ben (ha az Urban multanak-ki) örvendeznek. Mely mennyei boldogságos örömben hogy min-
ket-is jövendőben be-ízolitsan a' mi jo Istenünk, egyenlő szível mondgyuk : *Mi Atyánk ki vagy a' mennyégben, &c.*

VIII. PREDIKATIO.

T E X T U S.

Psal. 39. 5. Jelents-meg Uram ennékem az én végemet, és az én napimnak mértéke menyi legyen, hogy meg-tudgyam, hogy csak ideig valo vagyok.

Nincs oly erős kő, melyet a' gyakorta valo csepegés meg nē lyukaszt; Nincs oly erős Magnes kő, melyet a' baknak meleg vére meg nem lágyit : Ezenképpen nincsen oly álhatatos elméjű ember, kit a' gyakorta valo nyavalyák és probák meg nem változtatnak, nincs oly erős szív melyet meg nem lágyítanak, és ottan ot-tan avagy panaszkodásra, avagy penig erőtelenségből esett túrhetetlenségre nem indítanak. Mert
a' mint

a' mint hogy a' külső áldások örömet nemzenek az embernek szívében; Ezenképpen a' váratlan változások hirtelen meg szokták az embert szomorítani és keseríteni. A' mint a' Dávid példájából is meg-tetczik: ki az ő szorongato inséginek és nyavalyáinak reája rohanásiban ugyan el-végezte vala hogy semmit ne szollyon, szájában valo nyelvét is mint egy meg-zabolázta vala, hogy mindeneket csak vesztegléssel mulasson-el: De nyavalyáitól meggyőztetvén, ihol e' Soltárban tűrhetetlenkedik, es könyörög az Istennek hogy az ő életének végéről tegye bizonyossá őtet, hogy meddig kellyen még-is nyomorgani e' világban, mondván: *Jelents-meg Uram ennékem az én végemet, és az én napimnak mértéke menyi legyen: hogy meg-tudgyam hogy csak ideig valo vagyok.*

Két részei vadnak ez igéknek, mert az

Elsőben vagyon könyörgése.

Másodikban a' könyörgésnek oka.

Az elsőben ezek vadnak:

I. A' könyörgés, avagy a' kívánság, ime' szokban: *Uram jelents-meg ennékem.*

Melyben három dolgokat forgat: *Először*, a' kihez az ő könyörgését igazgattya, azt jelenti-meg kicsoda, és ő Urának nevezi; holott azt a' köteleltséget jelenti-meg, mely a' hivek és az Isten között vagyon, mert Isteni kegyelméből az Isten az ő hiveinek kegyelmes Ura, az ő hivei pedig ő néki szolgái és szolgálói. *Másodszor*, oly dolgot akar meg-tudni, mely ő tőle el vagyon rejtve, és ő nem tudhattya

hattyá ő magától, mert az ő Urának szent akarat-tyában áll egyedül. *Harmadszor*, magára való nagy gondviseletét mutattya-meg, hogy ő nem néz a' tőle csak hamar árnyek és buborék modgyára el-mulo világi jóvaira, kik őtet meg nem boldogithat-tyák, hanem ő magára és az ő testében nyomorgo lelkének boldogfágára.

II. Két nevezetes dolgokat jelent mellyekért könyörög. *Első az ő vége*; Az embernek két nevezetes végei vadnak, eggyik a' halál, második az ítélet. Itt nem szol semmit az ítéletről, mint ha id-veffége felől kételkednék, mert jól tudgya hogy Isten őtet szíve szerént való embernek mondotta, arra-is emlekezik, hogy Náthán által azt izené néki az Isten, hogy ne félljen semmit, mert meg-bocsá-totta az ő bűneit. Melyre nézve a' 116-dik Soltár-ban így szoll: *En bizony Uram te szolgád vagyok*. Hanem szoll az ő haláláról, és azt kívánnya hogy Isten jelentené-meg néki, ha hamar meg-halé ő?

Másodszor azt kívánnya, hogy az Isten *adgya értésére nékie*, még menyí idők, esztendő, holnapok, hetek, napok avagy órák vadnak hátra az ő életében.

A' második részében ez kívánságának ez okát adgya, *hogy meg-tudgyam hogy csak ideig való va-gyok*, melyben.

Előszőr azt jelenti, hogy nem lehet senki oly bölcs, oly eszes okos és tudos, hogy meg-tudhassa magától meddig él, es micsoda következhetnék még reája.

Másod-

Másodszor, hogy nincsen oly erős, hatalmas, egefféges, gazdag, Király, Császár, a' ki csak ideig valo nem volna, és változást nem látna.

I. T U D O M A N Y.

Minden embernek élete meg vagyon határozva, mérve. Job. 7. 1.

E' Tudomány a' börtűben vagyon: *Jelents-meg ennékem az én napimnak mértéke menyi légyen. Jobb erről téfzen tanu-bizonyfágot: Határt vetettél az ember életének mellyet senki által nem hághat.*

II. T U D O M A N Y.

Senki az ő halálának idejét nem tudgya. Erről szoll Salamon Eccles. cap. 9. 4.

III. T U D O M A N Y.

Akar-mely hatalmas ember-is csak ideig valo. Erről tanit szent Job cap. 14. 1.

IV. T U D O M A N Y.

Minden idvezülendő embernek meg kell az ő végéről emlekezni, és arról gondot viselni.

Ez-is a' börtűben vagyon. E' tudománynak igazfágát Isten ő maga mutogattya *Deut. 32. 29.* mikoron panaszolkodnék az Izrael népe ellen azt monda: *Ha észesek volnának meg-értenék ezt, meg-gondolnák az ő utolsó végeket.*

E' Tudománynak ezek bizonyos okai:

I. Mert senki az ő halálának sem idejét, sem helyét, sem nemét nem tudgya, hanem mikor ember ingyen sem vélné, csak akkor rohan reá nagy kegyetlenül. Ha azért mindenkoron meg nem emle-

lekezik végéről, és készületlen találja az halál, a' pokolban emeli-fel az ő szemeit ama' tobzodo gazdaggal.

II. Mert valamiben az halál találándgya az embert, azonrol itéli-meg a' biro Ur Jესus Christus az ítéletnek napján.

III. Mert semmi oly igen meg nem tartoztattya az embert a' bűnek cselekedetitol, mint ha mindenkor a' mi végünkről elmélkedünk.

IV. Mert semmi oly hamar meg nem unattya e' tiszátalan világot, mint ha arról elmélkedünk, hogy vége leszzen a' mi életünknek, és e' csalárd világ senkit meg nem boldogithat. Erre gondot vifelt jo idején Moyses Propheta Dáviddal, a' mint meg-tetczik *Psal. 90. 12. Tanits-meg minket, ő Uram, hogy tudhassuk-meg a' mi napjainknak számát, hogy járhasunk bölcs szível.* Simeon Propheta erről meg-emlekezvén vig énekléssel kívánnya e' világi nyavalyás életetől valo meg-válását. Szent Pál örömeft akarja életét le-tenni, és a' Christussal lenni.

EL SŐ HASZNA FEDDŐZES. Gonoszul cselekednek hát azok az emberek, a' kik igen ritkán avagy nem-is akarnak végekről meg-emlekezni. Illyenek a' reszegeffek, kik nem gondolkodnak, sem a' véteknek nagy voltárol, sem penig büntetéséről.

1. Nagy bűn a' Részegség az Isten előtt mint a' paráznaág, mert egy büntetést mond utánnok az Istennek könyve.

2. Veszedelmes mind testére s' mind lelkére nézve az embernek. Minden féle betegségeknek,
köl-

kolikának, korfágnak, vízi betegfégnak, vakfágnak, gutta-ütésnek, fő szédelgésnek szerzője.

3. Csonkává bonkává, szegennyé, kuldusá, báromi természetűvé, tisztességes emberek előtt gyalázatossá teszi az embert.

4. Minden érzékeniséget meg-vesztegetvén, végtére a' pokolra veti mindenestől.

Illyenek a' paráznak, mind a' kik titkon s' mind penig a' kik nyilván latorkodnak, nem emlekeznek meg sem az ő végekről, sem az Isteunek boszszutálló igazságáról. Kik az ő lelkeket testeket megmotskollyák, és magokat ördög istállójává teszik. Kik e' világi fajtalanságért amaz örökké-valo hazát el-hadgyák, és magokat minden okosság kívül a' pokolnak kényyaira taszittyák.

Illyenek minden kevélyek, kiknek az Ur Isten ellenek áll, és ha meg nem térnek, a' kevély angyalokkal együtt léfzen jutalmok a' győtrelemben.

II. V I S G A L O. Probáld-meg magadat ember, ha te meg-emlekezelé a' te négy végedről. Gondolkodolé halálodrol, fel-támadásodrol, és az ítéletről. Ha gondolkodol halálodrol, mit kapsz hát oly igen ez hitván tisztátalan világon, mert bizonyos dolog, hogy meg kell halnod, és minden e' világi jövaidat csak másnak kell hadnod?

Hogy nem gondolod-meg oh ember, hogy bizonyos halálod, de mikor, hol, és mi módon léfzen, nem tudhatod? *Hogy nem gondolkodol* felőle, ha víz, tűz, fegyver, ehség, dög-halál vagy egyéb halálnak neme által kellett el-hadnod e' világot?

Hogy

Hogy nem gondolkodol felőle, mezőben, erdőben, házadban, utadban, bűnös cselekedetednek idején, avagy talám más ember házában, fala alatt lehet halálod? *Oh hogy nem gondolkodol* felőle, hogy valamicsodában talál az halál, azonról ítélmeg tégedet a' Biro. Ugy ély azért e' jelen valo világban, hogy a' te halálod akar-mint, akar-hol legyen, kedves és bűcsületes légyen az Istennek előtte.

*Gondolkodol*é valaha ő ember fel-támadásodrol, és az ítéletről s' a' szám-adásról? Ha gondolkodol, miért hát hogy nem készited magadat jó idején a' szám-adásra? Ha gondolkodol az ítéletről, miért hát hogy még-is magadat minden vétkekben minden szemérem és félelem nélkül kevered?

Oh nem tudodé menyi fok vádoloid léfznek a' szám-adásnak idején, ha jó idején meg nem térsz. *Vádolni* kezd tégedet a' te magad lelked-isméreti, és minden titkos s' nyilván valo bűneidet elődben hordgya, szemedre hánnya. *Vádol* az Istennek törvénye, mellyet ezerfzer hágtál-által, és meg-rontottad. *Vádolnak* mind azok a' bűnök, a' mellyekről poenitentiát nem tartottál, mellyek egygyütt kezdenek az istentelen testekkel fel-támadni. *Vádolnak* az Istennek szent Angyali, kiket bűneiddel töled fokszor el-űztél. *Vádolnak* a' pokolbéli őrdögök, kiknek sokkal inkább kedveskedtél, hogy sem mint a' te Istenednek. *Vádolnak* minden teremtettt állatok, kikkel gonofszul éltél. *Vádol* ő maga az Ur Jefus Chriftus igaz Biro, kinek szent vérét és érdemes halálát meg nem bűcsüllötted, hanem nagy
bűsz-

boszszuságára az ördöghöz hajlottál. Oh hogy nem gondolkodunk mind ezekről, és miért nem vetünk véget immár a' fok bűnöknek? és miért nem kéfzittyük magunkat a' szám-adásra?

III. INTŐ HASZON. Intetnek azért minden rendben és tisztben élők, meg-emlekezzenek és jól gondot viseljenek az ő utolsó végekről. Ez az intés pedig minden rendeknek igen szűkséges, nemesseknek, nemteleneknek, véneknek, iffjaknak, gyermekeknek, egészségeseknek és betegeknek, egyiknek úgy mint másiknak. Mert minden személy válogatás nélkül mindnyájan meg-halunk, és olyanok vagyunk mint a' földre ki-öntetett víz, mely fel nem szedethetik, 2. Samuel. 14. 14. Meg-emlekezzenek minden méltóságban lévő emberek erről, mert noha az irás földi Isteneknek nevezi őket; de ők-is szintén úgy meg-halnak mint egyéb emberek, Psal. 82. 6. 7. A' gazdagok erről meg-emlekezzenek, mert ők-is úgy meg-halnak mint a' szegény koldusok, a' bölcsék mint a' tudatlanok, az iffjak mint a' vének. Még a' gyermek-is meg-visszázza az ő életét és cselekedetét, Prover. 22. hogy ha az Istennek törvénye szerént vagyóné, mert néki-is meg kell halni.

Ez pedig legyen

I. *Bizonyossan*, mert láttyuk hogy Isten minden teremtetett állatoknak bizonyos véget rendelt, így el-hidgyük hogy minékünk-is meg kell halnunk. Kéfzitsük hát magunkat a' jól meg-halásra.

II. *Legyen hathatossan* és gyümölcsösön, ne csak

csak szájunkban forogjon, hanem ugyan szívünkben olcsuk-bé, hogy mindenkor előttünk forogjon halálunkrol valo emlekezetünk, hogy annál inkább magunkat a' bűnöktől meg-oltalmazhassuk.

III. *Légyen* halálunkrol valo emlekezetünk *alázatossan*, ne kevélykedgyünk, mert porok hamvak vagyunk, és ismetazza kell lennünk.

IV. *Légyen békeséges tűréssel*, valamellyeket a' mi Istenünk ez életben mi reánk bocsát, mind azokat szenvedgyük békével, mert azok által akar minket meg-tisztítani a' bűnöknek kárhozatos falakitól, nem haragjának hanem Atyai szerelmének jegyei. Nem-is mind örökké tartya mi rajtunk, hanem a' mint az édes atya könyörül az ő gyermekén, így ő felféje mi rajtunk-is könyörül, *Psf. 103. 13.* és békeséges tűró lélekkel meg-ajándékozván, jó véget adgya nyavalyáinknak.

V. *Légyen* halálunkrol valo emlekezetünk jó *reménységgel*. Vessük egyedül valo reménységünket a' mi Istenünknek irgalmaságában, ki nem akarja hogy a' meg-térő bűnösök el-veszfizenek. Vegyük a' mi hitünknek, reménységünknek ölében az áldott Ur Jესus Christust, és mutassuk-bé az Atyának, úgy mint a' mi bűneinknek érdemes váltságát, el-hívén azt hogy a' mi halálunkat meg-szentelte az ő halálában, és noha porrá kell lennünk az halál által, de az ő ereje által fel-támasztatunk a' meg-jelenendő örök életre, és az ítélet után ő véle az egekben örökké élünk és uralkodunk,

A M E N.

F

IX. PRE-

IX. PREDIKATIO.

T E X T U S.

Pfal. 90. 12. *Tanits-meg minket, hogy tud-
hassuk-meg a' mi napjainknak számát,
hogy járassunk bölcs szível.*

JOb a' fíralmas házhoz menni, hogy nem mint
a' lakodalomnak házához, mivel-hogy minden
embernek vége vagyon, és az élő ember meg-
emlekezik arról. Illyen tanácsot ad Salamon
Ecclef. 7. 2. Holott helyessen meg-mutattya, mely
veszedelmes nagy fokszor a' lakodalmozás, melyben
csak haja huja vagyon, melyben csak esznek isznak,
és oktanul minden tiszteltetéses szemérmetetséget
le-tévén tombolnak, s' nem jut eszükben hogy né-
kik végek vagyon, s' azt sem tudgyák hol csak tor-
kon ragadgya az halál. Ellenben penig mely igen
szükséges légyen a' fíralmas házhoz való menetel,
holott Isten példájul holt testeket vét előnkben,
hogy mi-is készűllyűnk, és emlekezzűnk-meg rola
hogy meg kell halnunk. Moyse Propheta tudván
ennek idvességes hasznait, e' jelen való igékben sum-
ma fízerént könyörög az Istennek, hogy ő felsége
kegyelmessen tanitsa-meg az ő népét az ő rövid
életének meg-gondolására, hogy bölcs szível jár-
hassanak.

Két részei vadnak, mert az
*Elsőben vagyon könyörgés.
Májdikban oka a' könyörgésnek.*

Az elsőben ezek vadnak :

I. A' könyörgő személy, Moyses, kinek hadnagysága alatt az Ur Isten ki-hozá Egyiptomból az ő népét ; ki oly kedvet talált vala Istennél, hogy ő véle úgy beszélgetne mint baráttyával ; kinek úgy meg-jelenté az ő nevét, hogy az előtt senkinek úgy meg nem jelentette vala.

II. Kinek könyörög, az Istennek, ki eleitől fogván az ő népének nyugodalmas hajléka volt, *vers.* 1. ki mind örökké erős Isten volt, *v.* 2. ki az embereket mikor akarja csak el-ragadgya mint az árviz, *v.* 5. kinek haragjától meg-emészttetnek mindenek.

III. Mit kér könyörgésében ; nem valami világi méltóságot, nem hijában s' hamar el-marado és el-zudulo dus gazdagságot : hanem szükséges tudománt, mely nélkül az ember csak haszontalan dög. Itt pedig Moyses az Istent fogja tanító mesterül, magát és az hiveket tanítványul, melyben előnkben adgya, hogy Isten nélkül csak ostobák és tudatlanok vagyunk.

IV. Meg-külömbözteti a' tudománt, és olyért könyörög, mely minden e' világi bölcs tudományokat fellyül halad, mert azt kívánja hogy Isten tanítsa-meg őket arra a' tudományra, mellyel minden szem-pillantásban, minden órában, és minden cselekedetekben emlékezhessenek-meg az ő halando voltokrol. Emlekezhessenek-meg rola, hogy az embernek napjai ez életben igen kevessek és gonoszok, hetven avagy nyolczvan esztendő, s'

azoknak-is szintén az jova-is munka és fájdalom,
vers. 10.

A' második részben vagyon a' könyörgésnek vége avagy oka, hogy járhasanak bölcs szível. Mint-ha így szollana a' Propheta: Ur Isten, látod mely igen gyarlók vagyunk mi, mely hirtelen a' gonoszra vetemedünk, ritkán jut eszünkben magunktól, hogy meg kelletik halnunk. Azért oh jo Ur Isten, Sz. Lelkeddel igazgass és taníts-meg minket a' mi rövid életünknek meg-fzámlálására, hogy mig ez életben bujdosunk el ne tévedelgyünk te tőled, hanem tenéked szentségben szolgálhassunk.

T U D O M Á N Y.

A' keresztyén embernek leg szükségeseb dolga az ő haláláról valo mindenkori meg-emlekezés.

A' börtüből jő-ki. Isten ezt maga adgya előnkben, *Deut. 32. v. 29. Ha eszessék volnának, meg-áttenék ezt, meg-gondolnák az ő utolso végeket.*

ELSŐ OKA. Mert semmi oly igen meg nem tartoztattya embert a' büntől mint haláláról valo emlékezet.

II. OKA. Mert noha az Isten be-írta az ő könyvében a' mi életünknek napjait, *Psal. 139. 16.* mindazonáltal oly határt vetett annak, melyet senki semmi mesterféggel által nem szőkhethet, *Job. 14.*

III. OKA. Mert külömben bölcsen nem járhat.

IV. OKA. Mert egyéb tudományok az embert hamar el-ragadgyák, kevélyé téstik, mely Isten előtt

előtt kárhozatos vétek, mert a' kevélyeknek ellenek áll. Az halálról való tudomány penig alázatosságot nemz az emberben, mely Isten előtt igen kedves, mert azokat fel-magasztallja.

Exempl: Abraham: Pulvis sum. Jacob: Minor sum. Simeon: Nunc dimittis Domine.

G Y Ö Z Ö H A S Z O N. Meg-győzetnek azok lelkék-ismeretekben, kik nem akarnak meg-emlekezni az ő halando voltokról; kik soha nem-is könyörögnek azon, hogy Isten juttassa ezekben nékik, hogy ők halandók; kik nem-is akarnak Isten előtt bölcs fízel járni. Ki-ki szálljon maga lelki-ismeretiben, s' eszében veheti ebben való gyarlóságát.

I. A' maga esztendeinek számait mig még erőben vagyon, ottan ottan kissebbiti, mellyel ő magának hizelkedik, és még nagy dolgokat ígér magának: nem jut eszébe hogy az iff jak-is egyaránt meg-halnak a' meg-aggott erőtelen vénekkel.

II. Mások felől hamar jövendőt mond ember; ez igen beteges, meg-hal; ez igen hizik, hoszfszű életű nem lesz; ez szintén mostan vagyon clymaacteriában, meg-hal: Maga felől penig az ember mind különben ért, és tovább tovább téfzi életének végét.

III. Másokat csak hamar meg-ítél az ember; ez illyen fősvény vala, ez tobzodo, rélzeges, parázna, nyuzo foszto, prédáló, magának való ember vala: Magát azonban el-felejtí, holott talám ő néki-is mind azokban része lehetett.

IV. Minden ember magának igen kegyes bi-

rája, másokat pedig még holtok után-is meg-ítél; innét vagyon hogy még a' holtok-is koporfojokban meg nem maradhatnak, hanem előbbeni életeket vizsgálván azoknak, az emberi ítélet ki-rekeszti őket az Isten dicsőítségű országából. Holott nem kelle-ne senkit idő előtt éretlen ítélettel meg-ítelni, a' mint szent Pál tanít, mert a' Christus az ő el-jöve-tével a' fétéségnek titkait világosságra hozza.

1. Cor. 4. 5.

INTŐ HASZON. Emlekezzünk-meg azért mindenkoron, és minden cselekedetinkben, hogy mi halandók vagyunk.

Mert 1. Az Isten maga mondgya : *Por vagy.*

2. Régi frigy-kötés ez, hogy az ember meg-hal.

3. Mert ugyan el-rendeltetett dolog, hogy meg-hallyon az ember.

Oh ember, gondolkodol-e halálodrol ugyan szí-veffen? ha gondolkodol, miért nem készülsz hát isteneffen arra? Mert mint a' lopo váratlan jö-el, mikor ingyen sem gondolnád. Csak semmi ha té-gedet meg-fojt, meg-ól; de ha jó készületed nem leszen, jajt szerez tenéked, mert utad leszen az örök-ké való veszedelemre. Oh ember, a' te hofszu életednek hijában-valo reménfége miért űti-ki a' te szivedből az halálrol való emlekezetet?

Nem tudod-e hogy csak olyan a' te életed mint a' pára, mely csak egy keves ideig tarczik, és hamar el-mulik? Nem tudod-e hogy csak olyan a' te éle-ted mint a' buborék, mely noha nagyon fel-puffan, de hertelen csak el-mulik? Nem tudod-e hogy
csak

IX. PREDIKATIO. 75

csak olyan a' te életed mint a' mezőnek virági, melyek csak egy kevéssé virágoznak, s' az után tűzbe vettetnek? Nem tudodé hogy csak olyan a' te életed mint a' fáknek levelei, melyek el-hulnak és a' szélről idestova hányattatnak? Nem tudodé hogy csak olyan a' te életed mint a' szél, mely csak hamarsággal el-zudul? Ollyan a' te életed mint a' fzo, mely hamar csak el-mulik.

Nem vészédé eszedben ember, hogy csak ugy vagy ez életben mint valami el-sorvadott és el-törött ágon? azt sem tudod mely szempillantásban csak fel-rezzent az halál, és meg kell halnod. Hogy azért az halál tenéked utad legyen az örök életre;
 1. Mindenkör elmédben forogjon hogy meg kell halnod. 2. Készítsed magadat a' jól meg-halás-hoz, el-hagyván minden istentelenségeket. 3. Légy mindenkoron oly készen, hogy valamikor szolit az halál, bátorfágossan meg-adhassad Istenednek lelkedet, és jövendőben el-veheffed az örök életnek koronáját. A M E N.

X. PREDIKATIO.

T E X T U S.

Pfal. 39.6.7. *Imé egy tenyérvivé tótted az én napimat, és az én időm úgy-mint semmi te előtted, bizonyára mérő hijában valóság minden ember miglen él-is. Bizonyára mint az árnyék úgy jár az ember, bizonyára*

*nyára csak hijában szorgalmatoskodik,
rakasra gyűjt, de nem tudja kintsoda-
élimég azokat.*

N Agyob részére az emberek azon vadnak,
hogy halálok után valami hírek marad-
hasson, melyre nézve némellyek lator-
életben foglalják magokat, ama Diana
templomát fel-égető Hirostratussal; Némellyek
nagy hadakozást tésznek Sándorral; Némellyek
czifra épületeket készítenek Julius Cæsarral; és né-
mellyek nem tudom micsoda haszontalanságokat
nem próbálnának Salamonnal, mellyeket *Eccl. 2.*
v. 1. azon Salamon merő hijábavalóságoknak mond-
lenni. Dávid-is gondolkodvan az embernek e' vilá-
gi mulando dolgairól, ezekben az igékben meg-
mutattya summa szerént az embernek e' világon
valo hijábavalóságát, és világi munkás igyekezeti-
nek haszontalanságát.

Két részei vadnak, mert az

*Elsőben az ember egész életének folyását
mondgya-meg mitsoda.*

*Másodikban haszontalan világi munkás igye-
kezetit adgya előnkben.*

Az elsőben rendel ezek vadnak:

I. Oly erős szóval való élés, mellyet akar-ki-is el-
híhet, mellyel a' régiek a' dolognak bizonyos valo-
ságának kételkedés nélkül való igazságát mutatták.
Mint Idvezítőnk-is gyakor helyen az Evangelisták-
nál: *Bizony bizony mondom tinéktek.*

II. Va-

II. Vagyon az a' dolog, mellyet olyan nagy bizonyával, erősfítéssel mond : *Bizony hijábavalóság.* Azt penig a' hijábavalóságot nem magán valo bötűjében hadgya : hanem mindennémű hijábavalóságokat öszve köt, midőn így szól : *Bizony mindennémű hijábavalóság.*

III. Azt mutattya-meg, a' kiről ez a' mindennémű hijábavalóság mondatik, azt nevezi minden embernek ; honnan ki nem veszi a' Császárokat, Királyokat, Fejedelmeket, Urakat, &c. hanem minden bűnös ember felől azt mondgya , hogy merő és mindennémű hijábavalóság.

IV. Meg-hatarozza az embernek merő hijábavalóságát , meddig terjed-ki, ime' szokban : *Miglen él-is.*

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben azt mutattya-meg, mely haszontalan munkálkodik és ferénykedik az ember e' világon az hijábavaló gazdagságnak gyűjtésében.

I. Mert az ember mint az árnyék csak úgy jár. Ha vagyon valami kevés állandóság az árnyékban, és ha magában álló dolog, s' nem egyébnek árnyéka , lehet az emberbenn-is valami állandóság. De a' mint-hogy az árnyék tetczik egy kevéssé, és ismét hamar el-mulik : Így vagyon e' világon az embernek-is dolga , állapottya. Szent Jakab azt kérdi : *Mitsoda a' ti életetek? olyan mint a' pára, mely egy kevés ideig tetczik az után semmivé leszén, cap. 4. v. 14.* Fut, fárad, és szorgalmatoskodik az ember,

mint ha fokáig valo állandósága volna e' világban, azonban mikor leg inkább félnének, mikoron egy világi méltoságból nagyobb méltoságot reménlene, mikoron csak nem kezével érné immár a' reménlett dolgot, mind ezeket hirtelen a' jó halál csak félben szakasztya, porrá és szomoru gyászszá változtattya.

I I. Mert az ember minden e' világi szorgalmatoskodásban oly hibáavalóságot cselekedik, mely inkább fonnyasztya, hogy sem mint ujittyá, inkább gyötri, hogy sem mint éleszti. Mivel nagy munkával, fáradsággal, fok édes álmoknak meg-szakasztásával, testének és erejének romlásával, fogyásával gyűjt ő magának gazdagságot, fok marhákat, melyeket nagy félelemmel őriz, és ha valami károtskat vallánd, szomoru bánattal emészti szívét érette. Magától, a' szegényektől, és az Isten dicsőffégére tartozó dolgoktól kiméli, s' azonban, oh nagy boldagtalanság! meg-halván nem tudja mind azokat kintsoda költi-el.

T U D O M Á N Y.

Az ember e' földön mindennemű hibáavalósága.

E' Tudomány az igékben vagyon, mert azt mondgya Dávid: *Bizonyára mindennemű hibáavalóság minden ember míg él-is.* Ennek igazságát mutogatgya ezen Propheta Psál. 144. v. 4. mondván: *Az ember hasonlatos az hibáavalósághoz, és az ő napjai olyanok mint az hamar el-mulando árnyék.*

ELSŐ O E A. Mert senki az emberek között ő magának, sem ez életre, sem tisztességére és méltóságára nézendő állandóságot nem ígérhet. Nem ígérhet állandó életet e' világon senki ő magának, mert el-rendeltetett dolog hogy az ember meghaljon, a' mint szent Pál mondgya. Es a' mint szent Job szol *cap. 14. 10. Az ember az erőtelenség miatt meg-romolván meg-hal, és mikoron ki-mulik hol vagyon?*

Nem ígérhet semmi állandóságot világi bűcsületire nézve, mert nagy fokban mikor alacson állapotban voltanak hirtelen fel-emelttettenek, mint David a' juhok mellől, Gedeon a' csépről, Joseph a' tömlőczből: Ellenben penig fokban, mikoron fényes állapotra jutottanak, a' szerencsének fíkamlo talpán fokaig nem álhattanak, hanem nyakra före le-hullottanak, Adonibezeggel, Nabugodonozorral, Boldisár Királlyal, Sennacheribbel és többekkel.

II. O K A. Mert kár-mely kicsiny hijábavalo-fág-is hertelen az halálban meriti. Némellyek vizben Pharahoval, némellyek tűzben a' Sodomitákkal fogyatták-el életüket. Némellyek vadaktól szaggattattak-el amaz engedetlen Prophetával, és az Elyseust meg-csufolo pulyákkal. Némellyek egy vékony háj-szál miatt, egy szunyog csipésben, egy szőlő magotskában reméntelenül meg-futának. Hát ha az embernek fogontatását, születését és bűnös cselekedetét meg-fontolod? Az ember az ő szüléinek bűnös és tisztátalan vérekből fogontatik,
és ál-

és álnokságokban meleggittetik az ő annyának méhében, *Pfal. 51.* Születik fájdalommal és keferű jajjal léssen, s' erőtelen mezételenféggel születik. Egyéb oktan állatok közzül fókán magokkal hoznak öltözetet, az ember pedig mezitelen születik e' világra. A' természet a' Salsnak kőrmőket, a' farkasoknak fogakat, a' bikáknak szarvakat, a' juhoknak gyapjakat, a' fáknak kérgeket adott, melyekkel oltalmazzák magokat. Az embernek pedig mérő mindennemű hijába valóságot adott.

Oktan állatok keresnek eledelt az embereknek, oktan állatok hordozzák, oktan állatoknak ruháiban járnak. Némely oktan állatoknak fajzási mihelt léznek, nemek szerént mindgyárt tudnak szollani, jární és enni, az ember pedig mind ezeket későre tanollya-meg. Némely oktan állatok az ő halálok után-is hasznossak, mert bőrökkel és gyapjokkal ruházkodunk, némellyeknek pedig testekkel, hufokkal élünk. Az embernek pedig az ő holt teste semmire kellő, nézésre rut, otsmány, kigyoknak és békáknak eledele.

FEDDŐ HASZON. Meg-feddetnek hát innét minden nagyra vágyó kevély emberek, kik csak e' világhoz ragaszkodtanak, és nem gondolkodnak semmit sem e' világi boldogtalan sorfokrol, sem pedig ez élet után való állapottyokrol: hanem minden bűnben magokat keverik, és abban félelem nélkül élnek; mint ha soha meg nem halnának, fel nem támadnának, és számot nem kellene adniok.

INTÓ HASZON. Ha mérő hijábavalóság ez életben

életben az ember, szolgál azért a' tudomány minékünk intettetésünkre, e' romlando életben mig vajuszunk, ismérjük-meg magunkat és a' mi hibá-bavalóságunkat, és legyünk azon, hogy mikoron innen ki-költözünk, nagyobb hibá-bavalóságra és gyötrelemre ne kényszerittetsünk menni. Hogy azért a' hibá-bavalóság alól meg-szabadulhassunk, és a' Jესus Christus által örökké allando boldogságos dicsőffégre juthassunk, ime' következendőkre vigyázzunk:

I. *Gondolkodgyunk* a' mi undok bűneinkről, mellyek minden változások és hibá-bavalóságok alá vettenek minket, *Psal. 90. vef. 7. 8. 9.* és mentül hamaréb tartsunk poenitentiát, hogy megtartassunk.

II. *Gondolkodgyunk* e' világi bizontalan állapotunkról, és mi magunknak ez életben sem állandóságot, sem hoszfzu életet ne igérjünk, hanem készítsük magunkat a' jól meg-halásra.

III. *Gondollyuk-meg*, hogy igen rövid e' világi életünk, s' annak-is job része munka és fájdalom. Azért a' mi életünknek hátra maradott részét szenteljük a' mi Istenünknek.

IV. *Gondollyuk-meg*, csak ez ideig-is megnyit szenedtünk, menyi fok buk,bánatok, szomorú betegségek, változások voltanak rajtunk, s' még mire juthatunk, mert igen gonosz időket kezdettünk érni, féld hogy *Tempora quæ modo sunt, mala sunt, pejora sequuntur.* Légyünk azért oly szent készülettel, hogy midőn az Isten az ő haragjának ítéletit e' földre bocsátándgya, rejtsen-el minket azok előt

csendessen a' mi nyugovo boltunkban, és az ő áldott Fia az Ur Jesus Christus el-törölvén a' mi orzánkról minden hijába valóságokat, könyhullatásokat, ama' boldog fel-támadásnak utánna, minden meg-boldogultakkal, és a' szent Angyalokkal, örökké az egekben a' szent Háromság egy bizony Istennek szolgálhassunk. A M E N.

XI. PREDIKATIO.

T E X T U S.

Matth. 25. v. 13. *Vigyázzatok annakokáért, mert nem tudgyatok sem a' napját, sem az oráját, mellyen az embernek fia el-jő.*

HOgy ha a' gyarlosigkeit alá vettetett halandó embereket az érzékenység nélkül való állatokkal öszve hasonlítom, és mindeniknek természetekhez illendő sorfokat voltaképpen meg-gondolom, e' világ szerént az embereket boldogtalanabbaknak találom; mert a' mezei minden féle fűvek, kertbéli plánták és virágok, tudgyák az ő bizonyos idejeket, és a' csillagoknak Isten engedelméből földre alá folyo erejeből érzik az ő végeket. Egyedül csak a' nyomorult ember az, a' ki az ő életének végér és halálának oráját nem tudgya. Melyről Salamon Prov. 9. 14. így szol: *Nem tudgya az ember az ő életének végét, &c.* Idvezítő Urunk-is azért int bennünket: *Vigyázzatok, mert*
nem

*nem tudgyatok sem a' napját, sem az oráját, mikor-
ron jőjjön-el az embernek Fia.* Melyben summa fze-
rént int mindeneket a' vigyázásra, és meg-mutat-
tya hogy nem tudgyuk mikoron és holott leszén ha-
lálunk.

Két részei vednak, mert az
Elsőben vagyon parancsolat.

Másodikban a' parancsolatnak oka.

Az elsőben ezek vadnak:

I. *A' személy,* ki parancsol, az Atya Istennek
eggyetlen eggye, ki bizonyos időben emberi testet
vévén magára, abban a' testben mi érettünk elege-
dendőképpen meg-fizete, &c.

II. *A' parancsolat* penig minden rendekre és 265.
személyekre tartozik, valakik az utolsó ítéletnek *Luc. 17.*
napján az ő székü elött meg-jelenendők.

III. *Vagyon a' dolog* a' mellyet parancsol; a'
Vigyázás, mely néha vétetik külső szorgalmatos-
fágért, mellyel ember maga avagy más ember jo-
vaira visel gondot, *Luc. 2. Pastores.* Néha vétetik
akar mi tisztben való hűségért, *Hebr. 13.* Néha
vétetik szent és jozanul való életért, mellyel min-
den keresztyén ember készíti ő magát a' jól és böl-
dogul való ki-mulásra. Idvezitőnknek-is szavai
ezt adgyák előnkben: *Vigyázzatok, mert nem*
tudgyatok, &c. Szent Péter Apostol ezent adgya
előnkben *1. Pet. 5.8. Jozanok legyetek, vigyáz-*
zatok.

II. R E SZ.

A' második részében ennek ez okát adgya.

Mert

Mert nem tudgyátok sem a' napját, &c.

Itt két dolgot ad előnkben.

*
Act. 1.
Maris
32.

I. A' mi tudatlanságunkat, mert nem lehet oly bölcs, oly okos, ki a' természetnek folyásából megtudhassa, mikoron jő-el az ő ideje.

II. Mutogatya az ő el-jövetelinek az emberekre nézve tudhatatlan voltát; Az ő el-jövele léfzen, *avagy kinek kinek halálára, *avagy pedig léfzen az ő utolsó ítéletre való el-jövele, mellyet az Atya Isten az ő hatalmában rekesztett. Embernek fiának mondgya magát, az emberi természetnek az Istenfeggel való egyyefűlésre nézve. Egy fzoval azt adgya előnkben, hogy senki az ő hoífszu életének hijában-valo reméniségevel magát meg ne csallya, hanem oly jozan és vigyázo életet éllyen, hogy mikoron el-jövend kihez kihez, vigyázatlanul ne találtassék, hogy a' veszedelemben ne effék.

T U D O M Á N Y.

Héb. 2.

Héb. 4.

*Minden idvezűlendő embernek szorgalmatos-
sán kell halálára gondot véselní, vigyázni.*

E' Tudomány egészlen a' bótúkbén vagyon. Meg-erősítétere nem hozok elő sok bizonyfágo-
kat, mert a' mi Jcsufunk szavai.

Fund
7.

E L S Ő O K A. Mert sem a' napját, sem az oráját nem tudhatyuk, mikoron jő-el mi hozzánk a' Chri-
stus, hogy azért mindenkor készen talállyon min-
ket, mindenkor szűkség vigyáznunk.

2.

II. O K A. Mert a' vig'ázo emberek lésnek boldogok,
a' vigyázatlanok pedig boldogtalanok. Mert ezek

ki-

XI. P R E D I K A T I O. 85

ki-rekednek a' bárány lakodalmából : amazok pedig nagy örömmel be-bocsáttatnak. Példák erre az őt efzes szűzek és az őt bolond szűzek.

HASZNA. Vétkeznek hát mindenek, valakik csak femminek tartják e' parancsolatot, és nem vigyáznak, &c.

II. T U D O M A N Y.

Oly bizontalan a' mi halálunknak orája, hogy senki azt meg nem tudhattya.

Ez-is az igékben vagyon. Salamon *Ecclef. 9. 14.* így hozza ezt elől : *Nem tudgya az ember az ő végét.*

I. O K A. Mert az Isten el-rejtette mi tőlünk azt a' napot, hogy minden-nap vigyázzunk,

II. O K A. Mert oly hirtelen léfzen az, mikor ingyen sem gondolná az ember, a' mint szent Péter mondgya *2. Pet. 3. 10.*

Gondold-meg ember a' meg-lőtt példákat, és a' tudományak igazságát meg-láthatod. Oly bizontalan az halálnak orája, hogy némellyet szintén akkor ragad-el, mikoron ő magát szépen öltözetiben fel-czifrázza, mint Jezabelt, *2. Reg. 9.* Némellyet szintén akkor ragad torkon, mikor vendégekednék másokkal, mint Boldisár Királyt, *Dan. 5.* Ammont, *2. Reg. 13. 16.* és a' Job Pátriárcha gyermekit. Némellyet szintén akkor foszt-meg életétől, mikoron csendeffen nyugodnék szép vetett ágyában, mint Holopherneft, *Judith. 13.* és Siferát, *Judic. 4. 19.* Némellyet szintén akkor szorit-meg,

G

miko-

mikoron minden féle gazdagfágokkal meg-rakodott, és magának jövendő vig életet ígér, amaz iffiu gazdaggal, *Luc. 12.* Némely után vénségében olálkodik, némellyet jó idején nyomorit-meg, némellyet virágzó iffjuságában, némellyet penig gyenge nevekédő korában. Nézd e' gyászos koporsóban feküvő kisdéd virág szálatskát, szízelmes szüléinek világi örömöket, lsten után valo gyönyörűségeket, emberi itélet szerént valo vigaságokat. Régen olálkodik utánna a' meg-szomorito halál, és gyenge tetemeit külömb külömb féle sok nyavalyáknak nyilaival kegyetlenül mind addég lövöldözé, addég erőtelenité, hogy lelkét belőle ki-kergetvén, im fargult testetskéjét mint valami meg-hervadot virágotskát előnkben terítettette. Emberi reménség szerént több időtt ígérhettünk volna nékie, de ihol mikoron nevekédését várnok, akkor el-apada. Mikor ő g'og'ulását reménlenék akkor az halál által el-ragattaték. Illyen bizontalan mindenikünknek halálunk orája.

Usg Reday
 I. G Y Ö Z Ö H A S Z O N. Meg-győzi e' Tudomány azokat az embereket, kik meg nem emlekeznek az ő haláloknak bizontalan orájáról, és arrol gondot nem viselnek. Hol kitsoda az emberek közzül, a' ki minden igyekezetit és elméjének élelségét arra forditaná, hogy az ő bizontalan végének meg-vizsgálására valo tudománt tanulná? E' világi életünknek táplálásáért minden dolgokat meg-probálunk; külső mesterfégeknek tanulásiban pihenés nélkül fáradozunk; világi tisztességünkre szolgáló munkáinkban éjjel csak nem nappá változtatunk; fok

Fők haszontalonságokban csak nem fejünkkel főpör-
jük a' földet, halálunkról pedig igen ritkán emle-
kezünk.

Mit használ tenéked ember, ha a' szám-vetésnek
tudományát annyéra meg-tanulod, hogy senki te
veled egy mértékben űlni ne merjen, ha a' te élete-
det nem tudod meg-számlálni, és bizonytalan vé-
gedről nem tudcz gondolkodni?

Mit használ tenéked, ha a' föld mérésnek tudo-
mányát tudod, ha a' te marokni életedet nem tudod
meg-mérfekelni? *Psal. 39. v. 5.*

Mitsoda hijábavalóságban töltöd idődet, midőn
az egeknek forgásirol és a' csillagoknak járásirol irt
tudományokat tanulod? Mert ám-bár tudgyad az
egnek magóságát, ismérjed a' csillagokat és azok-
nak influentiajokat, ismérj minden fákat, fűveket,
köveket, és azoknak természeteket és erejeket; Mit
használnak mind ezek, ha a' te rövid életedet nem
tudod? Semmit.

II. INTÓ HASZON. Legyünk vigyázók az-
ért, és viseljük gondot a' mi utolsó oránkra.

Jusson eszünkben, hogy minékünk meg kell hal-
lunk, azért ne éllyünk úgy mint a' rend nélkül va-
ló okatlan állatok; hanem készítsük magunkat a'
hol meg-haláshoz.

Jusson eszünkben, hogy nem tudgyuk a' mi utol-
zó végünket, azért legyünk vigyázók, hogy örök
beszedelembe ne esünk.

Jusson eszünkben, hogy el-jő a' nap mellyen fel-
támadnunk a' földnek porából. Ellyünk úgy

88 XI. P R E D I K A T I O.

azért, hogy a' mi bűneink velünk együtt fel ne támadgyanak: hanem a' földben temetve maradgyanak, hogy az ítélő bíró Úr Jēsus Christus előtt ne vádolhassanak.

Juſon elzünkben, hogy fel-támadván, ha ez életben igaz penitētia tartálunk által quietantiát adofágunkról nem nyerünk, mindenekről számot kell adnunk: holott az igaz Bironak ezer szávára-is nem felelhetünk csak egyet-is. Ellyünk úgy azért e' jelen való világon, hogy az utolsó napon nem kárhoztato, hanem meg-olddo ſententiát halhaſſunk, és bé-mehetsünk amaz örökké-valo mennyei di-cſőſégben, mellyet kéſzített az Iſten az őtet ſzeretőknek. A M E N. *Mi Atyánk ki Œc.*

XII. P R E D I K A T I O.

T E X T U S.

Eſa. 26. 20. *Eredgy-el azért én népem, meny-bé a' te ágyas házadba, és zárd-bé a' te ajtodat te utánad, rejtſ-el magadat egy keveſsé, egy ſzem-pillantáſig, mig az én haragom el-mulik.*

AZ édes atyáknak és anyáknak ez jó ſzokások, midőn veſzik eſzekben, hogy valami iſközönſéges veſzedelem következik, az ő ſzerelmes gyermekeket, és nékik jó kedvel ſzolgáló cſelédgyeket, és minden féltőb marhájo-
kar bátorſágos helyre ſzokták vinni, holott a' ve-
ſzede-

szedelemben meg-maradhassanak : E képpen szokott cselekedni az Isten-is az ő szerelmes fiaival leányival , mert lassan lassan a' jövőendő veszedelem előtt őket a' testi halál által el-rejti és el-ragadgya, lelkeket magához által hja az egekben, testeket pedig a' nyugalomra a' koporloba és a' sírba be-fzállittya , holott csendeffen nyugottya őket mind az utolsó ítéletnek napjáig, a' mint itt az Ur ő maga mondgya : *Eredgy-el azért én népem meny-be a' te ágyas-házadba, és zárd-be a' te ajtodat te utánad, Éc.*

Két részei vadnak az igeknek :

Az első részében vagyon a' parancsolat : *Eredgy-el azért én népem meny-bé Éc.*

A' második részben meg-mutattya hová menyen-bé? *A' te ágyas-házadba, Éc.*

E L S Ő R E S Z.

Az első részben ezek vadnak rend szerént ,
ugy-mint

I. A' parancsоло személy, ki nem egyéb hanem az, a' ki az első embert az Adámot földből formálta vala a' maga tulajdon képére és hasonlatosságára , ki ezt mondotta vala néki : *Valamikor a' meg-tiltott fának gyümöcséből éjendel, halálnak halálával balfsz-meg, Gen. 2. 17.* Ki ezt mondotta vala néki : *Por vagy és ismét porrá kell lenned, Gen. 3. 19.*

II. Vadnak azok a' szeméiyeek a' kiknek parancsol, azokat nevezi ő népének, mely népen értetnek az Istennek népei, kiket az ő Fiának drágálá-

tos vérével keresett magának örökségül, kik kegyessen és isteneffen élven e' szem-fényvesztő világon sok üldözéseket szenvednek a' Christus Jé-
fűért, *2. Timoth. 3.*

III. Vagyon a' dolog, a' mit az Ur parancsol az ő hiveinek mondván: *Eredgy-el én népem, &c.* az az, Vefs véget immár a' te világi életednek; vefs véget a' fok külömb külömb féle sok bujdosásidnak; vefs veget mindennémű nyomorúságidnak. Ad-meg lelkedet Istenednek, testedet pedig a' földnek, az honnét vétetett vala. Meny-bé a' te koporsódba, és az után a' földben temetetsél-el.

De gondolod: Hiszem a' hitetlenek-is ugyan be-
ízállanak a' koporsóba, és gyakrabban pom-
pásabbban temettetnek-el hogy sem mint az
Isten hivei, fiai és leányi: Azért nem csak a'
hiveknek szoll itt Isten, hanem a' hitetlenek-
nek-is.

Felelet: Noha a' hitetleneknek sokszor pompás-
fab temetések vagyon, hogy sem mint a' hiveknek;
mindazáltal nem jó onnét ki, hogy itt az Isten ő-
nékik szollyon. I. Mert lám amaz Epulo pom-
pásson temettetett-el, Lázár pedig igen együgyű
modon, még-is a' gazdag a' pokolnak kénnyaiban
emeié-fel szemeit; Lázár pedig az Abrahám kebe-
lébe vitették. *Luc. 16. 22. 23.*

II. Mert a' gazdag pompásson temetteték-el
ugyā, de semmi kénnyában való könnyebűlést nem
lele; Lázár pedig noha szegény fekélyes koldus vala,
mindazáltal az egekben örvende. *Luc. 16. 25.*

III. Mert

XII. P R Æ D I K A T I O. 91

III. Mert a' hiveket az Isten oly kegyessen küldi-bé az ő koporfojokba, hogy még magok-is nagy ohajtozván kíváncsoznak oda Simeonnal, mondván: *Mostan bocsátod-el Uram a' te szolgádat békefiséggel, Luc. 2. 29.* Ezt mondgyák szent Pál Apostollal: *Kívánok el-költözni és együtt lenni a' Christussal. Phil. 1. 23.* De az istenteleneket, bétöltvén az ő latorfágoknak pohárát, ugyan ki-kergeti ez életből, és rettenetességgel meg-öli az Isten őket. *Gen. 38. 7. 10.*

IV. Mert a' hiveket úgy küldi-bé Isten az ő koporfojokba, mint valami bátorfágos nyugovo boltba alunni, honnét ismét fel-költi őket a' dicsőséges életre. *Johan. 5. 29.* De a' hitetleneket, az ő haragjának és igaz iteletinek napjára és meg-kostolására táfzittya kedvek ellen a' koporsoba, honnan feltámasztja őket az örökké-valo kénra és gyalázatra. *Daniel. 12. 2.*

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben meg-mutattya Isten az ő hiveinek hová mennyenek, és ott mit cselekedgyenek.

Először küldi őket az ő ágyas házokba. Itt az ágyas házban értetik a' koporfo, a' mint Esaiás Prophetá *cap. 57. v. 2.* magyarázza: *El-jő a' békefiség, és nyugosznak az ő ágyas házokban.* Ágyas háznak mondgya penig a' koporfort imez okokra nézve:

I. Mert a' mint hogy az ágyas ház fél felé szokot rendeltetni; ezenképpen a' koporsoba szállottak, a' több halando embereknek társfágokon kívül vadnak.

II. Mert a' mint hogy az ágyas ház nyugodalomra rendeltetett, és abban csendessen nyugodsznak az aluvok ; Ezenképpen a' hiveknek halál által meg-hirvadott testek a' koporsóban, a' Jესus Christusnak utolsó el-jöveleig csendessen fekűsznek és nyugodsznak.

III. Mert a' mint hogy az ágyas házban bárorfágossan nyugodsznak az aluvok ; Ezenképpen a' koporsóban minden félelem nélkül a' holt testek.

IV. Mert a' mint hogy az ágyas házban csak bizonyos ideig aludsznak, és ismét meg-ujjult erővel fel-kelnek és ki-jőnek; Ezenképpen a' koporsóban fekűvők a' Jესus Christusnak hatalmas beszéde által fel-támasztatnak a' földnek porából.

Másodszor, meg-mondgya az Ur mit cselekedgyenek ott az ágyas házban. I. Zárják-bé után-nok az ajtót. azaz, A' koporsónak fedelével szegzeztessenek-bé, mint valami nyugovo boltban.

II. Rejtsek-el magokat. azaz, Szállyanak-bé a' sírba, mely minden embereknek annyának mondatik.

III. Idejét mondgya-meg, meddig mulassanak az ő ágyas házokban. 1. Egy kevesé. 2. Egy szem-pillantásig. 3. Mig az Urnak haragja el-mulik. Mely szollásnak formájában előnkben adatik, hogy az istenes hiveknek földben való lételek, amaz örökké-valo dicsőiségre nézve, mely megjelenendő minékünk, ha szintén egynehány ezer efsztendőkgig fekűnnének-is ott, csak igen kevés, és olyan mint egy szem-pillantás, mivel az Ur a' ma-
ga ha-

ga haragja előtt rejtette-el őket a' földbe.

T U D O M Á N Y.

Az Isten-félőknek az ő halálok, csak ágyas házban való csendes nyugalom.

E' Tudomány a' meg-magyarázott igékből jöki : *Meny-bé a' te ágyas házadba.* Ennek igazságát Idvezítőnk előnkben adgya *Johan. 11. 11. Lázár a' mi barátunk aluszik.* A' Jairus leánya felől-is azt mondgya : *Nem holt-meg, hanem aluszik.*

EL S Ó O K A. Mert az ő halálok után minden fáratságoktól meg-nyugosznak. *Apoc. 14. 13.*

M A S O D I K O K A. Mert ott nem mind örökké maradnak, hanem csak egy kevelsé, csak egy szempillantásig, míg az Urnak haragja el-mulik, és az után a' tisztelteséges és dicsőséges életre az Uról ifmét fel-ferkentetnek. *Daniel. 12. 2.*

Tudták ezt jól a' régiek, és nagy szívek szerént kívánczotanak abban a' nyugovo ágyas házban. *Sz. Job cap. 19. v. 25.* erről így szollott : *En-is jól tudom hogy az én meg-váltóm él, és hogy az utolsó ember a' földből fel-támad, &c.* A' mi édes Idvezítőnk mikoron elől-számlálta volna az ő maga kén-szenvedését és halálát, mind ezek után így szol : *Harmad nap halottaiból fel-támad.*

Következnek immár hasznai a' tudománynak.

EL S Ó H A S Z N A, Szolgál intettetésűnkre; Intetűnk mindnyájan e' tudomány által, valakik azt akarjuk hogy a' mi halálunk csak olyan legyen, mint valami nyugodalmas ágyas házban való cse-

des nyugalom, tellyes elménkel, igyekezetünkkel, cselekedetünkkel, és minden tehetségünkkel azon le-
gyünk és abban munkálkodgyunk, hogy a' mi Isten-
ünknek dicsősféséges tekinteti előtt lehelsünk hivek;
mert külömben nem lehet csendes álm, és ágyas
házban valo nyugalom a' mi halálunk.

Erre penig ime' következendő utakon kell
szert tennünk.

Elsőször; Mindeneknek felette szerezsük a' mi
Istenünket, tudván azt hogy ő minden joknak ado-
ja, kitől minden tőkélletes ajándékok származnak
mi reánk onnan félyül az egekből, Jac. I. 17. Es
hogy ez a' mi Istenünk szeretett minket elsőször, még
penig akkor mikoron mi ellenségi volnánk. Ebből
az ő nagy szeretetiből adta-is minékünk az ő szent
Fiát, kiben mi velünk meg-is békéltett.

Másodször; Minden teremtettt állatokat hátra
hagyván, egyedül csak őtet tisztellyük, imádgjuk,
és segítségre híjuk. Se egyhez sem máshoz a' meg-
holtak között ne ragaszkodgyunk, mert mihelt ki-
mulik az ő lelkek, földé léfsznek, és el-vész minden
gondolattyok. P^{sal}. 46. 4. Sem bizodal munkat ne
helyheztesük az élő emberekben és az hatalmas
Fejedelmekben, mert ezekben nincsen szabaditásra
valo erő, P^{sal}. 46. 3.

Harmadször; Mutafluk-meg nyilván a' mun-
kálkodo jó cselekedeteknek általa, hogy mi Isten-
nek népei és hivei vagyunk. Emlekezzünk-meg
rola, hogy az igaz hitből származott jó cselekede-
tek nélkül senki az Istent idveségére nem láthat-
tya,

tya, a' mint szent Pál szol *Hebr. 12. 14.* Emlkez-
zünk-meg a' mi édes Idvezitőnknek parancsolat-
tyáról, ki ezt hadta minékünk: Ugy fénylők a' ti
világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a' ti cse-
lekedeteket, és dicsőítsék a' ti mennyei Atyáto-
kat. *Matth. 5. 16.*

Negyedfzer; Meg-emlekezzünk arról, hogy a'
mi életünk noha csak egy tenyérni, és ideiglen va-
lok vagyunk, *Psal. 39. 6.* Mindazáltal a' mi kevés
esztendeinknek napjai, minden féle sok nyomorúsá-
gokkal és nehéz változásokkal tellyessék, *Job. 14. 1.*
Nincsen minékünk itt semmi állandó nyugalom-
unk, mert csak e' világi nyomorúságokra készít-
tünk. *Psal. 38. 18.*

MASODIK HASZNA e' Tudománynak vi-
gasztalás. Vegyetek vigasztalást innét minden If-
tenfélő hivek, és meg-kefередett szűlék, s' siránko-
zó özvegyek, és meg-szomorodott atyafiak, ne tör-
jétek ti magatokat, és pogány modra ne siránkoz-
zatok.

I. Mert nem vesztettétek-el a' ti szerelmeffite-
ket, hanem csak elöttetek bocsátottátok a' nyugo-
dalomra, az hová ti-is rövid nap, ha az igaz hitben
es az istenes életben végig meg-maradtok, menen-
dők vadtok. Dávid Király és Propheta út-mutato
ebben mindeneknek, mert midőn meg-holt volna
az ő fia, mellyet szűlt vala néki tisztátalan ágyból
az Uriás felesége, el-hagyá siránkozását, fel-kele a'
porból, meg-mosdék és ételt kére magának. Mel-
lyet látván szolgai, csudálkozván kérdezik okát;
lám

lám míg a' gyermek meg nem holt, addég siránkozva bőjtölt, semmit nem őtt, a' földön fekütt; mostan immár hogy meg-holt nem siránkozik semmit rajta. Kiknek ilyen módon felele-meg Dávid : *Míg a' gyermek élt, addég bőjtöltem és sirtam, mert azt mondtam : Ki tudgya talám az Ur könyörűl rajtam, és él a' gyermek. De most mivel-hogy meg-holt, vallyon miért bőjtólnék, vallyon viszsa hozhatomé véle ? En meg yek ő hozzája, de ő nem jô ide viszsa én hozzám. 2 Samuel. 12. 22. 23.*

II. Mert az Isten ő maga küldötte-bé őket a' nyugalomra, hogy meg-nyugodgyanak minden fáradságoktól, *Apoc. 14. 13.* és a' következendő veszedelem előtt mint egy el-ragadtatnak, hogy csendessen nyugodgyanak az ő ágyas házokban, *Ef. 57. 2.* Menyi fok keferűséget, siralmas és szomorú kiáltásokat szenvedtenek a' ti halál által el-eset szerelmestek, magatok jól tudgyátok. Most mind azokból meg-szabadultanak, lelkek az Urnál ör-vendeznek, testek pedig nyugovásra küldetik-bé a' földben.

III. Mert nem mind örökké maradnak a' koporsóban, hanem a' Jesus Christusnak hatalmas befzedére fel-kelnek a' porból, és testek lelkekkel egy-gyefitvén, bé-vitetnek amaz örökké-valo nyugalomban. Melyben hogy minket-is bé-vigyen a' mi jo Istenünk, imátkozzunk : *Mi Atyánk*
ki vagy mennyégben, &c.

☩):☩

XIII. PREDIKATIO.

T E X T U S.

Pfal. 112. v. 6. *Órók emlekezetben léssen az igaz.*

S Alamon majd mindeneket meg-probálván, mellyek az ég alatt vadnak, mindazáltal még is igen panaszolkodik Predikátori könyvének kilenczedik részében, a' tizenhetedik versben, hogy *a' jo és bölcs emberről igen kevéssen emlekeznek-meg.* Holott azt mutattya a' bölcs Predikátor, hogy e' tiszttátalan világnak gonoszfszai előtt, a' bölcs és istenfélő igaz ember csak merő haszontalanfágnak íteltetik, és az ő gyülekezetekben kevéssen bocsúllik ugyan mig élnek: *De azért mikoron az ő jo példás életeket meg-gondolják, mikoron hasznos szolgálattok felől avagy másoktól hallanak, avagy penig a' szűkségnek idején ugyan kívántatnának-is kedvek ellen-is meg-emlegetik őket; mert a' mint szent Dávid itt szol: Órók emlekezetben léssen az igaz.* Holott summa szerént azt mutattya-meg a' szent Király, hogy az Isten előtt oly méltóságosok és kedvesek a' hitek, hogy még holtok után-is bocsúlletes emlekezetek meg-marad.

Két részei vadnak ezeknek az igéknek,

Az elsőben szol az igazakról.

Másodikban azoknak hirekről.

E L S Ő R E S Z.

A' mi az első részt illeti, abban meg kell tudnunk,

nunk, a' *igaznak* nevezeti az szent írásban mi mondon és hogy értetik.

Mert vagyon maga tiszta természetire nézve oly *igaz*, kihez semminémű változáfnak még csak árnyéka-is nem járulhat, a' minémű egyedül csak az Isten, *Jacob. 1. v. 17.*

Vadnak oly *igazak*, kik még a' teremtésben nekik adatot, és vélek teremtetett szentségben, igazságban meg-maradtanak, s' meg-is maradnak mind örökké. Mert ő nekik-is a' Jésus Christus meg-erősítő fejek, a' minéművek a' szent Angyalok.

Vadnak oly *igazak*, kik hasonlításképpen más emberhez képest mondatnak igazaknak, mint Zachariás és Ersebeth Afiszony.

Vagyon oly *igaz*, ki e' világi emberek előtt forgo igyeihez képest mondatik igaznak, de nem személy szerént. Mert midőn valakire méltatlan fognak oly dolgot, melyben néki semmi része nincsen, hanem csak ok nélkül nyomorgattyák, szollyák, és kergetik, mint Dávid Király szol a' reá fogott dolog felől, *Psal. 43. v. 1.*

Vagyon továbbá oly *igaz*, ki a' néki tulajdonított igazságra nézve mondatik igaznak. Illyenek mind azok, kiket az Ur Jésus Christus az ő érdemes elég-tételével igazakká tőtt, az ő mennyei szent Attya előtt. *Rom. 5. 1.* Ez utolso jegyzésben vész Dávid itt az *igazakat*, kik örök emlekezetben lesznek, kik tudni-illik az áldott az Jésus Christus vérével meg-mosfogattattanak, *1. Job. 1. 7.* kiknek minden hamisságok meg-bocsáttatott, és minden bűnök el-fedeztetett, *Psal. 32. 1.*

II. R E S Z.

A' második részben azt mondgya-meg, az illyetén igazaknak mitsoda hírek nevek lészzen még holtok után-is e' földön, tudni-illik nem hálnak-meg hírekben nevekben; hanem az ő jo emlekezetek mindenkoron meg-marad. Semmi homály itt nincsen, lássunk egy tudományt.

T U D O M Á N Y.

Az istenes embereknek jo hírek nevek holtok után-is meg-marad.

E' Tudomány a' meg-magyarázott igékben van, holott Salamon azt mondgya: *Őrök emlekezetben lészzen az igaz.* Ezen Salamon a' Példás könyvnek tizedik részében a' hetedik versben ugyá ezen tudományt illyen módon erőssíti: *Az igaznak emlekezete áldásban vagyon.* Innét mondották a' régiek: *Vivit post funera virtus.*

I. O K A e' Tudománynak; Mert az Isten az igazaknak neveket fel-irta az ő könyvében, mellyet soha ki nem töröl, és meg nem másol, *Pf. 130. 16.*

II. O K A; Mert az Isten az igaz embereknek, kik a' Jესus Christus sebeiben találtnak, mind ez életre, s' mind penig a' következő életre való áldásnak ígérétét tőtte. *1. Timoth. 4. 8.*

E' tudománynak meg-erőssítésere vadnak példák a' szent írásban. A' mely aszszonyi-állat Idvezítőknek fejére önté a' drága kenetet, még mostan-is hirdetik mindenűt az ő jo hire, Idvezítőknek

nek igéreti szerént, *Marc. 14. v. 9.* Bizony mondom néktek, valaholott az Evangéliom hirdettetik e' széles világon, a' mit most én velem cselekedett, az-is meg-hirdettetik az ő emlékezetire. Joseph minden tisztá életű emberektől hirdettetik és dicsértetik, hogy a' Putiphár parázna felesége kívánságának nem engedett, hanem a' bűn előtt el-futott, *Gen. 1. v. 12.* Josiás Királynak még mostan-is fenn áll jó hire neve, hogy az Istennek szent tiszteletit helyére állatá.

I. INTÓ HASZON. Legyünk hát mi-is azon, hogy a' mi jó hírünk nevünk még holtunk után-is mindenkoron meg-maradgyon, és legyünk bölcsülletes emlékezetben mindenk előtt, de kiváltképpen az istenes emberek előtt.

De el-híszem gondolod mostan: *Mi módon kell erre embernek szert tenni, holott nincsen senki üres a' bűntől?*

Felelet: Szert tehetsz erre, és igaz lehetsz, csak vigyázz ime' következendőkre:

I. Vetkezd-le a' te meg-veszett természetednek undok és fekélyes ruháját, mert abban Isten előtt igaz nem lehetsz: Mert minden ember a' maga meg-veszett természetire nézve haragnak és kárhozatnak fia s' leánya, *Ephes. 3. 2.*

II. Öltözd-fel igaz hitednek általa az áldott Ur Jesus Christust, és a' te hitednek kezeivel szorítsad hozzád erőssen, mert ő a' te Istened előtt való igazságod, *1. Corinth. 1.*

III. A' te testednek minden rendeletlen kívánságait,

XIII. PREDIKATIO. 101

írágit, mellyeket rendel elől-fzámlál szent Pál Apostol *Gal. 5. 20. 21.* öldököld-meg te benned, *Col. 3. 5.* hog' egészen lehess a' Jéhus Christusé, *Gal. 5. 24.*

IV. Ely a' néked adattatott kegyelem szerént; botránkoztatás nélkül valo életet mind az Isten s' mind penig az emberek előtt, hogy látván mások a' te istenes életedet, dicsőítsék az Istent te benned.

V. Minden dolgaidban meg-emlekezzél hogy meg kelletik még halnod, fel-támadván az ítéletre elő kell állanod, és számot vesznek te tőled. Ely azért Isten fiaihoz és leányihoz valo illendő életet, hogy a' Christusban igaznak találtafsál.

VI. Maradgy-meg mind végig ezekben, és így nem csak örök emlekezetben léízen a' te neved: hanem amaz örök életnek meg-hirvadhatatlan koronáját-is el-veheted a' te meg-válto Jéhus Christusodnak kezéből. **A M E N.**

XIV. PREDIKATIO.

T E X T U S.

2. Corinth. 5. 2. *Azért fohászkodunk, mivel kívánunk a' mennyei hazában fel-öltöztetni.*

MEly keserves fohászkodásokat és siralmas fohajtásokat téfznek a' szegény bujdosó emberek, kik szerelmes attyoktul, nemzetektől és édes nevelő hazájoktól távol vadnak, és idegenek közt bujdosnak, akar-ki-is a' mindennapi példából észében veheti. Mert ő nekik

H

keser-

keserveffen jut ezekben szerelmes éltető hazájok, melynek csak fűsti-is gyönyörűségesebb volna nékiek, hogy sem mint annak a' helynek a' holott bujdosnak leg nemesebb része. Ezenképpen vagyondolgok e' tisztátalan világon az Istennek együgyű fiainak és leányinak, kik ugyan meg-unván e' világi keserves életnek szomorú bujdosását, fel-emelt fővel és el-készült lélekkel vágyódnak innét amaz örökké-valo hazába, a' mint az el-olvasott igék-is igen szépen előnkben adgyák. Melyben summa szerént azt mutattya-meg szent Pál Apostol, hogy a' hivek sohajtással kíváncsoznak e' nyomorult életből a' mennyei dicsőségbe.

Két részei vadnak, mert az
Elsőben a' hiveknek sohajtások vagyon.
Másodikban ennek a' sohajtásnak oka.

E L S Ő R E S Z.

Az első részben rendel ezek vadnak :

Orca: *Elsőszőr*, A' sohajtásnak alkalmatossága, a' mely indította szent Pál Apostolt, s' mostan-is minden istenes hivatott e' sohajto sohajtászkodásra, mely nem egyéb, hanem a' hiveknek ez életben való fok rendbeli nyomorúság szenvedési.

I. Mert benne lévén még a' nagy erőtelenség és testi gyarlóság, magok akarattyaik és szándékok ki-vül-is ottan ottan vétkeznek, és nem cselekedhetik a' jot, a' mellyet akarnának; hanem a' gonoszt, melyre fel-tört czélul ugyan nem vágyódnának. Az Isten pedig mivel igen tiszta és szent,
 nyéra

nyéra gyűlöli a' bűnt, hogy senkiben el nem szenvedheti büntetés nélkül. Melyre nézve sok külömb külömb féle nyomorúságoknak szenvedési által mint egy meg-koholtatnak ez életben, hogy annál inkább kíváncsozzanak a' mennyei hazába.

II. Az ördög mivel meg-esküött ellensége a' hiveknek, mindennap vádolja őket. Es mint ama' *Per* meg-éhezett orofzlán nagy dühösséggel jár szerte *S.* hogy a' hiveknek árthasson. Néha tüzet támaszt, néha ellenséget izgat a' hiveknek veszedelmekre, néha nagy épületeket ront-le a' hiveknek nagy keferűségekre, a' mint a' szent Job példája előnkben adgya.

III. E' család világ minden istentelen hancsérival és el-fajult csöcselékekivel a' hivek ellen igyeke- *Job* *2.* zik. Némellyet böcstelenséggel illet, némellyet fzegénységre taszít, némellyet édes nevelő hazájából kegyetlenül ki-kerget, némellyet penig gyalázatos halálnak nemével ölet-meg. Ugy annyéra, hogy ugyan Isteni tiszteletnek tartsa már e' világ, ha kit a' hivek közzül avagy kergethet, avagy megölhet. Látván azért mind ezeket, és ezekhez hasonlo rettenetes dolgokat, ugyan el-keferednek az istenes emberek, és ugy indulnak-fel a' fohajto fohászkodásra. *27*

Másodszor, vagyon a' fohászkodás, melyben vagyon a' jelen valo gonosznak meg-unása, és a' ködvetkezendő joknak áhitatos kívánsága, és azokkal valo csendes élés.

Harmadszor, vadnak a' fohászkodo személyek.

H 2

Azok

Azok nem az Isten isméretin kívül járó pogányok; Nem-is e' tisztátalan világnak el-vetemedett fiai és leányi, kik nagy örömeft Istennek és az ő szenteknek engednék menyországot, csak ők e' földön maradhatnának békével: Hanem a' fohászokdo személyek az Istennek szelid fiai és leányi, kiknek maradando városok és házak nincsen e' földön, *Hebr.* 13. 14. kik nagy kívánsággal akarják el-hadni e' világot, hogy leheffeuk a' Christussal.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben meg-mondgya az Apostol, miért fohászoknak a' hivek: *Mivel-hogy kívánunk a' mi mennyei hazánkban fel-öltöztetni.*

Holott ezeket kell meg-látnunk:

Első; A' keresztyén embernek kívánsága, mellyel akar és kíván e' világi veszedelmekből és gonoszokból meg-szabadulni és üresülni.

Második; A' kívánságnak czéllya, objectoma, mely ama' mennyei haza; mert e' világ az embernek nem hazája, hanem csak vendég fogado szállása; Nem öröke, hanem csak idegennye; Nem barátja, hanem ellenfeje és rontoja.

Harmadik; A' kívánságnak vége, mely a' felöltözés. Mely szollásnak formáját vészí az Apostol azoktól az emberektől, kiknek nincsen magoknak oly tisztességes ruhájok, melyben tisztelkedhetnek; hanem másoktól kérnek öltözetet, melyben másoktól-is meg-böcsülteffenek: Ezenképpen a' hivek, nem az ő cselekedeteknek érdemével kívánnak

Mivel-hogy kívánunk a' mi mennyei hazánkban fel-öltöztetni.

nak Isten előtt fel-öltöztetni, mert tudgyák;

1. Hogy minden természeti cselekedeteknek igasága hasonlatos az havi vérben ferteztetett ruhához. 2. Tudgyák hogy valamelyeket istenesen cselekednek, adossák voltak mind azokkal, s' ők csak haszontalan szolgák: Hanem az Ur Jesus Christus érdemes igaságával, és ingyen kegyelemből való örök élettel kívánnak fel-öltöztetni és meg-is dicsőíttetni. Innét ez a'

T U D O M Á N Y.

A' keresztyén ember nagy lelki fohászkodással kívánczik a' mennyei hazába való bemenetelre.

E' Tudomány majd ezen szokkal vagyon a' megmagyarázott igékben. Ennek igaságát mutogatya Dávid Király és Propheta így szólván: *Miképpen kívánczik a' szarvas a' folyovizekre, akképpen kívánczik az én lelkem te hozzád ô Isten, Ps. 42. 1.* A' harminczadik Soltárnak tizenharmadik versében ilyen módon szól: *Jóvevény vagyok és sellér miképpen minden én atyáim.*

Ennek a' Tudománynak ez

EL S Ô O K A. Mert a' keresztyén embernek e' világ, mi-nem valami gyönyörűséges helye, hanem bűdös tömlöcze; Nem kedveffen éltetője, hanem csalárd vesztője; Nem egyenlő boldogsággal folyó élete, hanem csak szomorú halála. Mellyekre nézve mihelt álhatatlanságát jól meg-ismerheti, nem hiszen néki mint csalárdnak, nem hiszen néki

mint hazugnak : Hanem minden igyekezeti és fohászkodái oda fel-vitettetnek az ő mennyei hazája felé az Istenhez.

2
Fund. II. OKA. Mert a' keresztyén embernek minden jovai oda fel vadnak az egekben, e' világon pedig csak igen kevesse vagyon. Itt e' földön egyebé nincsen a' keresztyén embernek, hanem csak az, a' mellyet e' világi jotskáiból az Istennek dicsőségére költ-el, mellyet kölcsön ad az Urnak, *Prov. 19. 17.* s' jutalmát az egekben soha el nem vesztí, mert a' hiveket az ő istenes munkájok nem meg-előzik, hanem követik őket, *Apoc. 13. 14.* Minden jova, gazdagfága a' keresztyén embernek az égben vagyon, a' hová fohászkodik-is. Ott vagyon az ő polgári társfága; ott vagyon az ő mennyei hazája; ott vagyon az ő feje az Ur Jესus Christus, ki ő néki az Atya Isten előtt mindene, a' mint szol szent Pál, *1. Corinth. 1. 31.*

III. OKA. Mert a' keresztyén embernek sokkal jobba' mennyei haza, hogy sem mint az ő veszedelméhez közelgető hízelkedő világ. Itt csak bujdosik, amott pedig hazájában lakik; Itt mindenkor vagyon félelemben, amott pedig örökké-valo békefégben; Itt sok siralmas változásokat szenved, amott pedig minden változás nélkül örökké örvend; Itt sir és kesereg, amott pedig el-töről Isten minden könyhullatást az ő orczájáról. Tudván mind ezeket, minden szentek nagy lelki fohászkodásokkal kíváncsoztanak, és mostan-is kíváncsoznak abba az örökké-valo házába. Szent Pál sokkal jobbnak tartotta

tartotta abba a' hazába valo menetelét, hogy sem mint e' világon valo lételet, *Phil. I. v. 21. 22. 23.* Simeon Propheta nagy lelki örvendező énekkel meggyen által abba a' mennyei házába, *Luc. 2.*

H A S Z N A I.

EL S Ő H A S Z N A. meg-győző haszon. Meg-győz-
zetnek azok magok lelkek-isméretekbē, a' kik csak
hijában viselik a' keresztyén nevet, és semmire nem
áhitoznak ama' mennyei hazába : Hanem e' vilá-
got tartván hazájoknak, csak szinten ehez ragasz-
kodnak, és minden gyönyörűségeket egyedül csak
a' bűnöktől meg-avult földiekben helyheztetik. Il-
lyenek minden részegesek, kik ha jo idején meg
nem térnek, és ama' mennyei hazában fel-öltöztet-
ni nem kívánkoznak, veszedelmekre Boldisár Ki-
rályal hirtelen ki-vágattatnak és el-vesznek. *Dan.*
5. 30. Illyenek minden dus fősvények, kik az Isten
dicsőségére, a' szegényeknek táplálásokra, templo-
mokra, Scholákra, és azokban éjjel nappal fárado-
zo tanitokra, és szegény jövevény tanulóokra semmi
gondot nem viselnek. Magok minden-napon frif-
sen vendégeskednek, azonban az éhezőkön meg
nem esik szívek. Magok czifra öltözetekben jár-
nak, és tárházokban a' molyokkal étetik-el ruhájo-
kat : Azonban penig a' szegény rongyosokon, ru-
hátalanokon, meziteleneken nem könyörülnek.
Kik ha jo idején meg nem térnek, el-jő az idő, hogy
amaz istentelen Epuloval a' pokolban emelik-fel
az ő szemeket. *Luc. 16. 23.*

H 4

Illye-

Illyenek minden egyéb fertelmes bűnben élők, kik ha jó idején meg nem térnek, és a' mennyei hazának keresésében nem fáradoznak, gyökereftül ki-vágattatnak, és a' tűzre tétetnek. *Matth. 3. 10.*

II. HASZNA INTÉS. Intetünk mi, kik kívánunk a' mi mennyei hazánkban fel-öltöztetni, utálljuk-meg e' hitvan világot, és tell yes szivbéli féreny fohászkodásokkal kívánczozunk és igyekezzünk a' mi mennyei örökös hazánkban.

Inditson minket erre a' szent igyekezetre;

Először, ennek e' világnak nagy álhatatlansága és csalárd volta : Mert ez nem egyéb, hanem a' vizen jároknak romladoszott hajója ; Ez minden féle veszedelmeknek Scholája ; Ez e' testi életnek nyomorúságokat nemző és szerző tékergős uta ; Ez fok lelkeket kárhoznak rövidfivel meg-sértő halma ; Ez világ mérges scorpiokkal tellyes hasadék, és minden féle szorongató nyavalyáknak kutfeje. E' csalárd világ az Istentől csak hamar el-szakaszt ; g'űjtött jószágidőt és minden gazdagságodtól mint valami uton álló tolvaj csak hamar meg-foszt ; menyország-ból ki-rekeszt, és a' lelki veszedelemre vezet. Mind ezeknek meg-gondolási szakasztanak-el minket e' világtól, és szerezzenek mi bennünk menybe igyekező istenes fohászkodásokat.

Másodszor, inditson minket erre, a' menyországnak ki-gondolhatatlan gyönyörű öröme, és unas s' meg-avulás nélkül való boldogsága : Mert ebben a' szomorú halál, örvendező életre ; A' csonkokat velejétől meg-fosztó szomorúság és bánat, meg-

XIV. PREDIKATIO. 109

meg-ujjito és örökké tarto örömré változik. Ebben az Istent színről színre ugy meg-láthattyuk, a' mint vagy on. Ebben a' régi szent Atyákat, Prophetákat, Evangelistákat, Apostolokat, és minden több idvezült Martyromokat, szenteket meg-láthatunk, és őket személy szerént meg-ismérhettyük. Ebben a' mi Istenben boldogul ki-mult atyáinkat, anyáinkat, házas társainkat, atyánkfiat, gyermekinket meg-találunk. Ebben a' mi testünk hasonlová tetetik a' Jesus Christusnak meg-dicsőített testéhez. Hogy azért ebben a' boldogfágos országban minékünk-is részünk leheffen, melyben már a' kereszttyén atyánkfia lelkére nézve bé-vitetett; Szakadgyunk-el a' szemfény vesztő világtól, és tellyes szívvel lélekkel sohajtozzunk a' mi mennyei hazánkba, holott a' szentekkel örökké szolgálhassunk a' Sz. Háromfág egy bizony örök Istennek. Amen.

XV. PREDIKATIO.

T E X T U S.

Matt. 19. 14. *Hadgyatok békét a' gyermekeknek, és ne tiltsátok-meg őket, hogy hozzám ne jőjjenek: mert illyeneké a' mennyeknek országa.*

S Okan a' meg-vesztett agyu emberek között ugy itélnek a' hiveknek kicsiny gyermekek felől, mint valami oktalan s' veszendő barmoknak fajzásokrol. Mert némellyek Lym-

busba küldik lelkeket; némellyek csak semmivé akarják változtatni; némellyek ha annyok méhében, avagy születéseknek idején, avagy keresztleletlenül meg-halnak, kételkednek lelkek idvességek felől: De e'félék igen veszedelmessen tévelyegnek, és magok idvességek felől-is mivel-hogy kételkednek, nem kell senkinek csudálni hogy másokat nem tudnak vigasztalni.

Ezekben az el-olvasott igékben a' mi édes Idvezítőnk sokkal külömben tanította az ő tanítványait, kik az apro gyermekeket nem akarják vala eleiben bocsátani, meg-fzolitva őket mondyán: *Hadgyatok békét a' gyermekeknek.* Melyben summa fzerént dorgálva a' tanítványokat, kik az apro gyermekeket nem akarják vala eleiben bocsátani, és vigasztallva egyszer s' mind a' kisdedeket, hogy ők-is részeszi az Isten országának.

Két részei vadnak az igéknek: az Elsőben vagyon dorgálás és intés ime' szokban: *Hadgyatok békét a' gyermekeknek, és ne tiltátok-meg őket hogy hozzám ne jöjjenek.* Másodikban vagyon az intő dorgálásnak oka, ime' szokban: *Mert illyeneké az Istennek országa.*

E L S Ő R E S Z.

Az első részben ezeket kell meg-látnunk.

I. Mitsoda adott ezekre a' beszédekre Idvezítőnknek alkalmatosságot? A' tanítványoknak kedvetlen cselekedetek. Mert mikoron némely jó indulatu

Occasio.

XV. P R E D I K A T I O. III.

dulatu atyák az ő gyermekeket Idvezitőnkhez vit-
ték volna, azért hogy kezeit rájuk vetvén meg-
áldaná őket, a' tanítványok meg-tartoztatták vala
a' szülekét, hogy gyermekeket ne vinnék a' Chri-
stushoz, melyet midőn látott volna Idvezitőnk,
meg-dorgállya őket abbéli cselekedetekért, mond-
ván: *Hadgyatok békét a' gyermekeknek, &c.*

II. Meg kell tudnunk, hogy a' gyermekeknek *ψαλ*
nevezetén értetnek minden kicsinyek, csetszopók, *8.*
és idősbek-is, kik még a' gyermekfégnek idejét el *Mac 8*
nem mulatták. *21.*
Mat 23
11-15
1544.

III. Vagyon a' dolog mitől nem kell meg-tilta-
nia a' gyermekeket: *Hogy én hozzám ne jőjjenek.*

Menni a' Christushoz nem egyképpen vétette-
tik a' szent írásban; Mert *Δ*
(3)

Először, a' Christushoz menni semmi nem egyéb,
hanem ő benne hinni.

Másodszor, a' Christushoz menni, az ő szent tu-
dományát szeretni, és az ő szent parancsolattya
szerént élni és dolgait rendelni.

Harmadszor, a' Christushoz menni, ez életet el-
hagyni, és a' mennyei dicsőtségben eggyütt lenni
a' Christussal. Itt Idvezitőnk érte mind a' három
dolgokat. Azt akarja hogy a' kisdedek-is ő benne
hidgyenek, mert azért lőtt gyermekké, hogy a' kif-
dedeket-is idvezitse. Azt akarja, hogy a' kisdedek-
is a' nekik adatot kegyelem szerént az ő szent tudo-
mányát szerezfék és tanullyák, és az ő szent paran-
csolati szerént rendellyék minden eleteket. Erről
kérdi Dávid Király: *Vallyon mi módon jobbitya-*

meg az iffiu az ő utát? hanem a' te beszédednek megtartásával. Psal. 119. v. 9. 10. Salamon azt kívánja, hogy még a' gyermek-is meg-vizsgálja az ő utait, ha igazaké, és Isten törvénye szerént valóké? Prov. 20. 11. Szent Pál Apostol-is erre inti az ő kedves lelki fiát Timotheust.

Azt akarja, hogy midőn a' frigyes kisdetek ez életből ki-mulnak, testek a' földnek adassék, lelkek pedig a' szent Angyaloknak szolgálattyok által a' mennyei dicsőségbe viteffék: *Mert ilyeneké az Istennek országa.*

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben okát adgya, miért ne késsélek-meg a' kisdedeket az ő hozzája valo menetelben: *Mert ilyeneké a' mennyeknek országa.*

Itt Idvezitőnk biztattya, *Először*, a' kisdedeket, hogy semmit ne félljenek meg-halni, mert ő nekik nem árthat semmit a' halál, mert ővék a' mennyeknek országa. *Másodszor*, vigasztallja a' szüléket is, hogy pogányi modra ne sirankozzanak az ő gyermekek után, mert nem vesztették-el, hanem előttök bocsátották, mivel-hogy az olyanoké a' mennyeknek országa.

T U D O M Á N Y.

A' kegyelem alatt lévő kisded gyermekek meghalván, el nem kárhoznak, hanem a' menyországba vitetnek.

Ennek a' tudománynak igazsága az el-olvasott és meg-

és meg-magyaráztatott igékben vagyon, midőn így szól Idvezítőnk: *Mert ilyeneké az Istennek országa.*

A' kegyelem alatt való gyermekekről szent Pál Apostol ilyen módon tanít Romában küldött levelének tizenegyedik részében a' tizenhatodik versben: *Hogy ha a' Senge szent, annak egész állattya is szent, és ha a' gyűker szent, az ágak is szentek.* Szent Péter Apostol ugyan ezenről, amaz ő hires és csudálatos erejű Pünkösdi napi predikatiojában ilyen módon tanít, az Apostolok cselekedeteiről írt könyvnek második részében, a' harminczkilencedik versben: *Mert tinéktek lóttanak az ígéretek és a' ti fiaitoknak.*

Hallyuk immár a' Tudománynak okait:

I. O K A. Mert a' kisdedekre is tartozik az Istennek frigy-kötése, *Actor. 2. 39.*

II. O K A. Mert az Isten frigyefinek kisded gyermekek fel-öltözték a' keresztségben az Ur Jესus Christust, drágalátos érdemével egyetemben, *Gal. 3.*

Példával világossab a' tudomány, mert Dávid Istennek frigyefe lévén, noha kicsiny korában halalmeg az ő fia, kit néki szűlt vala Barsaba asziszony, és még a' környűl-metélkedésnek nyolczadik napját sem érheté; Mindazáltal idvessége felől semmit nem kételkedék az ő fiának Dávid, &c. Hát mit itélsz ama' gyermekek felől, kik a' Jესus Christus születésekor meg-öltetének? Mivel ők lőnek első bizonyosságok a' Jესusrol, látta őket lélekben szent János a' Jესus Christussal együtt lenni, *Apoc. 14. 1.*

HASZNAI.

ELSŐ HASZNA e' tudománynak szolgál azoknak meg-czáfolásokra, a' kik az ő kicsinylégekben megholt gyermekeket ki akarják az Istennek országából rekesztetni. Illyenek azok, a' kik imide amoda igazittyák az ő gyermekeknek lelkeket, s' még penig a' pokolnak oly részére, mellyet sem a' Patriárchák, sem a' Propheták, sem az Evangelisták soha sem tudtanak: *Mert boldogok mindgyárt az halottak kik az Urban halnak-meg. Apoc. 14. 13.* Illyenek azok a' szülék-is, a' kik az ő gyermekeket csak barom módon nevelik, és az Istennek szent isméretire még kicsiny korokban nem tanittyák és nem oktattyák; kik midőn tudatlanul nevedeked-fel, minden fertelmes bűnöknek cselekedetire hanyat-homlok rohannak, és az után az ő gondviseletlen szüléjeket veszedelmeknek idején átkozzák és vádolják.

II. HASZNA Szolgál intettetésünkre, I. Hogy igen jó idején a' mi kiseddinkre szorgalmatos gondot viseljük; Jó idején az Ur háza népe közzé, a' szent keresztségnek feredője által bé-számláltat-suk; Jó idején, mihelt szollani kezdenek, az Istennek igaz isméretire meg-tanitsuk; A' hitnek ágaira oktat-suk, szép buzgó könyörgésekre szoktat-suk, magunkal együtt az Urnak házába fel-jártat-suk; Jó idején az Ur Vacsorájáról való igaz értelemre meg-tanitsuk, és a' kiknek Isten annyi ajándékát mutatta, a' köszönéséges tudatlan paraszti elméknek és em-

és embereknek számok között ki-vegyük, és a'
Scholákban a' tisztaságes Deáki tudományra ta-
míttassuk, &c.

II. Intettetünk, midőn láttyuk a' kisdedeknek
éretlen idejekben való halálokat, meg ne ütköz-
zünk benne, sem pedig bal ítélettel azok felől ne
legyünk, mint ha el-vesztenek volna; Hanem szól-
lyunk lelkünk-isméretiben, és

Először, gondollyuk-meg menyí fok eszes ki-
csiny gyermekek feküsznek a' földnek porában, kik
a' meg-ért időt el nem érheték, kiket az Ur Isten
lehetetlen hogy csak ilyen rövid életre teremtett
volna, ha mind el-vesznének.

Másodszor, gondollyuk-meg az Istennek bölcs
tanácsát, ki hamar el szokta azokat a' gyermekeket
és iffiakat szolítani, kik e' meg-veszet világnak még
semmi gyönyörűségét meg nem költötték, hogy
meg ne csalattassanak. Láttyuk hogy némely há-
zasok csak ki nem öntik lelkeket Isten előtt, hogy
magzatokkal Isten őket meg-áldgya; Es midőn
meg-halgattatnak, némellyek még annyok méhé-
ben meg-fulnak, némellyek mihelt születtetnek
csak hamar meg-halnak, némellyek pedig miko-
ron immár szépen zengedező beszédekkel és gyö-
nyörűséges szollásokkal gyönyörködtenék szerel-
mes szülejeket és másokat-is, akkor ragadtatnak-el
az haláltól. Láttyuk menyí fok tanuló iffiak, mint
valami kedves csemeték a' földben temettetnek.
Láttyuk menyí fok jó erkölcsű, szelid, jámbor, és
szülejeket tisztán bősűllő nagy reménységű iffiak a'
sírba

firba tétetnek. Mert az Isten szereti az ő lelkeket, és azt akarja hogy e' világnak istentelenségétől el ne vonattassanak.

Harmadszor, gondollyuk-meg a' bűnnék rettettségét, melynek ereje még a' gyermekekre-is elhatott, és azokra kik az Adám vétkenek hasonlatosága szerént nem vétkeztenek-is. *Rom. 5. 14.* azért őrizkedgyünk minden utálatos bűnőktől, mellyek az Isten között és mi közöttünk szakadást téznek. *Esa. 59. v. 2.*

III. VIGASZTALO HASZON. Vigasztalatnak ebből a' tudományból a' meg-keferedet atyák és anyák. Hogy ha szintén az ő annyoknak méhében holtanak-is meg az ő gyermekek, kik immár születéseknek idejéhez közelitenek vala; Avagy ha a' szülésben, vagy az után kicsinyiségekben holtanak-is meg, nem vesztenek-el: mert az olyanok az Istennek országa. Nem estenek a' kénzo őrdögöknek kezekbe; mert a' Jesus Christust öltözték vala fel a' keresztségben. *Gal. 3. 27.* Nem illeti őket immár semmi fájdalom, mert az Istennek hatalmas kezében vadnak. *Deut. 33. 3. Sap. 3. 1.* Hanem fel-támadnak az utolsó napon, és bé-vitetnek testülről lelkestől amaz örökké-valo dicsőségbe, melyet embernek szeme nem látott, fülei nem hallottanak, sőt még az embernek voltaképpen elméjében is nem ötlött. Melybe hogy mi-is bé-me-

helsünk, mondgyuk: *Mi Atyánk,*
ki vagy mennyégben, &c.

XVI. PREDIKATIO.

T E X T U S.

LUC. 7. 14. 15. *Iffju tenéked mondom, kelyfel; Es fel-üle az, a' ki meg-holt vala, és szólni kezdé, és meg-adá azt az ő anyjának.*

EZeknek az igéknek alkolmatossága így vagon: Mikoron Jესus Capernaumban ama' Százados gyermekét meg-gyógyította volna, másod napon indula Náim nevű városba, mely vala építettvén a' Cison pataka mellett Galilæában, és mikoron a' város kapujához közel jutott volna, azonban hát nagy sokaság jő-ki a' városból. Mert vala abban a' városban egy szegény özvegy aszfszony, kinek csak eggyetlen egy fel-serdült iffju legény fia vala, ki az ő özvegy anyjának Istén után eggyetlen egy reménsége, szemeinek világa, világi életének gyönyörűsége, és utolsó vénségre jutott erőtelenségének bizonyos istápja vala. Ez iffju csak hirtelen meg-halván, ennek holt testét késérik vala ki a' városból hogy el-temetnék, ezt keserveffen sirattya vala a' szegény meg-keseredett anyja. Mikoron azért ezt Idvezitőnk meg-latta volna, igen meg-száná a' siránkozó aszfszonyi-állatot, és járulván közeleb, monda néki: *Ne sirj.* Azonban a' kik a' koporsót viszik vala meg-állatá azokat, és járulván a' koporsóhoz meg-illeté azt, és úgy monda ezeket az igéket: *Iffju tenéked mondom kelyfel.*

I

Holott

Holott summa szerént előnkben adatik, mi módon támasztotta-fel Idvezitőnk a' Náimbéli özvegy afzónynak meg-holt fiát, &c.

Két részei vadnak, az

Első részben parancsol Idvezitőnk a' meg-holt-nak hogy fel-keljen.

Másodikban a' parancsolatnak ereje vagyon.

Az első részben ezeket kell meg-látnunk :

I. A' koporsóban feküvőnek meg-fzollitását : *Iffju, tenéked mondom, kely-fel.*

Itt az a' kérdés : Miért nem nevezte tulajdon nevén az iffjat, mint Lázárt mikoron fel-támasztá ezt mondá : *Jő-ki Lázár. Joan. 11.*

Felelet : 1. Hogy meg-mutatná ezzel magát igaz és mindeneket tudo Istennek-lenni, ki jól tudná, kitsoda fekünnék abban a' koporsóban. 2. Hogy a' sokaságnak, kik a' halottat kérésik vala, meg-győznék lelkek-isméreteket, és ezzel hiná őket az ő ismételre. 3. Hogy a' meg-keferedett anyának szivét az ő fia fel-támasztásának reménfégével meg-vigasztalná.

II. Vagyon a' parancsolat : *Tenéked mondom kely-fel.*

Fel-kelni a' szent írásban egynéhány módon vétetik: Néha vétetik más ellen való támadásért; Néha le-ült, le-fekütt, avagy el-esett embernek abból a' helyből való fel-keléséért; Néha penig, a' mint itt-is, a' meg-holt testnek halottaiból való fel-támadásáért; *Iffju tenéked mondom kely-fel. az az,*

Tér-

Térjen-meg a' te testedből ki-ment lélek ismét a' te testedben, a' honnét ki-ment vala, elevenedgyél-meg és kely-fel a' koporfból.

A' második részben vagyon a' parancsolatnak ereje és haszna, mert mihelt ldvezitőnk parancsola, mindgyárt vizsgálja tére lelke testében, és meg-elevenedvén fel-támada. Hogy pedig fel-tamadott legyen valóban, az Evangelista őt erősségekkel mutogattya: 1. Mert az, a' ki meg-holt vala fel-üle. 2. Mert kezdé szollani. 3. Mert elevenen meg-adá az ő annyának. 4. Mert midőn a' sokaság ezt látta volna, mindnyájan igen meg-rémülének. 5. Mert dicsőíté a' sokaság az Istent, ki olyan Prophetát adott volna nékiek, ki még a' halottakat-is fel-támasztaná halottaiból.

I. T U D O M A N Y.

Minden rendekkel köz a' halál.

II. T U D O M A N Y.

Még a' halottak-is engednek a' Christus parancsolatjának.

Az első tudomány hogy az igékből jő-ki meg-tet-ezik, mert ihol még az ifjúnak-is semmit nem ked-veze a' halál, hanem az ő özvegy annyának nagy keserűségére meg-ölé. Ennek igazságát szent Pál Apostol, 1. Cor. 15. 22. Rom. 5. 12. mutogattya, mondván: *A' miképpen Adámban mindnyájan vét-keztenek, azonképpen mindnyájan Adámban meg-halnak.* Sidokhoz küldött levelének kilenczedik re-
I 2
szében

szében a' tizenhetedik versben : *El-rendeltetett dolog, hogy mindenek meg-hallyanak egyszer.* Es a' mint Job Pátriárcha mondgya, *cap. 3. 19. Mind a' nagyok s' mind penig a' kicsinyek egyaránt meghalnak.* Tudták ezt jól a' pogányok-is, kik közzül Horatius, ha szabad elő-hozni, így szól :

*Pallida mors æquo pulsât pede pauperum tabernae
Regumq; turres.*

A' fârga halál egyaránt zörgeti mind a' szegény emberek rûftös konyhojokat, s' mind penig a' Királyok fényes palotájokat. Ismét;

*Mors & fugacem persequitur virum,
Nec parcit imbellis juvenæ
Poplitibus, timidoq; tergo.*

Még a' serény futo férfiakat-is el-éri a' halál, semmit nem kedvez sem az erôs, sem a' gyenge félelmes iffjaknak.

Seneca, ki szent Pál Apostolnak Romában ismêrôje vala, errôl így szollott régen : *Fata non servant ordinem inter senes & juvenes.*

EL S Ô O K A. Minden rendekkel köz a' halál, mert minden rendek vétkeztenek Adámban, és minden rendnek mondatott ez : *Por vagy és ismêt porrá kell lenned.*

II. O K A. Mert minden rendek a' halál alá vadnak vettetvén, és senkinek frigye nem lehet a' halállal, mert azt kérdi szent Dávid, ki volna az, a' ki élne, és halált nem látna ?

Példának okáért vizsgállyunk-meg minden rendbélieket, és meg-láttyuk igaznak lenni a' Tudománýt.

mányt. Köz az apro gyermekekkel, mert némelyek még az ő anyyoknak méhekben meghalnak; némelyek mihelt e' fíralmas világra szűletnek, némelyek pedig csak hamar szűletések után, mint a' Dávid Király fia, 2. Sam. 12. és a' Jeroboámé, 1. Reg. 14. 17. Nem nézi a' kemény iffjakat a' halál, egyaránt mind el-vísz, mint Amont, Absolont és Eutyhuft. Nem nézi ő a' véneket, mert mikoron Mathusalem élt volna 969 esztendőket, azonban ő-is meghal. Nem nézi sem a' Királyokat, mert Dávid-is megholt, sem pedig a' szegényeket, mert Lázár-is megholt. Hol vadnak a' régi gazdagok és hatalmas Királyok? Hol Cræsus, Dárius, Nabugodonozor és a' többi? Meg-holtanak. Hol vadnak a' szent Atyák, Pátriarchák és Propheták? Meg-holtak és a' koporsóba szállottanak. Hol vadnak csak a' te időbéli gyermekek között némelyek? Hol vadnak sok nagy reménységű iffjak, nagy Urak, Fejedelmek, és sok istenes emberek? Meg-holtanak minden személy válogatás nélkül. Láttuk azért igaz a' Tudomány, hogy minden rendekkel köz a' halál.

G Y Ő Z Ő H A S Z O N. Meg-győz e' Tudomány sokakat az ő magok lelkek-isméretiben, kik igen ritkán, avagy talán soha nem-is gondolkodnak az ő halálokról; hanem csak mint valami oktalán állatok úgy élnek, kiknek csak hasok istenek, és a' korcsoma isteni tisztéletek. Ha meg-gondolnák az emberek hogy mindenekkel köz a' halál, és az után fel kell támadni az utolsó szám-adásra, úgy hiszem,

ennyi részegeskedések, fősvényfélék, titkos vétkek, paráznaságok nem volnának. Ha el-hihetné valoba az ember, hogy igen közel vagy on hozzája a' halál, es véle-is köz, nem hiszem hogy szintén oly hidegek volnának a' könyörgésekben, és az Isten igéjének halgatásában. De szintén el-restűlenek, meg-keményítették az ő sziveket lelkeket, nem kell az Isten, nem kell az ő szent igéje, nem-is fűtyöltük nagy fokban a' könyörgéseket, ugy annyéra, hogy az istenes emberek és az Edgyházi Atyák nem külömben íráthattyák az ő halgatojokat, mint a' Naimbéli özvegy aszfszony az ő meg-holt gyermekét. Ha valahol találhatcz ilyeneket, nézd-meg ember, és jo lelked-isméreti szerént itéld-meg, ebben a' fényes udvarban (városban, faluban,) elegget találunk efféléket, kik közöttül némellyek holt-elevenek, némellyek jaj talám meg-is holtak a' bűnben. Tiszteffeg adassék a' ki nem olyan annak, de fokban még csak formáját-is nem viselik a' kegyességnak. Isten mindennap hja őket a' poenitentiára, ők pedig hanyat-homlok rohannak minden gonofságra; Isten mindennap hirdetteti nékik az ő szent akarattját, ők pedig bé-dugják az ő fűlőket, hogy ne halhassák az Istennek idvezítő beszédét. A' régiek meszsze földre fáradtanak az Isteni tiszteletért, minékünk nem kellene meszsze mennünk, mert Isten közöttünk, ajtonk előtt, házunkbā hirdetteti, még-is a' szolgáló rendek közöttül némellyek tűzők mellől restellik fel-kelni az Isteni szolgálatra, hanem inkább trágárkodnak akkor az Isten-

Istennek nagy bocszuszágára. En csudálom, ha mind így léfzen, hogy az Isten mind nekik, s' mind a' tisztviselőknek el-fzenvedné. Félek igen, el-jő az idő melyben nyulat bokroftol.

II. INTŐ HASZON. Intetünk azért mindnyájan, mivel közönséges a' szomorú halál, és nem tudhattuk mikoron szolittatunk-ki e' bűnnel tölt világbol. Ha azt akarjuk hogy veszedelem ez élet után minket ne kövessen, mentől hamaréb tartunk pœnitentiát, legyünk foglalatossak az Isten igéjének halgatásában, az imátkozásokban, és a' hitből származott jó cselekedetekben.

Gyermek vagyé még? Ne igérj magadnak hosszú életet, egyűld az Isten avagy a' te szűléidnek vétkekért, mint a' Dávid heted napi fiatskáját, avagy a' tennen magad rofszszul indult motskos erköltsödért, mint a' Jeroboám Király fiát, nem téfzen hosszú életűvé. Azért rendeld úgy rövid életednek kevés napjait, hogy innét örök veszedelembbe ne kényszeritessél menni, hanem inkább amaz apro Mártýromokkal, kik Idvezitõnkért le-vágattarának, és több meg-boldogult kisdedekkel örökké szolgálhas az Istennek az egekben.

Iffju vagyé? Ne hidd-el magadat, és ne igérj te magadnak hosszú napokat, mert ihol iffju vala ez Naimbéli aszszony fia-is, de ugyan meg-hala. Iffju s' még penig igen szép termetű vala Absolon, de ugyan csak meg-hala. Iffju és nagy hirű vitéz Féjedelem vala Izraelben Abner, de ugyan csak reméntelenül meg-hala; ki felől Dávid nagy sirva ezt

monda: *Sirafsátok az Abnert, mert nagy Fejedelelem esett-ki ma Izraelből.*

Elemedett és vénfégre jutott ember vagyé? Gondolkodgyál kérlek halálodrol, és isteneffen készítsed magadat a' jól meg-halásfra, mert azt sem tudod hol ragad téged torkon a' halál, jaj léfszen tenéked, ha készületlenül találánd.

Gazdag és méltóságos ember vagyé? Ne hidd-el magadat, mert a' mint a' Prophétáknál szol az Isten, még a' Királyoknak-is meg-készítettett a' Tophet, az az, a' veszedelem. Méltóságos Király vala Pharahó, még-is a' veres tengerbe merüle. Méltóságos ember vala Sennacherib, még-is a' maga két fiai által öleték-meg. Méltóságos ember vala Saul Király, még-is ijettében a' maga fegyverébe bocsátkozáék. Méltóságos ember vala Absolon, a' Dávid Király fia, még-is Joábtól csak meg-öleték. Gazdag vala amaz iffju, ki azzal kérkedik vala, hogy mindene elég vagyon, csak eszik és iszik, azon éjjel még-is csak meg-hala. Gazdag vala az Epulo, mert mindennap biborban és bársonban járván vendégeskedik vala; azonban meg-halván a' pokolban emeli-fel az ő fizeit.

Vitézlő rend vagyé? Készítsed magadat a' jól meg-halásfra, mert a' mely közel vifeled magadhoz fegyveredet, szintén olyan közel jár mindenkor hozzád a' veszedelem. Egy szoval, akar-mi rendbeli légy, mindenkoron gondolkodgyál a' te halálodrol, és készítsed te magadat a' jól meg-halásfra.

Erre pedig inditsanak mindeneket; I. Az Istennek

nek fenyegetéssel tött mondása : *Por vagy és ifjút porrá kell lenned.*

II. A' Bölcsnek az ő intése : *Meg-emlekezzél a' te utolsó végedről, és nem vétkezel.* Ugyan-is, mert a' mint szent Agoston mondgya, semmi az embert oly igen meg nem tartoztatja a' bűnöknek cselekedetétől, mint ha mindenkor arról gondolkodik, hogy ő néki meg kell halni, fel kell támadni, és fiamot-is kell adni mint élt e' világon.

III. A' veszedelemnek el-távoztatása, mert ha jo idején nem készited magadat a' jól meg-halásra, ki-rekésztetel a' mennyei lakodalomból a' bolond szűzekkel.

IV. A' nagy lelki haszon, mert ha jól el-készited magadat a' halálra, által-vitetel amaz örök dicsőfféges mennyei lakodalomba, &c. AMEN.

XVII. PREDIKATIO.

T E X T U S.

Jacob. 5. 10-11. *Például vegyétek atyámfiai a' háboruságban és a' békeséges tűrésben a' Prophetákat, kik szoltanak az Urnak nevében. Imé boldogoknak mondgyuk azokat, a' kik háboruságot szenvednek. A' Jobnak az ő tűrését hallottátok, és minémű véget adta az Ur az ő nyomorúságának, mert igen irgalmas az Ur és könyörülő.*

AZ emberekben forgo próbák és nyavalyák mely igen el szokták bádgyasztani a' megkefередett szívet, mindnyájan jól láttuk és tudjuk, kiváltképpen ha csak egy avag' kettő szenvedi azokat; ha pedig köszönséges másokkal-is, úgy tetszik ama' régi mondás szerént;

Gaudia sunt miseris socios habuisse malorum.
mint ha ugyan könnyebben szenvedné ember. Tudván ezt az Apostol, e' jelen való leczkében inti a' békeséges tűrésre, a' nyomorúságban és siralmas próbákban forgokat, a' régi szenteknek példájokkal és az Istennek könyörülő irgalmasságával.

Két részei vadnak az igéknek, mert az

Előben inti a' hívőket a' békeségre tűrésre és szenvedésre.

Másodikban okát adja, miért kell a' próbákat és kétferteteket el-szenvednünk:

Mert irgalmas az Ur és könyörülő.

Az első részben ezeket lássuk-meg:

1. Az Apostol tiszteltseges szavait, ez igékben: *Atyámszai*; mellyel 1. Az ő felebatátihoz való szíretetít akarta tell'yessen ki-jelenteni.
2. Az egész emberi nemzetnek egymáshoz való természeti kötelelségét; mert az Isten az egész emberi nemzetséget egy vérből teremtette és alkutta, *Actor. 17. 26.*
3. A' Jesus Christusban való atyafiságos eggyesléget; mert mi ő benne Istennek fiai és leányi vagyunk.

4. Hogy

XVII. P R E D I K A T I O. 127

4. Hogy annál inkább a' nyomorúságokat szenvedőket mind a' be-vételre, s' mind a' békefféges tűrésre fel-indithassa, atyafiaknak mond-gya lenni.

II. Az Apostolnak intését, melyben azt kíván-nya, hogy a' régi Prophetákat példájul vegyűk a' békefféges tűrésben. Hogy pedig ezeknek példá-jok erős legyen, meg-mutattya mitsodás emberek voltak.

1. Istennek követői, kikre e' háládatlan világ nem volt méltó.
2. Istennek Prokátora, kik eleitől fogván az Isten-nek beszédét igazságban hirdették, tanították a' népeket, és az Urnak igyét forgatták.
3. Nem magoktól szollottanak, nem-is valami bálványok nevében munkálkodtanak, hanem az Urnak nevében.

III. A' régi szent embereknek, Prophetáknak a' háborúságot békével szenvedő hivek felől valo ítélet tételeket hozza elő, mondván: *Imé boldogok-nak mondgyák azokat a' kik háborúságot szenved-nek.* Mint szent Dávid *Psal. 34. 19. Boldog ember az, a' ki az Urban bizik.* *Prov. 16. 20. A' ki bizik az Urban o' mely boldog az!* *Esa. 30. 18. Boldogok mind azok a' kik várják őtet.* *Jerem. 17. 7. Boldog a' férfin a' ki bizik az Urban, kinek az Ur az ő bizo-dalma.* *Matth. 5. 10. Boldogok a' kik háborúságot szenvednek az igazságért.* *1. Petr. 4. 14. Boldogok vadatok ha szidalommal illetnek a' Christus nevéjért.* *Apoc. 14. 13. Boldogok lesznek ez után a' halottak,*
kik

kik az Urban halnak-meg. &c.

IV. Két nevezetes példát hoz elő, mellyekkel a' hiveket a' békefféges tűrésre indittya.

Első Job Pátriarchának példája, kit az Ur Isten az Uznak földében jó hirrel névvel, számtalan barmokkal, szolgákkal, nagy temerdek gazdagfággal, hét szép fiakkal és három leánnyal meg-áldott vala; *Hic recense totam Jobi historiam, calamitates, & restitutionem.*

Második az Urnak példája, ki midőn az emberi nemzetért emberi testet vőtt volna fel magára, abban éhezék, szomjuhozék, és minden fele bűncselebségeket szenvedén, végre meg-is hala. De ebben nem marada, hanem dicsőffégesen harmad nap halottaiból fel-támadván, a' tanítványoknak szemek láttára fel-mene mennyegbe, és üle a' mindenható Atya Istennek jobbjára, hogy mennyen és földön tellyessen uralkodnék. [Ezt hogy én így magyarázom, ne űtközzék-meg senki benne, mert nem a' magam sententiáját, hanem sok tudos emberek értelmeiket követtem. A' kiugy magyarázza-is, hogy egyedül csak Jobra vigye a' példát, nem vétkezik semmit benne, csak jól gondollya-meg a' szokat; *Et finem Domini vidistis. &c.*]

T U D O M Á N Y.

A' próbák és kísértetek alatt nem kell a' keresztyén embernek el-csüggedni, hanem mindeneket békével és hálá-adással szenvedni.

E' Tudomány világossan a' fel-vőtt igéknek első része-

részében vagyok. Szent Péter e' tudománynak igazságát 1. Pet. 4. 12. ilyen igékkel mutogatja: *Szerelmessim ne rémüllyetek-meg mint idegenek ama' tűz által való kísértéstől, mely ti rajtaiok léssen a' ti meg-probálástokért, mint ha valami idegen dolog esnék rajtatok.* A' szent Apostolok Symbolumja, mely vagyok meg-írván *Actor. 14. 22.* ezentadgya előnkben; *Sok nyomorúságoknak szenvedési által kell minékünk az Isten országába bé-mennünk.* Szent Pál-is ezenre tanítja Timotheust, 2. Tim. 3.

ELSD OKA e' Tudománynak ez: Mert az Istent-felöket a' kerestek és nyomorúságoknak szenvedési nem tészik el-vettettekké, mivel nem mindenkor az Isten haragjának jegyei a' szenvedések, a' mint szent Job mondgya *cap. 5. 17.* Eliphas. *Imé bezzeg boldog ember az, kit az Isten meg-dorgál.* Szent Dávid erről így énekél *Psal. 41. 2.* *Boldog a' ki könyörül a' nyomorulton, a' veszedelemnek napján meg-szabadítja őtet az Ur.* Christus Urunk szent Mathenál *cap. 5. 4.* így szól: *Boldogok a' kik sírnak, mert ők meg-vigasztaltatnak.* Lásd-meg *Luc. 6. 21. 22. Rom. 8. 34. seq. Apoc. 3. 10.*

II. OKA. Mert a' hiveknek szenvedések Isten előtt igen bősületes, *Joan. 21. 19. Actor. 5. 4.* A' tanítványok nagy örömmel mennek-el a' tanács elől, örvendeznek azon hogy Isten méltokká tette őket a' Christus nevejért való szenvedésre. Szent Dávid *Psal. 116. 15.* azt mondgya, *kog y igen bősületes a' szenteknek halálok az Ur előtt.*

III. OKA. Mert a' hiveknek ez életben való
szent

fzenvedések csak fzenpillantásig valók, és azoknak is az Isten csak hamar végét veti, 2. *Cor.* 1. 8. 9. 10. 2. *Theff.* 1. 6. 7. *Heb.* 2. 15. Sz. Péter Apostol erről ilyen világos tanitást teszen 2. *Pet.* 2. 9. Tudgya az Urmostan-is a' hiveket a' késértettől meg-fzabadítani.

Példákból-is nyilván valo e' tudomány, mert az Ur Isten csudálatossan meg-fzabaditá Lotot a' Sodomai veszedelemből, *Gen.* 19. 16. Jácodot Esau-tól, *Gen.* 32. Josephet a' tömlöczből, &c. *Gen.* 39.

H A S Z N A I.

ELSŐ HASZNA e' Tudománynak INTD. Minden keferűségeket és nyomorúságokat fzenvedő emberek intetnek e' tudomány által, hogy reménységekben meg ne csüggedgyenek, midőn Isten keresztekkel látogatgya őket, hanem annál inkább az Urhoz mennyenek és fuffanak:

I. Mert nem haragjából, hanem Atyai jó kedvéből fujtollya őket, hogy annál inkább kezéhez tanullynak.

II. Mert nem bocsát rájok nagyob terhet, hanem csak a' megnyit el-vifelhetnek, s' abban-is ő felsege segítőjök.

III. Mert csak egy fzenpillantásig, csak egy kevés ideig lesznek a' nyomorúságok.

IV. Mert ezek által akarja be-vinni az ő hiveit amaz örökké valo boldog életre, mellyet készített Isten azoknak a' kik őtet fzeretik.

V. Mert minden szent Atyáknak, Prophetáknak volt ebben részek. Sőt még az Istennek szent

Fia.

Fiának-is szenvedni kellett, és úgy ment-be az ő
dicsőségében, *Luc. 24. 26.*

II. HASZNA a' Tudománynak VIGASZ-
TALAS. Vigasztallyátok magatokat mind ezek-
kel, szerelmelim az Urban, valakik keferűséget és
próbákat szenvedtek: Mert mi-nem haragszik Isten
ti reátok, főt gyönyörködik a' ti békefféges tűref-
etekben. A' majoranna ő magában-is jó szagu fű,
de mikor ember ujjai között meg-morfállya, őszve
rontya, annál job illatot bocsát-ki magából. A'
hivék kedvessek ugyan a' Jესus Christusban az
Atya mindenható Isten előtt, és igen gyönyör-
ködik az ő lelki áldozatoknak jó illatu szagában:
De mikoron a' nyomoruságok által mint egy meg-
rontsolodnak, szívüket meg-alázzák, szép és idvef-
féges jó lelki illatot bocsátanak az Ur eleibe, mel-
lyet kedvesen illatoz az Ur, mint az Abel áldozat
tételét. Mit felfsz és miért csüggedcz-el ő keresz-
tyén lélek? Bizzál az Istenben, s' nem hágy-el. Ha
Jobot az Isten fok próbáiból meg-szabadította, és
szenvedett fok keferűségi után kegyelmessen meg-
vigasztalá; Ti-is kik Jესus Christus által Istennek sze-
relmes fiai és leányi vadtok, semmit ne fellyetek, ne
keferegjete, ne siránkozzatok, mert ugyan azon
kegyelmes Isten titeket-is csudálatosan meg-szaba-
dít, és kegyelmessen az ő áldásinak rajtatok valo
meg-probálásával meg-vigasztal és meg-örvendez-
tet, mellyet hogy meg-is cselekedgyék ő szent Fel-
lége szent Fiától tanult imádsággal imádgjuk ötes
mondván: *Ai Atyánk ké vagy menn: &c.*

132 XVII. P R E D I K A T I O.
M A S O D I K R E S Z.

SZent Jakab Apostol mely szépen és hathatósan inté a' békefféges tűrére a' nyomorúságot és probákat szenvedő hiveket, az első részből megértettétek hivek. Mostan immár itt a' második részben az ő intő és vigasztalo tanításának ilyen okát adgya: *Mert igen irgalmas az Ur és könyörülő.*

Itt semminémű homály nincsen, mert világosan az Istennek oly tulajdonságáról szól az Apostol, mellyel elől veszi a' nyomorúságokat szenvedő embereket, és ő rajtok Atyai könyörülő szíve ugyan meg-esik, csudálatosan mind meg-fzabadította őket, s' mind penig kegyelmessen meg-vigasztallja.

T U D O M Á N Y.

A' keßerűség és probákat szenvedő hiveket az Ur Isten szánja és könyörül rajtok.

E' Tudománynak igazságát fel-irta szent Dávid Király *Psal. 103. 23. Miképpen könyörül az Atya az ő fiain, azonképpen könyörül az Ur az őtet felőkön.* Jeremiás az ő siralmas könyvében *cap. 3. v. 32. 33.* ilyen módon erőssíti ezt a' tudományt, mondván: *Bánattal illet, ismét kegyelmes lesz az ő kegyelmességének gazdagsága szerént. Mert nem szíve szerént vör, sem bánattal nem illeti az embernek fiát.*

EL S Ő O K A e' Tudománynak: Mert ő igen irgalmas és könyörülő, s' meg-emlekezik rola hogy mi porból valok vagyunk, *Psal. 103. 14.* Tudgya és lát-

és láttya jól hogy menyí hatalmas ellenségünk vad-
n. k. minékünk, kik naponként háborgatnak és ker-
getnek minket. Tudgya ő szent felsége menyí sok
szükségünk, keferűségünk, próbáink és infégünk le-
gyenek, mellyekben mint édes Atyánkhoz egye-
dül folyamodunk, azért nem hágy-el minket, ha-
nem inkább vigasztalásunkra ezt mondgya: *Szá-
nom ezeket, mert sok ideje hogy én velem vadnak.*

II. ОКА. Szánnya az Úr Isten, és könyörűl a'
nyomoruságokat szenvedő hiveken, mert őnnön
maga mutat Isten a' szabadulásra való utat nekik,
midőn így szól *Psal. 51. 15. Híj segítségűl engemet
a' te nyomoruságodnak idején, én meg-szabadítlak
tégedet, te pedig engemet dicsérj.* Noe Pátriarchát
szánta és könyörűlt rajta, mert a' vízözönnek fíral-
mas veszedelméből meg-szabadítá. Lothot Sodo-
mából, Danielt az orofzlánok verméből, a' három
iffjakat az égő kemenczéből kegyelmessen ki-hozá.
A' Naimbéli özvegynék meg-holt fiát, a' Jairus leá-
nyát a' halálból fel-támaszta, és siránkozó szűléjek-
nek elevenen meg-adá.

EL S Ó H A S Z N A e' Tudománynak meg-
győzi azokat, a' kik a' más ember keferűségén, nyo-
moruságán és fíralmas állapottyán örűlnék, és őket
hitetlenűl boszfzontyák. Hasonlok ez illyenek
Cainhoz, ki ezt mondgya vala az Úrnak, *Gen. 4. 9.
Avagy őrizője vagyoké én az én atyámsíának?*
Nem külömbek az illyetének a' Babyllobéliiek-
nél, kik az Istennek meg-keferedett népét, mikor
látják a' foglágnak igája miatt keferveffen fírní,
K nevet-

nevezték őket, és csufolván azon erőlítették, hogy a' Sionról mondgyanak éneket, *Psal.* 137. 1. 2. 3.

II. H A S Z N A e' Tudománynak szolgál intetetésűnkre. Intetünk azért, ha azt akarjuk hogy a' mi nyomorúságinknak idején az Ur Isten szanynon és könyörűllyön rajtunk, azon legyünk hogy Istennek hiveinek találtaffunk, és békefféges tü-rés által birjuk a' mi lelkünket.

De akarodé jegyeit meg-tudni miből ismérhesd-meg, hogy immár te a' hiveknek feregében vagy? és hogy hogy férkezhetél-bé oda? Vigyázz ime' következőzendő dolgokra, s' eszedben veheted.

I. Ha tellyessen magadat az Istennek szentelni el-végezted, melyre nézve utálod minden bűnök-nek meg-motskolo cselekedetét.

II. Ha az Istennek való szolgálatot nagyobnak és mindenek felett gyönyörűffégsébbnek tartod. Melyre nézve éjjel és nappal arról elmélkedel.

III. Ha mindeneket mellyek rajtad ez életben forganak, ugymint keferűségek, probák és egyéb fele változások, az élő Isten mindeneket igazgató gondviselésének és Atyai látogatásának tulajdonítasz. Melyre nézve mindeneket igen békével el-is ízenvedcz.

IV. Ha a' régi előtted meg-lőtt példákat nézed, és meg-gondolod hogy minden szent embereknek volt része a' probákban, mellyeknek Isten boldog ki-menetel-t is adta. Mellyekre nézve el-híszed, hogy az Ur Isten az ő könyörűlő kegyelmessége szerezént tégedet-is meg-szán, és keferves probáid-nak

nrk boldog és idvességes ki-menetelét adgya.

III. HASZNA a' Tudománynak szolgál vigasztalásokra minden keferűségeket és siralmas probákat szenvedőknek. Ne csüggedgyetek-el szivetekben, hanem bizzatok e' könyörülő Istenben, és meg-vigasztal titeket csudálatosképpen. Szegény és kéregető koldus vagy? Ne fély semmit, mert bőcsültefebb vagy az Istennél, ha az ő szent félelmében végig meg-maradcz, amaz istentelenül élő és tobzodo gazdagnál. Bujdosó számkivetett ember vagyé? Ne keseregj semmit, mert e' világ tenéked im nem hazád, hanem csak bujdosásnak ízövevényes erdeje; Légy Istenfélő csak, azt cselekedj a' könyörülő Isten, hog' mikoron ő néki teczik, avagy édes laktad földedben vízfza vízfzen, avagy penig e' nyomorúságos bujdosásból amaz örökké-valo mennyei hazába által költöztet boldogul. Megszomorítotté az Isten szerelmefidnek halálokkal? Ne siránkozzál, bizzál csak ő benne, és gyönyörködgyél az ő szent hagyományiban, meg-ládd mely csudálatossan meg-vigasztal. A' te utolsó idődet inkább meg-áldgya az előnél, a' mint cselekedék régen szent Jobbal. Fogadd-meg az Isten szolgainak beszédekét, kik vigasztalo igéket mondanak tenéked az Ur nevében. Forgald szemed előtt példájul a' háborúságokban, keferűségekből, probákban, és a' békeséges tűrésben a' szent Prophetákat és több szenteket, szenvedgy és tűrj mindeneket jó lelki-ismérettel és békével el, hogy a' háborúságokat békével szenvedőkkel boldognak mondattassál, és ez

élet után ugyan valóban az egekben boldogul uralkodhatsz. A M E N.

XVIII. PREDIKATIO.

T E X T U S.

Johan. 5. 25. *Bizony bizony mondom néktek: El-jő az idő, és mostan vagyon, mikor a' halottak hallják az Isten Fiának szavát, és a' kik hallják élnek.*

Summa fzerént ezekben az igékben azt ad-
gya Idvezitőnk előnkben, hogy ő néki va-
gyon hatalma a' halottaknak halálból való fel-
támasztására, valamikorön akarja.

Két részei vadnak az igéknek, mert az

Elsőben, vadnak Idvezitőnknek erősfítő, és való-
jában bizonyos dolgot állato szavai: *Bizony mondom ti néktek*

Másodikban, vagyon a' dolog a' mellyet erősf-
sen állat: *El-jő az idő, és most vagyon, mikorön a' halottak hallják az Isten fiának szavát, és a' kik hallják élnek.*

E L S Ő R E S Z.

Ebben az első részben rövideden ezek vadnak:

I. A' külfő indito alkolmatóság, mely nem
egyéb, hanem ama' szegény nyavalyás ember, ki
harmincznyolcz esztendőig fekütt vala a' Bethes-
dának

dának tava mellett, mikoron ezt Idvezitőnk hatalmas beszede által egy Szombat napon meg-gyógyította volna, a' mint ezen résznek nyolczadik versében vagyon, és őnnön magát Isten Fiának mondotta vala, a' tizenennyolczadik versben, haragusznak vala reá, ezeknek mutogatya azért az ő Isteni hatalmát, mellyel fel-költheti az halottakat.

II. Vagyon az állatásnak formája; *Bizony bizony mondom néktek.* Mely meg-csalhatatlan valóságot téfzen, mellyen mindenek meg-álhatnak.

III. Vadnak a' fzemélyek és a' hely, kik előtt és holott mondotta; A' Pharisæusok és irás tudók előtt a' Salamon templomában.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben vagyon a' dolog, mellyet erőfőn állat Idvezitőnk, tudni-illik a' halottak fel-támasztása és meg-elevenítése. Holott meg-mutatya a' fel-támasztásnak szerző okát, objectomát, czéllýát, eszközt és idejét, mellyekről ide alább bővebben szollok. Noha sok tudományokat hozhatnék ezekből az igékből ki, de mostan csak ez lészzen a'

T U D O M Á N Y.

Az halottaknak fel-támasztására tulajdon hatalma vagyon a' Jesus Christusnak.

Ez a' tudomány a' meg-magyarázott igékből foly-ki: *Mikoron a' halottak hallják az Isten Fiának szavát, és élnek.* Ezent erőfőti Idvezitőnk Joan. 5. 21. *Mert miképpen támaszt az Atya halottakat,*

K 3

takat, és meg-elevenit; Azonképpen a' *Fin-is* a' *kiket* akar meg-elevenit.

ELŐ OKA e' Tudománynak ez; Mert a' *Act* Christus mind az életnek és halálnak győzedelmes
 17 Fejedelme, *Apocal.* 1. 18.

2 *Gr.* 5. II. OKA. Mert ő az Atyával egyenlő hatalomban uralkodo Isten. Mellyet illyen módon mutat-meg ő maga a' Christus.

I. A' munkának egyenlőségéből; Mert *valamellyeket az Atya cselekedik, ő-is azt meg-cselekedheti*, *Joan.* 5. 19.

II. Az halottaknak fel-támasztásában; Mert a' *miképpen vagyon az Atyának hatalma a' halottaknak fel-támasztására, és meg-elevenítésére; Azonképpen a' Fin-is a' kiket akar meg-elevenitheti*, *Joan.* 5. 21. 25. Hogy penig jobban eszünkben vehessük e' tudományt, lássuk-meg ezeket:

Először, a' meg-elevenítésnek és a' halálból való fel-támasztásnak *Istentől* szerző okát. Azt *nevezzi Isten Fiának*. Ki az ő állatyaiból ki-beszélhetetlen módon született, &c.

Másodszor, az Isteni hatalomnak czéllját, a' *kiben meg-mutattya magát Istennek lenni a' Christus; A' fel-támasztando halottak.*

Harmadszor, az eszközöt mellyel fel-támasztja a' halottakat; *Az ő szava*. Mellyel parancsol a' holtaknak, és azokat az ő beszédével fel-költi a' halálból, mint Lázárt: *Lázár tenéked mondom jőjki*. *Joan.* 11. 11.

Negyedszer, idejét, mikoron költi-fel hatalmas beszé-

beszédével a' holtakat. *El-jő az ora és mostan vag'on.*

Holott két időket ért ldevezitőnk :

Elsőt, akkorbélit , mikoron halottakat támaszt vala e' földön. Mint a' Naimbéli özvegy afzfizony fiát, Lázárt, és a' Jajrus meg-holt leányát.

Másikat, az itéletnek utolló napját, midőn meg-fuvaltattya az Angyali trombitákat, és a' kik elaluttanak, fel-költi a' földnek porából.

Ertyük immár a' tudománynak igafságát, hallyuk rövideden hasznait-is.

ELSŐ HASZNA Szolgál azoknak meg-czáfolásokra, a' kik azt tanittyák, hogy nem mindenek támadnak-fel a' kik meg-halnak, hanem csak azok a' kik idvezülnek. Az istentelenek felől penig azt állattyák, hogy mind tettestől lelkestől el-vesznek, és fel nem támadnak, mint az oktalan állatok.

De igen meg-csalatnak, s' ök-is másokat veszedelmessen meg-csalnak.

I. Mert a' bűnben bé-merült hitetleneknek ezzel minden bűnöknek cselekedetire szabadságot adnak. Mit gondol az istentelen ember azzal, ha soha fel nem támad-is, csak e' világon fokáig élheszen testi gyönyörőségekben?

II. Mert a' szent irás ellen tanitanak, holott Daniel Propheta nyilván állattya *cap. 12. 2.* *Hogy a' jok fel-támadnak az örök életre, a' gonoszok penig az örökké-valo gyalázatra.* Szent Pál Apostol erről illyen módon ízol az Apostolok cselekedetekről írt könyvnek huszonnegyedik részében a' tizenötödik versben : *Es reménségem vagyon Istenben, hogy jó-*

vendőben meg-lífszen a' halottaknak mind igazaknak s' mind hamissaknak fel-támadása. Christus Urunk ezt nyilván mondgya Joan. 5. 28. 29. El-jő az ora melyben mindenek kik a' koporsóban vadnak hallyák az ő szavát. Es a' kik jokat cselekedtenek ki-jőnek az életnek fel-támadására, a' kik pedig gonoszt cselekedtenek, kárhozatnak fel-támadására.

Másodszor, meg-czáfoltatnak azok-is tudományokban, a' kik a' Jesus Christust csak névvel valónak, de nem örökké-valo Istennek álmadozzák lenni. Hogy pedig igaz Isten legyen, és maga hatalmából támasztja-fel a' halottakat, meg-tetczik ime' következőkéből:

I. A' szent írásnak nyilván valo tanubizonyosságiból, melyben minden homály nélkül igaz Istennek mondatik a' Christus. A' teremtesről irt könyvnek harminczkettődik részében a' huszonnyolczadik versben, a' mely Angyal viaskodik Jacobbal mondatik Istennek. Mellyen minden tagadás nélkül értetik az az Angyal, a' ki Jacobbal tufakodik vala. Esaiás a' hetedikben a' tizennegyedik versben, *velünk lakozo Istennek*, Jeremiás huszonharmadikban a' hatodik versben, *Jehováának mi igazságunknak* mondgya a' Jesus Christust. Micheas könyvének ötödik részében a' második versben azt mondgya, hogy *az ő ki-jövele örök időktől fogván valo. Es, minek-előtte a' balmok nem voltanak-is, volt ő. Prov 8. 22. 23.* Erről térszen tanubizonyyságot szent János-is az ő Evangeliumi könyvének első részének első versében: *Kezdetben*

ben vala az Ige, és az Ige Istennél vala, és az az Ige Isten vala. Efsaiás kilenczedikben a' hatodik versben, csudálatosnak, tanácsosnak, erős hatalmas Istennek, örökkévalóságnak Attyának, és békeségnek Fejedelmének mondgya. Ugyan-is, mert ez az ő vérevel váltotta-meg az ő Anyaszentegyházát, Act. 20. 29. Ez mindenek felett áldando, Rom. 9. v. 5. Testben meg-jelent ISTEN, 1. Tim. 3. 16. Ez NAGY ISTEN, Tit. 2. 3. Apoc. 19. 17. Ez igaz ISTEN és örök élet, 1. Joan. 5. 23. Ez dicsőségnek KIRALLYA és URA, 1. Cor. 2. 8. Psal. 24. 6. Ez Dávidnak Ura, Matt. 22. 44. Psal. 110. 1. Ez Királyoknak Királya, és minden uraknak ura, Apoc. 17. 14. 19. 16. Ez oly Ur, a' ki vagyon, és a' ki volt, s' a' ki el-jöendő, Apoc. 1. 8. Ki mind első mind pedig utolsó, Apoc. 1. 8.

II. A' Kereszttségnek formájából, mert a' Christus parancsolattyaából szintén úgy keresztelkedünk a' Fiunak-is nevében, mint az Atyának és a' Szent Léleknek nevében.

III. A' munkának egyenlőségéből, mert valamelyeket az Atya cselekedik, a' Fiu-is mind azokat meg-cselekedheti, Joan. 5. 19. melyet meg-mutat a' halottaknak fel-támasztásának munkájából, mert a' miképpen vagyon az Atyának hatalma a' halottaknak fel-támasztására és meg-elevenítésére. Azonképpen a' Fiu-is a' kiket akar fel-támaszt és meg-elevenit, Joan. 5. 21. 25.

H A SZ N A I.

EL S Ö H A SZ N A e' Tudománynak meg-gyözi
K 5 azoka.

azokat lelkek-ismeretekben, a' kik a' J^{es}us Chri-
stust, kicsiny, teremtet, es id^o szerént valo Isten-
nek mondgyák, kik tagadgyák az ő szent Attyával
valo egyen^oségét és hatalmát, azonban penig se-
gitségül hiják, és oly hatalmat tulajdonitanak néki,
melyel mind idvezitheti, s' mind penig el-kárhoztat-
hattya őket. Honnét méltán ezt kérdehettyük tőlök:

Mellyik Táblán lévő parancsolatok szerént tu-
lajdonitták mind ezeket a' J^{es}us Christusnak?

Mert ha a' második táblán lévő parancsolatok
sz^{er}ént néznek mind csak mer^o pusztá emberekre,
s' felebarátinkra, kiket Isteni tisztelettel illetni, id-
vességet tőlök várni mer^o kárhozatos bálványozás:
Mert az Isten soha az ő szent tiszteletit teremtet ál-
latnak nem adgya, a' mint maga mondgya a' fere-
geknek Ura Istene. Veszszenek-is el azok az iste-
nek, kik nem teremteték mennyet és a' földet.

Ha penig az első Táblán lévő parancsolatok
szerént tévznek Isteni tiszteletet az Isten Fiának,
vagy akarják vagy nem, meg kell vallaniok, hogy
ők nem egy személyt tisztelnek az Isteniségben, ha-
nem kettőt. Meg kell vallaniok, ha bálványozo ne-
vet nem akarnak viselni, hogy a' J^{es}us Christus ter-
mészet szerént valo örökké áldando Isten, mert
azok a' négy parancsolatok, mellyek az első táblán
vadnak, néznek csak és tartoznak a' természet sze-
rént valo igaz Istennek tiszteletire.

II. HASZNA Szolgál a' hiveknek vigasztalá-
sokra, mert mivel-hogy a' J^{es}us Christus igaz Isten,
vagyon hatalma a' fel-támasztásra és a' meg-eleve-
nitésre,

nitésre, mi reánk-is ő fiaira és leányira szorgalmatos gondot visel. Nem hadgya a' mi földé lelegendő testeinket a' földnek porában mind örökké maradni : hanem az ő hatalmas beszéde által fel-költi azokat az utolsó ítéletnek napján, és lelkünkkel eggyesítvén, bé-viszen minket amaz örökké-valo örömbe, holott minden unás es meg-fáradás nélkül, a' szenteknek számlálhatatlan seregével és a' Scraphimokkal ilyen módon énekelünk nékie : Szent, Szent, Szent a' seregeknek Ura Istene, kinek adassék dicsőffség, hatalom, és országlás mind örökké.

A M E N.

M A S O D I K T U D O M A N Y.

*Valamely ember a' Christus szavát nem hallya,
és a' Christusban nincsen, csak merőholt
állat az.*

E' Tudománynak igazságát mutogattyá Idvezítőnk Joan. 15. 6. *Ha valaki én bennem nem marad, a' szőlőn kívül vettetik, és meg-szárad.* Szent Pál Apostol erről ilyen módon tanít Eph. 2. 5. *Mikor a' vétkeknek általa meg-holtunk volna, eggyütt meg-elevenített minket a' Christus által.*

O K A I A' T U D O M A N Y N A K.

E L S Ő O K A. Mert sem élet, sem világosság nincsen a' Christuson kívül, mivel-hogy ő mind az ut, az élet, az igazság, s' mind pedig a' világosság, ki meg-világosít minden e'világra jövőket, Joan. 1. 9.

I I. O K A. Mert valakik kegyelmet nyernek,
csak

144 XVIII. P R E D I K A T I O.

csak az ő tellyeffégeből veszik a' kegyelmet, *Joan.* 1. 17. Honnét az jő-ki, hogy valaki a' Christus szavát nem halgattya, és ő benne nincsen, kegyelmet soha az Atya Isten előtt nem talál.

III. O K A. Mert csak azok igazittatnak-meg, azok jutnak hit által békeffégre az Atyával, kik a' Jesus Christusban vadnak, *Rom.* 5. 1. Mivel-hogy semmi kárhoztatófok-is nincsen azoknak, valakik ő benne vadnak, *Rom.* 8. 1.

Példákkal világossab lészzen a' tudomáoy. Cain nem halgatván a' Christus szavait, és ő kivűle talál-tatván el-vesze, *Gen.* 4. 13. 14. Judás Ischariotes nem talál-tatván a' Christusban el-kárhozék, *Matth.* 27. 5. *Act.* 1. 18.

H A S Z N A I.

439
1. ELSŐ HASZNA Szolgál oktattatásunkra; Le-gyünk okosok, és tudgyuk-meg hogy minden em-ber ki a' Christust nem halgattya, és a' ki ő benne nincsen, csak holt állat, semmire kellő, és tűzre menendő. Mert a' mint hogy az olto gallyat midőn le-metczik, és más felé vetvén bé nem oltatik, nem lévén magában semmi nedveffége, meg-asz, és sem-mi gyümölcsöt nem hoz: Azonképpen valakik a' Christusban nincsenek, nem lehet azoknak semmi idvefféges gyümölcsöző nedveffégek, azért magok-ban csak a' veszedelemnek tűzére valok, *Matt.* 3. *vers.* 10. & seqq.

440
2. II HASZNA Szolgál minékünk meg-probálá-sunkra; Visgállyuk-meg magunkat, kik vagyunk, kiben

kiben vagyunk, és kinek szavát halgattjuk. Sokan mondják ugyan hogy a' Christusban vadnak, és a' Christus szavát halgatták, azonban pedig kü-
lőmben vagyunk a' dolog. Mert mi közök vagyunk a' tiszta Ur Jესus Christussal a' tisztátalan paráznák-
nak? Mi közök vagyunk a' részegeseknek a' Jესus Christussal, kik az ő parancsolatjához csak egy
szálné sem tartják ő magokat? Oh te kép-mutato
ember, gondold-meg hány esztendeje, hogy te csak
színes és áll-orczás kerefsztyén vagy? Hány eszten-
deje, hogy a' te fejeddel az Ur Jესus Christussal nem
eggyesültél, és nem éltél az Ur Vacsorájával? A-
vagy ha éltél-is, talám csak szokásból cselekedted,
hogy mások meg ne ítéllyenek. Bizony csak merő
halzontalan dög vagy, merő holt állat vagy, és nin-
csen semmi lelki elevenség te benned.

Sokan el-híszem meg-probálnák magokat, de ime'
következendő akadályok tartoztatták-meg őket.

ELSŐ AKADALY Embernek magában valo
vélekedése, mellyel sokan meg-csallják magokat,
mert noha számtalan fok fertelmességek szorulta-
nak szivekben, noha számtalan bűnökkel tellyesflek;
de még-is azt vélik magok felől, hogy ők élők és
nem mētelyesek.

I. Mert a' gyülekezettel eggyütt a' templomba
fel-járnak, és a' Sidokkal kiáltják: *Templum Do-
mini, Templum Domini.*

II. Mert a' szegényeknek örömeft adakoznak,
akkor kiváltképpen mikoron mások-is látták, hogy
tudni-

tudni-illik dicrértessenek az emberektől, kiktől el-
is veszik jutalmokat.

III. Mert szorgalmatofsan imádkoznak a' gyű-
mult *15.* lkezetben, s' egyéb helyeken is, úgy annyéra hogy
nagy fokban csudálkoznak rajtok, kik csak merő hy-
pocritak.

IV. Mert noha utálatos vétkeket cselekednek,
Cain mindazáltal úgy viselik magokat, mint ha nem ők
cselekedték volna, mint Cain.

MASODIK AKADALY, az Isten kegyelmé-
vel valo gonoszul élés, midőn a' meg-átalkodott
bűnös biztattyá magát azzal, hogy az Isten irgal-
mas kegyelmes, azért csak előb előb megyen az
istentelenségekben, és nem veszi észében hogy va-
laki az Isten irgalmasságára vakmerőképpen vétke-
zik, az Istentől-is minden könyörületesség nélkül
igazán meg-büntettetik. *Augustinus.*

HARMADIK AKADALY a' bűnös ember éle-
te felől valo remenség. Még a' mint érzem maga-
mat, jó erőm, jó egészségem vagyon, még el-élhe-
tek egy ideig. Még iffju vagyok, elég időm vagyon
a' meg-térése. Még gyermek vagyok, az idővel
eggyütt neveded az istenes életben, és meg-tér-
hetek. De ő nyomorult ember, vallyon mitsoda
a' te életed? Ollyan mint az árnyék, mely csak egy
kevesfé teczik, és osztán semmivé lészén, *Jac. 4.*

Nem tudodé te erős ember, hogy bizony min-
den fele hijábavavalóság minden ember, ha szintén
erős-is, *Psal. 39.* Nem tudodé te iffju, hogy csak
egy tenyérni a' te életed? *Psal. 39.* Nem gondo-
lodé,

lódé, hogy ama' gazdag iffjuval majd ez mondatik tenéked: *O bolond ez erszaka meg-kérlek a' te lelkedet.* Nem gondolodé te gyermek, hogy te-is halandóság alá vagy vettetvén. Ezentúl meg-halhatasz a' Dávid Király heted napi gyermekével: Ezentúl fegyverre hányattathatol a Bethlehembéli gyermekekkel. Meg-kivánnya Isten te tőled-is, hogy az ő parancsolattya szerezni rendellyed a' te életedet. Akár-ki légy, de nem irták homlokodra, mikoron, hol, és mitsodás halálnak nemevel kellett ki-mulnod, *Ecclef. 9. 14.*

II. HASZON Szolgál intettetésünkre, ne halaszszuk napról napra a' pœnitentia tartást, hanem mig időnk vagyon reá, mig a' kegyelemnek napja fenn vagyon, hallyuk-meg a' mi Jესufunknak szavát, hogy a' meg-probalásnak idején találtaffunk a' Christusban.

Erre penig inditsanak minket: I. Mert igen nagy változás alá vagyon minden ember vettetvén, ugy annyéra hogy semmi állandóságot ez életben senki ő magának nem ígérhet, mostan épp vagy, majd meg-bénnulhatasz: mostan szép termető vagy, majd egy betegség csunya rusnyává tehet: most gazdag vagy, holnap kéregető szegény lehetasz: most egészséges vagy, ezentúl a' izomoru halálban merülhetasz.

II. Mert most, ember, az idő, melyben béplántáltathatsz a' Christusban, és meg-ímerheted te magad-is, ha a' Christusban új és élő teremtetett állat vagyé. Mert a' mint Előszőr a' holt testben
nincsen

148 XVIII. P R E D I K A T I O.

nincsen semmi értelem, mivel az élet természet szerint a' léleknek cselekedetiből ismértetik-meg : Ezenképpen valakik a' Jესus Christuson kívül vadnak, meg-holt állatok, semmi idvefséges értelem nincsen azokban, csak tűzre valok, *Joan. 15. 6.* Másodszor, a' mint hogy a' holt testben semmi mozgás és érzékenség nincsen : Ezenképpen valakik a' Christusban nincsenek, semmi lelki eleven-ség és érzékenség nincsen azokban, hogy cselekedhetnének valami jót, *Joan. 15. 5.*

III. Inditson minket a' pœnitentia tartásra, és a' Christusban valo lételre, az utolsó napnak meg-gondolása, mert valakik ez életben hit által a' Christusban be nem oltatnak, es az utolsó ítéletben ő benne nem találtnak, mind azok az örök-ké valo kárhozatra hányattatnak, holott lészén fi-vás rivás és fogoknak csikorgatása.

IV. Inditson minket a' pœnitentia tartásra és a' Christusban valo lételre az örök életnek meg-gondolása. Mert valakik ez életben a' pœnitentia tartás által a' Christusban találtnak, azok a' fze-mmel nem látor, füllel nem hallott, és embereknek fzi-vében ingyen sem ötlött mennyei dicsőségben ál-tal költöztettetnek, holott a' fzent Angyalokkal, Pátriarkákkal és minden meg-boldogult lelkekkel örökké az Istennek szolgálnak és ő véle végnélkül Uralkodnak; A M E N.

P R E -

XIX. PREDIKATIO.

T E X T U S.

*Hebr. 13. v. 14.**Nincsen itt maradando városunk, hanem jö-
vendőt keresünk.*

A ' Jövevény bujdosó emberek azon gon-
dolkodnak, mi módon szerezhessenek ma-
goknak valami hajlékot, melyben fok ke-
serves bujdosások után meg-nyughassanak.
Mi hivek mindnyájan csak bujdosók vagyunk e'
földön, azt sem tudgyuk mely orában csak el-ke-
lhadunk e' tisztátalan világ, hogy azért e' szo-
moru bujdosás után nyugovo hazánk legyen miné-
künk a' mennyei dicsőségben, ezekben az igék-
ben summa szerént szent Pál Apostol int minket e'
földieknek meg-vetésére, a' mennyei hazának
penig serényen való keresésére.

Két részei vadnak, mert az

*Elsőben el-von szon minket e' világnak szerete-
titől, mivel hogy nincsen itt maradando
városunk.**Másodikban, serkenget minket a' mennyei ha-
zának keresésére.*

E L S Ó R E S Z.

I. Az elsőben hogy annál inkább el-von hasson
minket e' világnak szeretetétől, tagadás-képpen
L szol

szol mondván: *Nincsen*; holott azoknak az embereknek elmékedésekre és vélekedésekre felel-meg, a' kik e' világi nyak-szakaszto szorgalmatosságban szintén fűlig merűltenek-bé; kik az éjet csak nem nappá változtatták; kik ha lehetne mindenek között körmök között koporitanának, és magoknak sok örökséget szerzenének; kik ő magoknak minden világi boldogságokat igérvén ugyan gyönyörű ködtetik lelkeket sok gyűjtött gazdagságokbarramaz gazdag iffjuval; ki ilyen módon szol vala: *Egyél igyál én lelkem, sok esztendőkre való jóval vadnak.* Azonban a' mennyei szozat meg-mutattya néki, hogy semmije nincsen, mondván: *ő boldond ez éjel meg-kivánnák a' te lelkedet te tőled, amellyeket pedig készítettél kié léfznek?* Luc. 12. 20.

II. Azt mutattya-meg mitsoda nincsen: *Maradando várofunk*; holott azt akarja mondani: Nem hogy minékünk hazánk volna e' világ; de még csak maradando várofunk-is nincsen; s' nem is lehet, mert avagy az ellenfégtől el-pufztittatik, avagy a' régifégtől meg-emésztetik, avagy tűz miatt el-vész, avagy pedig ha szintén az utolsó ítélet napjáig meg-maradna-is; de akkoron egészen meggeégtetik, és soha többé fel-nem éppittetik.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben serkenget minket az örökké való mennyei hazának keresésére mondván: *Há nem jóvendőt keresünk.* E' szoknak ez értelme: Mivel e' bizonytalan életben senki ő magának semmi

állandó

XIX. P R E D I K A T I O. 151

állandó jokat és örökléget nem ígérhet; Azért nem illik csak egy idvességét igazán szerető és kereső emberhez-is, hogy ő magát és szívének szereteti e' világnak enyves szeretetihez kösse, hanem míg ideje vagyon reá, ama' mennyei hazának kerelésében serényen és igazán fáradozzon.

Jövendőnek mondgya pedig azt a' mennyei hazát. I. Az Istennek ígéretire nézve, melyet meg-ígért az ő fiainak leányinak, és jövendőben bizonyosan meg-is adgya mind azoknak, valakik az Ur Jesus Christus el-jövetelét örömmel és nagy készülettel várják. 2. *Thimot.* 4. 8.

II. A' hitre nézve mondatik jövendőnek, mert hittel várjuk és birjuk a' mi mennyei öröklégünket melynek immár polgár társai-is vagyunk mint Istennek cselédi. *Eph.* 2. 19. Ezért-is kívánunk nagy fohászkodással fel-öltözni a' mi mennyei hazánkban. 2. *Corinth.* 5. 2.

III. A' tökéletes el-vételre nézve, mert mi itt csak bujdosunk és szarándokok vagyunk a' mi csodáfok a' mi atyáink-is voltak. 1. *Chronicor.* 29. 15. *Pfal.* 39. 13. Melyre nézve jól tudgyuk, hogy kik e' testben jövevények vagyunk, távol bujdosunk az Istentől. 2. *Cor.* 5. 6. Mert hit által járunk és nem szemmel való látás által. 2. *Cor.* 5. 7. Nem-is nezünk azokra a' mellyek itt láttatnak, hanem a' mellyek nem láttatnak, mert a' mellyek láttatnak idő szerént valok, de a' mellyek nem láttatnak örökké valok. 2. *Corinth.* 4. 18.

T U D O M A N Y.

A' hivek e' földön csak bujdosok, jövevények, itt semmi állandó örökségek nincsen: Hanem a' menyország az ő örökös hazájok.

E' tudomány az igékből foly-ki, mert azt mondja g'a szent Pál Apostol: *Nincs itt maradando városunk, hanem jövendőt keresünk.* Ennek igazságát mutatja g'atya Dávid Király. 1. Cronico. 29. 5. *Mi csak jövevények vagyunk te előtted és idegenek mint a' mi Atyáink-is.* Ezen Dávid P'sal. 39. 13. így szól: *En te előtted jövevény és sellér vagyok, miként minden én Atyáim voltak.*

Két nevezetes gallyai vadnak e' tudománynak. Az első azt adja előnkben, hogy a' hivek csak jövevények e' földön, és semmi állandó örökségek nincsen. Melynek ezek okai:

Sind. E L S Ő O K A. Mert itt semmivel nem vagyunk szabadosok, hanem csak fáfárok mindenekben, és azokról-is számot kel adnunk. 2. Cor. 5. 10.

2 I I. O K A. Mert semminémű nyugodalmunk nincsen minékünk e' földön. Erre siralommal szűnünk; ebben sok munkával, fáratsággal, keserű bánatokkal, és szomorú változásokkal élünk. Ebből nagy kinokkal, gyötrelmekkel kell ki-is költözünk, mint nem tulajdon örökségünkéből. Act. 14. 22.

I I I. O K A. Mert valamelyeket e' munkás életben nagy fáratsággal keresünk, úgy minni pénz, ruhák, és egyéb nével nevezendő testiek.

azok

azok között magunkal semmit el-nem vihetünk,
hanem mind azokat csak el-vel hadnunk, és soha
nem tudhattuk mind azokat ki éli-meg, maradé-
nké avagy ellenfégink. *Psal. 39. v. 7.*

Második gallya e' tudománynak azt adgya e-
nkben, hogy a' hiveknek a' menyországnak az ő ha-
zajok, ennek

ELSDŐ OKA ez; Mert itt a' hiveknek min- A
lenkori vágyodások és sohajtások vagyon, mivel-
nogy kívánnak mentől hamaréb ama' mennyei
számban fel-öltöztetni, *2. Cor. 5. 2.*

II. OKA; Mert ő nékik minden javok, gaz-
ságságok oda fel vagyon a' menyországnak. Ott
ragyon az ő fejek az Ur JესusChristus, melyre nézve
oda fel valokat keresnek. *Coloss. 3. 1.* Ott vagyon
az ő polgári társaságok, azért kívánczoknak a' men-
yei polgárok között, mint Istennek cselédi, *Eph.*
19. Tudták ezt a' régi szentek hogy ő nékik
nem hazajok e' világ, azért nevezték magokat buj-
dosoknak. Jákob Pátriárka ezt monda Pharaoh-
nak: *Az én bujdosásimnak esztendeinek napjai*
az és harmincz esztendő, kevessek és nyomorúsá-
gosok, és nem érkeztenek-el az én atyáimnak eszten-
deinek napjaival, a' mellyekben ők bujdosának. *Gen.*
7. 9. &c. Tudták hogy ő nékik hazajok a' meny-
országnak, azért-is kívánt vig örömmel innét ki-köl-
özni Simeon Propheta, *Luc. 2. v. 29.* Szent Pál
apostol ezért kívánt meg-halni, és a' Christussal
mennyégben együtt lenni, mivel ő néki semmi
állando öröksége nem vala a' földön, hanem meny-
őben vala az ő hazája.

HA

H A S Z N A. Első haszna szolgál azoknak a' világfiainak meg-győztetésekre, kik ő magokat e' csalárd világhoz annyéra csatolták, hogy egyetlen egy szerelmes hazájoknak azt tartják, azonban pedig ama' mennyei dicsősféges hazáról el-felelkeznek, és annak keresésében semmit, avagy igen tunyán fáradoznak. Ez ilyenek itt e' földön-is meg-nem maradhatnak, és ha jó idején meg-nem térnek, ama' mennyei hazából-is ki-rekesztetnek.

II. H A S Z N A Szolgál oktattatásunkra, hogy ha csak jövevények és bujdosok vagyunk e' földön, és a' mi örökös hazánk a' menyország, legyünk hát igen okosok, s' éllünk úgy e' világon, mint csak jövevények és bujdosó fellérek. A' tisztességes jövevény és bujdosó emberek ime' regulákhoz tartják magokat, mellyeket minden lelki utozó embernek szűkséges követni.

Előszőr, Alázatoosan és isteneffen szokták ő magokat a' szálláson viselni, hogy mind az Istennek szent áldása terjedgyen reájok, s' mind pedig az emberek előtt tisztességes hírek nevek legyen: Így mi-is hivesek, mivel csak jövevények vagyunk e' világon, és ez a' világ csak egy kevés ideiglen való szállást ado vendég-fogadonk; tartoztassuk-meg magunkat minden istentelenségektől, éllünk isteneffen és tisztán, meg-alázván magunkat a' mi Istenünknek kezei alatt, hogy mind az Istennek áldását rajtunk meg-tapasztalhassuk, s' mind pedig holtunk után az Istenes hivesek előtt tisztességes emlékezetünk maradgyon.

Másodszor; A' jövevény bujdosó emberek fokaig egy helyben nem laknak, hanem menten mennek nagy fietséggel az ő fel-tótt csélokra: Így mi-is tudván azt hogy fokaig ez életben nem maradhatunk, ez a' mi tisztunk és hivatalunk, hogy a' szent, fegyhetetlen, kegyes, Istenes életnek útára, sérényen mennyünk és fussunk, hogy a' mi mennyei hazánkba boldogul érkezhessünk.

Harmadszor; A' jövevény és bujdosó emberek nem terhelik magokat minden dib-dábokkal, hanem csak könnyű és szükséges terevel indulnak útakra, és holmi tergelyéjeket el-hadgyák: Így mi-is e' világi életünknek bujdosásiban ne terheljük mi magunkat semmi istentelenségekkel, e' világi hijában való nyak-szakasztó gondokkal, Isten országából ki-rekesztő bűnökkel: Hanem inkább meg-űresítvén magunkat minden bűnöknek károhozatos terhétől, hánnyunk-el mi tőlünk minden útaink meg-tartoztató akadályokat, hogy annál sérényebben és könnyebben mehessünk a' mi mennyei hazánk felé.

Negyedszer; A' jövevény bujdosó emberek, kérdezkedvén járnak, és nagy gondot viselnek mind az útra s' mind pedig az úti társokra, hogy valami módon, se utokat el-ne téveszszék, sem pedig jó úti társ-gyanánt tolvajokhoz ne talállyák magokat adni, és meg-ne öletteffenek: Így mi-is a' mi életünknek minden cselekedetiben igen okossan cselekedgyünk, tapogatra és kérdezkedve járjunk, hogy valami módon a' bűnöknek sok szövevényi

között

között az idvefségnek útát el ne tévefszűk, se peng hamis tudománnyu, és iftentelen erköltsű emberekhez mint lelki tolvajokhoz magunkat ne csatollyuk, hogy vélek egyetemben firalmas és kár-hozatos veszedelemben ne efsűnk.

Óródszór; Hogy többeket e ő ne számlállyak, a' jővevény bujdosoknak bizonyos fel-tőtt czélok vagyon, a' melyre szivefen fienek, hogy fok munkás bujdosások után, immár el-végtére csendefen meg-nyughassanak: Igy mi-is lelki útazók lévén, tegyűk bizonyos czélul-fel ama' mennyei dicsőfséget, melyre oly szivefen, oly efzefen, oly ferényen és oly fzemefen czélozzunk, hogy midőn e' világi bujdosásunkat el-végezzűk, őrókké nyughassunk-meg a' mi mennyei őrókfégűnkben és dicsőfséges hazánkban. &c.

III. H A S Z N A Intettetűfűnkre szolgál minékűnk, ha nincsen maradando őrókfégűnk minékűnk, és csak bujdosok vagyunk, hanem a' meny-orfzág a' mi őrókős hazánk, ne kősűk hát a' mi fziwűnknek fzeretetit e' világhoz, hanem legyűnk fzemefek, és,

I. Gondollyuk-meg mely rövid, mely csalárd, s' mely hamar el-repűő e' világnak fzemfényvesztő boldogsága. Ma minden jokat igér, holnap minden veszedelemben borit; Ma ha kaczagtat, holnap firalmat fzeréz; Ma szabadságot fzeréz, holnap tőmlőtzben fzorit; Ma gazdagét, holnap veszedelmefen fzegényét; Ma csokolgat, holnap fi-roban juttat; Ma vendégfégben hivat, holnap éte-
tő

tő mérget szítat. Es ha mi kevés jot fitogat-is, de azt-is menyi veszedelemmel fűzi-meg! Pharahot vigan gyönyörködteté, de végre veszedelmesen vízben merité; Dávidot kedvesen hivalkodtatá; de hirtelen kárhozatos bűnökben kegyetlenül taszitá; Az Epulot ő mely vigan vendéglé; de az után hirtelen a' pokol kinnyában merité.

II. Gondollyuk-meg, e' világnak szeretői menyi fíralmas boldogtalanságokra, és veszedelmes állapotokra mennek-ki ez életből, mellyet ők hazájoknak tartottak! Ez életből örök halálra; emberek társaságokból a' kinzo ördögök társaságokra; vigaságrol, örökké állandó szomorúságra; fris lakodalmokból, meg-emésztő szomorúságra, és egy szóval ama' rettenetes kárhozatra mennek.

III. Gondollyuk-meg hivek, mink vagyon minékünk e' tisztátalan világban. Mert e' világ mi-nem miénk, el-kell ezt hadnunk; mi-nem jo akaro barátunk, hanem meg-eskütt ellenségünk. Ennek semminémű gazdagsági nem miéink, mert azok közzül semmit el-nem vihetünk magunkal. Itt a' mi miénk az csak bujdosás, fíralom, munka, fájdalom, és minden nével nevezendő változások: Miért szeretnéd hát, ő ember, e' szem-fény vesztő világot, miért ragazkodnál tehát ehhez, ha csalárd, hitető, hazug, és csak veszedelemre vivő vezér és kalauz. O ember, az egekben vagyon te-néked minden kéncsed; ott vagyon a' te fejed az Ur Jესus Christus; ott vadnak a' régi szent Atyák és megboldogult lelkek; ott vadnaka' te-előtted istenesen

ki-mult szerelmes gyermekid, édes Atyád, anyád, férjed, feleséged, és köteles jó akaro istenes barátid; ott vagy on a' te ki-mult szerelmesed-is, ki e' világi bujdosásban meg-emlekezett az ő mennyei hazájáról, és azt tellyes szível lélekkel kereste a' régi szentekkel, melynek rész szerént való boldogságát immár el-is vőtte az Urban. Melyben hogy mi-is ez életnek szomorú bujdosási után a' mi Jესusunknak idveffég szerző áldozattya által bé-mehesünk, járullyunk a' kegyelemnek székihez és mondgyuk: *Mi Atyánk ki vag' &c.*

XX. P R E D I K A T I O.

Nem tudgya az ember az ő idejét, mint a' halak mellyek meg-fogattatnak a' gonosz hálóban, és mint a' madarak mellyek meg-fogattatnak a' törben. Azonképpen meg-fogattatnak az emberek a' gonosznak idején, mikor on környűl vészi őket nag' hirtelenséggel.

S Zomorú és keserves boldogtalanságban esék az emberi nemzet ama' fíralmas eset miatt: Mert a' ki a' teremőnek kegyelme szerént mindeneknek ürává tétettetett vala e' földön, ugyan azon az engedetlenségnek nagy vétke miatt majd mindenektől meg-fosztaték. Es a' mit természet szerént kellene tudni, annak ísméretire mostan avagy nehezen, avagy penig ugyan nem-is mehet.
A' fák,

A' fák, fűvek, és egyéb plánták tudják az ő idejeket, mellyekben ujullyanak, nevedgynének, bimbozzanak, virágozzanak, gyömmöcsőt teremtsenek; tudják mikor kell azokat meg-érlelni, leveleket el-hullatni, és a' hideg télnek el-szenvedésére, mint egy le-verkeznek, és fetét gyáfzban öltöznek. Tudják a' madarak az ő el-menéseknek és meg-jövéleknek idejeket, egyedül csak az ember oly boldogtalan, a' ki nem tudja az ő halálának idejét, a' mint itt Salamon tanít.

Melyben summa fzerént igen világoson azt mutattya-meg, mely bizonytalan kinek-kinek az halando emberek között az ő halálának ideje, mely leg gyakrabban mint egy váratlanul rohan az emberekre, mint a' tör és a' háló a' madarakra és a' halakra.

Két részei vadnak az igéknek, mert az

Elsőben, az embereknek magok viselése felől való tudatlanságáról panaszkodik mondván: *Nem tudg'a az ember az ő idejét.*

Másodikban, két szép hasonlatosságokkal mutogattya-meg az ember életének végét.

E L S Ő R E S Z.

A' mi az elsői illeti, abban én rendel ezeket találok: I. Vagyon *Tudatlanság*, mert azt mondgya hogy, *nem tudg'a*. Az Isten az embert építségben teremtette vala a' Paradicsomban, adván neki oly mélyfégeket vizsgáló és által-láto tudományt és bölcseséget, hogy minden teremtettt állatokat jól ismér-

ismérne, és mindeneknek tulajdon természeteket jól értené és tudná, és természetekhez illendő neveket-is adna nékik, mellyekkel még mostan-is neveztetnek. Oly tudos és bölcs vala az Adám, hogy mielt Evát a' mi első anyánkat meg-látá, azontul minden haladék nélkül meg-isméré, meg-tudá, hogy az ő oldala csontyából teremtetett volna. Isméri vala ugyan az Istent igazán, és minden bölcseséggel tellyes vala: de mielt a' meg-tiltott fának gyümölcsét le-szaggaták, mielt az Istennek parancsolattyát által-hágák, mindgyárt minden bölcseségtől meg-üressíték ő magokat, és sült tudatlanokká lőnek. Es a' ki az előtt az Istennek dolgai felől bölcsen beszélhetett volna, mostan abban vakoskodik, mindaddég, valamig az Ur az ő Szent Lelkével meg nem világosítja; A' ki az előtt a' következendő dolgokat meg-tudhattya vala, mostan immár a' maga életének vége felől-is igen tudatlan.

II. Vagyon annak a' tudatlanságnak Subjectoma, edénye, a' melyben az vagyon és találtatik. Az a' köszönséges Deák nyelven *Homo*, mely jött *ab humo*, a' földtől. Ugyan-is, mert az Isten az embert nem valami drága materiából, aranyból, ezüstből, hanem földből teremtetete, melyre nézve mikoron az ember vétkezett volna, ezt mondá Isten nékie: *Por vag' és porrá kell lenned.*

III. A' dolgot mondgya-meg, mit nem tud az ember; *Az ő idejét.* Itt az időn (hátra hagyván egyebeket) érti Salamon kinck-kinck az ő halálának

nak idejét, mellyet Isten el-rejtett az emberektől, a' mint Agoston Doctör szól: *Latet unus dies, ut observentur omnes dies.* Egy napot nem tudunk, hogy minden napokra gondot viselleyünk.

II. R E S Z.

A' második részben vadnak szép két hasonlatoságok, mellyekkel az embernek az ő maga vége felől való tudatlanságát meg-mutogattya és világosittya.

Első hasonlatoságot vészti a' vizekben gyönyörűségesen lako és szabaddon ufzkáló halaktól, kik a' vizeknek mélységes örvényit ufzkállják, és magoknak eledeleket keresnek. Ők szegények midőn szabadosan járnak, nem tudgyák hol vonta-meg a' halász az ő hálójával ő magát, nem tudgyák hol vetette-meg az ő hálóját, mellyekben csak hirtelen-féggel meg-fogatnak.

Gonosznak mondgya penig a' hálót melyben meg-fogatnak;

1. A' jelen való olálkodásra nézve, mert igen titkon olálkodik a' halász a' meg-fogando halak után.
2. A' meg-fogásra nézve, mert mikoron szépen gyönyörködttetik magokat a' szép vizekben, és mikoron vigan és serényen ufzkálnak tétova, szintén akkoron fogattatnak-meg nagy hirtelen.
3. A' kivonásra nézve, mert az ő lako házok, mely a' víz, vélek egyűtt abban a' meg-fogo hálóban vagyon, ők meg-fogattatnak, az ő lako házok penig a' víz előbbeni helyén marad, ki-menvén a' hálóból.

Azt mondgya azért Salamon, hogy szintén ilyen
modon

modon vagy az embernek dolga a' halállal, mert nem tudja soha hol olálkodik utánna, hol vetette meg néki háloját, hol fogja-meg őtet, házábanné? háza kívülé? bűnös cselekedetek oráján, avagy poenitentia tartásának napján? Nem tudhattya soha hol lesi, és hirtelenséggel mikoron vonfsza-ki minden könyörületesség nélkül az élőknek gyönyörű társaságokból, és ezt a' néki édesfeden mosolygo, hízkeldő világot csak itt kell hadni.

Második hasonlatosságot vész a' madaraktól, kik lépben avagy pedig törben fogattatnak-meg. El-megy a' madarász és lépet készít, mellyel ahoz való apro vészszőket meg-kenvén, el-rakja félllyel az ör-fának gallyaira, magát el-rejtven gyönyörűségesen sipolgat, kinek halgatására midőn minden felől ugyan reá tudulnak a' tudatlan madarkák, hirtelenséggel csak meg-fogattatnak a' lépben. Avagy azon madarász tört készít mesterfégesen, melynek környékét oly eledélnek nemével hinti-meg, mellyet a' szeginy madarkák inkább szereznek, amazok midőn eledelt keresnek a' tör körül, azonban nagy véletlenül csak a' ravasz madarásznak törben akadnak.

Azt mondgya Salamon, színtén ilyen módon vagy az embernek-is dolga és állapottya, a' mint hogy a' madarak reméntelenül meg-csalatván meg-fogatnak avagy a' lépben avagy pedig a' törben, így az ember-is midőn ingyen sem gondolná, midőn e' csalárd világ leg szebben dudol nékie, csak meg-fogatik a' szomorú halálnak el-kerülhetetlen hálojában és törben.

T u

T U D O M Á N Y.

Noha az embernek halála bizonyos, de annak napja és orája igen bizonytalan.

E' tudomány egészen a' bötüben vagyon: *Nem tudgya az ember az ő végét.* E' tudománynak igazságot Idvezitönk *Matth. 25. 13.* ilyen módon mutattya-meg: *Vig' ázzatok, mert nem tudg' átok sem a' napját, sem az oráját, mikoron jöjjön-el az embernek Fia.*

E' tudomány két dolgot ad előnkben:

Először, hogy bizonyosan meg kell halnunk. Erről szent Pál Apostol Romában irt levelének ötödik részében a' tizenkettődik versben ilyen módon tanit: *Annak-okaért miképpen egy ember által jött e' világra a' bűn, és a' bűnért a halál, és akképpen minden emberekre a' halál el-hatott, kiben mindnyájan vétkezünk.*

ELSŐ OKA e' Tudomány első részének: *Mert az Isten el-rendelte, hog' minden ember eg'szer meg-hallyon, Heb. 9. 27.*

II. OKA: Mert az Isten ő maga ezt mondá az első embernek midőn vétkezett volna: *Por vag' és ismét porrá kell lenned, Genes. 3. 19.*

Másodszor, a' tudomány ezt adgya előnkben, hogy noha bizonyos az embernek halála, de igen bizonytalan annak mind napja s' mind penig orája. Erről szent Péter Apostol második levelének harmadik részében a' tizedik versben ilyen módon szol: *El-jó penig mint a' lopo étzaka az Urnak napja,*

napja. Itt noha Idvezitőnk szol az ítéletnek napjáról, mindazáltal nem rekeszi ki kinek-kinek az ő halála napjának bizontalan voltát.

I. O K A a' Tudomány második czitkelyének ez: Mert az Isten őnnön maga rejtette-el tőlünk azt a' napot, hogy mindenkoron vigyázók legyünk, és készítsük mi magunkat a' jól meg-halásra.

△

II. O K A Mert ha valaki tudhatná bizonyossan mellyik esztendőben, mellyik holnapban, mellyik hétben, és közeleb mellyik napon és órán kellene ő néki meg-halni; némellyeknek közel lévén halálok, attol valo félelmes rettegés miatt nem kevesen kétségben esnének. Némellyeknek pedig sok esztendőkre ki-terjedvén életek, minden zabola és félelem nélkül hanyat-homlok futnának minden fertelmes cselekedetekre. Az ő szép iffjuságoknak erejét és virágát az őrdögnek, e' világnak, és a' testnek adnák, gondolván azt, hogy még sok idők volnának életékben hátra a' meg-térése, meg-rohadott vénségeknek haszontalan seprejét rendelnék csak az Isteni tiszteletre és szolgálatra. De hogy az ember minden életének részeit az Istennek szentelje, és készitse ő magát a' halálra, az Isten nem akarta hogy annak napját és óráját bizonyossan megtudhassa.

Tudta el-híszem jól Pharaho, hogy meg-kell halni, de hogy szekeres hadaival edgyűt merüllyön azon a' napon a' veres tengerben, még elmejében sem őtlőtt soha. Tudta Dávid Király hogy az ő fia halando, de hogy szűletésének utánna hetedik napon

napon hallyon-meg ingyen sem gondolta. Tudta ez előttünk szomorú koporsóban fekvő atyánkfia-
is hogy bizonyosan meg-kell néki halni, de hogy
mostan, (ez helyben, és ilyen módon,) nem tud-
hatta. Láttuk a' tudománynak igazságát, halljuk
immár hasznait.

I. H A S Z O N Szolgál e' tudomány főkaknak
meg-feddettetésekre, mert Isten és lelkek ismértei
ellen cselekednek azok, kik csak szabad szakálra
élvén e' földön, a' mennyiekről oktanul el-fe-
letkeznek; kik csak e' világi haja huja életben gyö-
nyörködven ama' mennyei állandó öröme nem
viselnek gondot; kik egyik szerelmes bűnökbe-
lől másik szerelmes szaporodo bűnökben minden sze-
mérem nélkül ferényen és ugyan léhegve futnak;
nem gondolnak semmit arról hogy nem tudgyák
hol vette-meg nekik a' halál az ő gonosz törít; nem
gondolják-meg hogy meg-vettete nekik a' szomo-
ru halál az ő hálójat, melyben im ezentől belé-
esnek.

II. H A S Z O N I N T E S. Intetünk azért hűvek,
ha ilyen bizonytalan a' mi halálunknak órája, vi-
selyünk jó idején gondot a' mi halálunkra, és cse-
lekedgyük imezeket: Usg

I. Minden nap és mindenkor forogjon előttünk
a' halálunk ábrázattya, melyre nézván jussón
eszkünkben a' mi szomorú változánk, hogy
annál ferényebben készülhessünk a' mi halálunk-
hoz.

II. Egy napunk-is nelegyen oly, melyre fel-
M virra-

virradunk, a' kit utolsó napunknak nem itélnék; hogy így inkább meg-oltalmazhassuk magunkat a' reánk árvíz modgyára toduló bűnöktől.

III. Minden szem pillantásban szüléinkben zengjenek ama' szók: *Kellyetek-fel halottak s' jöjete az itéletre*; hogy annál inkább igyekezhessünk az istenes szent életre, és jobb modgyával ké-szülhessünk a' szám adáshoz. Ezekre inditson minket.

Canla *Impru* *Előszór*, a' mi édes Idvezitőnk parancsolattya: *Vigyázatok mert nem tudgyátok sem a' napját, sem az oráját, mikoron jó-el az embernek fia, Mat. 25. 13*

Másodszor, a' mi életünknek bizontalan vége, nem tudgyuk az Ur mikoron szolét-el bennünket, mint csak ez előttünk való váratlen példa-is előnkben adgya, &c.

Harmadszor, a' haszon mely ebből következik mert semmi váratlan rajtunk nem esik, mivel régen készettyük magunkat a' jól meg-haláshoz, s' nem-is árthat annyira minékünk, mivel joidején az Iesus Christus ki az halálnak fulákját ki-vőtte és semmivé tőtte, igaz hitünknek általa fel-öltőztük, és immár minékünk a' halál nem veszedelmünkre; hanem e' nyomoruságból örök életre való által-menetelünk. Mely örök életet hogy az Ur az ő szent Fia érdemejért minékünk meg-adgyon, járullyuk az kegyelemnek székihez és mondgyuk. *Mi Atyánk ki-vag' &c.*

XXI. PREDIKATIO.

T E X T U S.

Prov. 27. 1.

Ne dicsekedg'él a' holnapi naprol, mert nem tudod mit hoz az nap te reád.

NEmely embereknek ugyan szokások, hogy midőn más embereknek szomorú változásokat és káros keferűségeket látták, fömmire meg nem szomorodnak rajta; hanem csak fülök mellől erefztik-el. Ezek nem gondolkodniak semmit az ő rajtok esendő boldogtalan sorfrol, és nem tudom mitsoda boldog előmeneteleket igérvén ő magoknak, azonban hirtelen reméntelen változásokba esnek. Kiknek természeteket tudván Salamon, e' jelen való leczkében megfzolittya őket, ezt mondván: *Ne dicsekedg'él az holnapi naprol, mert nem tudod mit hoz ez nap te reád.* Melyben summa fzerént megmutattya az ember életének reméntelen változását.

Két részei vadnak, mert az

Elsőben vagyon intés: *Ne dicsekedg'él az holnapi naprol.*

Másodikban az intésnek oka: *mert nem tudod mit hoz az nap te reád.*

E L S Ő R E S Z.

Az első részben ezek vadnak:

Először az intés, ime' szoban **N**E; mely néha *Előszón*

szór vétetik parancsolatért, mint a' második táblán lévő imez parancsolatok : *Ne ölj; Ne paráználkodg'ál; Ne lopj; &c.* holott parancsolatképpen tiltatnak-meg azok. *Másodszor* vétetik e' fzo *NE*, intésért, mert mikor Idvezitőnk születésének étszakáján a' pásztorok az Angyali jelenéstől megfelemltettenek volna, inti őket az Angyal, hogy ne féljenek, mondván : *NE félljétek, mert ime hirdetek néktek nag' örömet, mely mind az egész népnek öröme lesz : mert született néktek ma a' meg-tartó (ki a' Christus) a' Dávidnak városában, Luc. 2. 11.* Mikoron a' Jakob fiai az ő álom láto attyokfiát a' Josephet meg akarnák ölni, ilyen értelemben szol. és inti Ruben az ő attyafiait, mondván : *Ne öljétek meg őtet. NE ontsátok-ki az ő vérét, hanem vessétek őtet az ő kutba, mely itt a' puszta-ban vag'on, de meg NE öljétek. Gen. 37.* Harmadszor, hogy mindeneket elő ne számlállyak, e' fzo *NE*, vétetik könyörgésért és kérésért, mint a' többi között az Uri imádságnak ime' czitkele : *Es NE vig' minket a' kísértetbe, Matth. 6. 13.* Itt a' fel-vőtt igékben-is intésért vétetik.

Másodszor, vagyon a' dolog, melyre vitetik az intés : *Ne DICSEKEDGYEL a' holnapi naprol.* Itt Salamon ime' dolgokat cselekedti : I. Minden fzemély válogatás nélkül minden rendeket megfzolít, hogy *Ne Dicsekedg'enek.* II. Minden rendeknek e' világ fzerént valo bizontalan forfokat meg-mutattya : *Mert nem tudod mit hozzon reád az nap.*

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben igen rövideden okát adgya intéfének Salamon, miért ne dicsekedgyék senki a' holnapi napról: *Mert nem tudod mit hozzon te reád a' holnapi nap.* az az; Minden ember e' mái nápi életét úgy rendellye, oly karban és rendben állassa, mind pœnitentia tartására, s' mind világi életére tartozó dolgaira nézve, hogy mind azokat ma, ma kell el-végezni, és holnapra senki ne halaszsa, mert senki a' holnapi napot ő magának bizonyosan nem ígérheti.

T U D O M Á N Y.

Nem hog' valaki a' holnapi napot ígérhetné magának; De még abban sem bizonyos, hog' estvéig mi eshetik rajta.

E' tudomány a' bôtüből foly-ki, mert ihol azt mondgya Salamon: *Ne dicseked'él a' holnapi napról, mert nem tudod mit hoz az nap te reád.* E' tudománynak igazságát mutogattya ezen Salamon a' Prædikátori tisztról irt könyvnek kilenczedik részében a' tizennegyedik versben: *Az ember nem tudg'a az ő idejét, mert a' halak mellyek meg-fogattatnak a' gonosz hálóban, és mint a' madarak mellyek meg-fogattatnak a' törben; azonképpen meg-fogattatnak az emberek a' gonosznak idején, mikoron az kórnyúl-véfszi őket nag' hirtelenséggel.* Szent Jakab Apostol ugyan ezen tudományt ilyen módon világosittya, a' negyedik résznek 13-dik, 14-dik és

15-dik verseiben: *Nosza immár ti kik ezt mond-
g'átok; Ma vag' holnap el-még'ünk ama' városba,
és ott esztendeig lakunk és kalmárkodunk, és nyere-
ségünk leszén. Kik nem tudg'átok mitsoda követke-
zik másod napon. Mert mitsoda a' ti életetek? ol-
lyan mint a' pára, mely eg' keves ideig tetszik, az
után semmivé leszén. Holott ezt kell vala mondano-
tok: Ha az Ur akarándg'a, és ha élünk, imezt avag'
amazt cselekedg'ük. Nem ok nélkül mondgya Sy-
rác cap. 18. v. 27. ha ide szavait szabad elő hoz-
nom: Reggeltől fogván estvéig el-változik az idő, és
mind ezek hamarjagossak az Ur előtt.*

ELSŐ OKA ennek ez: Mert mikoron azt
mondgya valaki ő magában; Találtam nyugodal-
mat magamnak, immár jollakom szüntelenül az én
javaimbol, azonba nem tudgya mitsoda idő jó reá,
hogy hirtelen meg-halván, egyebeknek hadgya
azokat, *Syrac. 11. 19.*

II. OKA: Mert mig valaki a' holnapi napot
éri, addég avagy e' jelen valo napon, mint Ananiás-
nak, *Act. 5. 5.* avagy e' jövő étszakán, mint ama'
gazdagkevéll' iffjunak, *Luc 12. 20.* meg-kérik lelkét.

III. OKA: Mert a' kinek az Ur Isten e' mái
napot meg-engedte érni, a' mint a' régiek igen he-
lyessen mondták, azon ember a' holnapi naprol
ígéretet nem vött.

Elegedendő példáink vadnak minékünk erre,
mert Acház nagy előmeneteleket és szerencsés győ-
zedelmet ígér vala magának, és az Istennek embe-
rét fenyegeti vala, tudni-illik a' Micheás Prophe-
tát

tát, ki meg-mondotta vala néki, hogy meg-veretik és el-esik a' hadban. Azonban nem viheté végben el-szánt akarattyát a' Propheta ellen, hanem lővés miatt meg-hala az napon este felé, 1. *Reg.* 22. 15. Ama' mindenek felett hajazo Hámán, minden királyi tiszteiséget, és Márdochaus felett valo dicsőiséget ígér vala magának, Márdochaust pedig hogy fel-akaszták el.rendelte vala; de csak hijában lőn minden jövődő dolgairól valo dicsekedése, mert mikoron nagyob előmenetelit és bősületit reméltette volna, színtén akkor akasztaték-fel gyalázattal, *Esth.* 7. 4. 10.

Ha külső históriát szabad volna elő-hozni, találnál olyat, ki csak hirtelen a' szólásban holt-meg, mint Valentinianus; Találnál olyat, ki csak egy korty édes mustól fuladott hirtelen meg, mint Chrysippus, &c. Hallyuk immár a' tudománynak igazságát, tudni-illik, nem hogy a' holnapi napot ígérhetné valaki magának, de még abban sem bizonyos, estvéig mi eshetik rajta.

I. H A S Z O N meg-győzés. Szolgál e' Tudomány azoknak meg-győztetésekre, a' kik semmit nem gondolkodnak az ő világi életeknek jéghez hasonló fikamloságáról, semmit nem elmélkednek az ő rövid évelekről; hanem mint-ha mind örökké itt e' bűnös világon kellene nékiek élni, csak színtén úgy viselik magokat. Igen ritkán, avagy talám nem-is emlekeznek-meg az ő halálokról, kik úgy ítélnék magok felől, hogy addég meg nem halának, míg az ő fel-rött czélok szzerént valo dolgokat

végben nem vinnék. O halando emberi állat, hogy magaddal számot nem vetesz, és meg nem vizsgálod mitsoda a' te életed? Nem olyané életed mint a' mezőnek fűvei? Moyses az Isten embere, az ő énekében, melyet fel-jedszett Dávida' 90-dik Soltárnak ötödik és hatodik verseiben, erről ilyen módon énekel: *Ollyanok (az emberek) mint az álom, mint a' fű, mely hirtelen meg-szárad. Mely reggel virágzik és estvére el-változik, ki-vágatik és el-szárad.* Az Ur ő maga kényszeríti a' Prophetát Esaiást, cap. 40. v. 6. 7. hogy kiáltson és ezt mondgya: *Minden test (ollyan mint a' fű,) és annak szépsége mint a' mezei virág. Meg-szárad a' fű, le-esik a' virág mikoron az Urnak szele fuval arra.* Látod ember a' mezőnek fűvei a' földből mely gyengén jönnek-ki, ékeffen nevedeknek, gyönyörűlegessen virágoznak, és jó szaggal fokakat ujitának. Ezek szépek, czifrák, úgy annyéra, hogy a' mint Idvezitőnk mondgya, Salamon Király *minden dicsőséges öltőzeivel is nem öltözött úgy fel mint ezek közül edgyik, Matth. 6. 29.* Azonban pedig hirtelen avagy el-tapodtatik, avagy az oktan állatoktól el-tapodtatik, avagy korová változván csak a' tűzre vetterik, *Matth. 6. 30.*

Szintén ilyen az EMBER, ki noha nagy fájdalommal keserűségre szűletik, mindazáltal a' szégyén szűléktől nagy örömmel fogattatik, gőgösön és kevélyen neveltetik, kényesen kedveltetik, különb-külömb féle szép öltözetekkel pipeffen czifráztatik: Azonban pedig, némelleyek még csak
kicsiny

kicsiny gyermek korokban; némelyek atyók és anyók körül gyönyörű csácsogásokban; némelyek fel-serdült alapottokban; némell'ek pedig kedveskedő szép iffjuságokbā, ama' nagy fene vadtól a' *Haláltól* le-haraptatnak, *Pf* 49. 15. eltapodtatnak, és ha több ideig él-is némely, leg job része életének munka és fájdaló, avag'a' mīt azlsten embere mond-gya, *Pf* 90. 10. nyomoruság és fáradság. Azonban erőtelen és haszontalā korová változván az ember, a' halálnak kemenczéjébē vettetik, és meg-emészttet-vén mikoron el-mulik csak el-repül, *Pfal* 90. 10.

Nem olyané ember a' te életed mint a' fának az ő levelei? mellyek noha szép gyengék, zöldek, és a' meg-fáradtaknak nyugodalmas, kedves, és hives árnyékot tartanak: De szegények fokáig nem maradhatnak és nem álhatnak, mert hol zápor, hol kő-eső, hol kár tévő ragya, hol a' napnak meg-emészto és el-szárazto hévsege, hol pedig a' szomorú télnek idején a' fákot ékeflégektől meg-fosztó fűtő dér, minden előbbeni nedvessegektől meg-űressitvén, ki-nevekedéseknek helyéről őket lehánnya, és az után midőn a' kegyetlen fuvo szelek meg-indulnak, imide amoda őket rend nélkül elhordgyák, el-ragadgyák, és tétova el-hánnyák.

Ezenképpen az ember-is noha igen szépen zöl-dellik, frissen, gazdagon, pompáson, és kevélyen él, mindazáltal nem mind örökké egyenlő világi boldogságnak fima után jár és futkároz: hanem hol az erőt fogyato, orczát fonnyasztó, méltoságra emelkedendő épséget ronto szomorú betegségek-

nek záporai; hol a' szegénységnek tudatlan kemény és el-vifelhetetlen kővei, hol a' fok munka és fáratságnak szárazto hévségi, hol penig a' szomoru vereségnek avagy a' váratlan kegyetlen *Halálnak* ôfszi és téli dere nagy kegyetlenül csak ki-sûti, megfonnyaszttya, és végre kedveskedô életétôl meg-is foszttya; s' idetova koporsóba zárja, s' végre csontyait tétova haigállya, nyugovo vermébôl ki-hányattya és a' fir mellé rakattya.

II. H A S Z O N I N T E S Intetünk e' tudomány által, hogy ne kevélykedgyünk és ne ígérjünk mi magunknak hoszfszu idôket, sem penig világi nagy állandóságokat. Mert nem tudgyuk még estvéig mi eshetik mirajtunk. Ne halaszszuk egy napról másra Istenünkhez valo meg-térésünket, hanem ma imé hallyuk az ô szavát ne keményítsük-meg azért a' mi sziveinket, *Psal. 95. 7.* Mert nem tudhattyuk még estvéig mi eshetik mi rajtunk. Ne csallyon-meg minket a' mi világi hoszfszu életünknek veszedelmes reménfége; hanem inkább minden szempillantásban készítsük magunkat a' mi utolsó boldog ki-mulásunkra.

A' készület penig imillyen légyen:

Elôszór; Gondolkodgyunk mindenkör arról hogy mi igen méltán sententziaztattunk halálra mivel el-pártolván az Istentôl a' pokolbéli hazug ôrdôghöz hajlottunk, engedvén inkább néki, hogy nem mint az igaz mondo fenyegetô Istennek. Mely cselekedetünkért perben szálla az Isten mivelünk, és halálos sententiát monda halált érdemlett fejünkre,

jűnkre, mondván: *A' te orczádnak verétékével egyed a' te kenyeredet mig nem földé léfszsz, mert abbol vétettettél; mert por vagy, és porra kellened, Gen. 3. 19.* Azért csak ugy éllýűnk mint halálra sententiáztattak, azt sem tudgyuk mely orában csak a' fizomoru halálban véletlenül merűlűnk.

Másodszor; Gondolkodgyunk arról, ha mi változások eínek mi rajtunk méltán meg-érdémlyűk azokat, sőt még azoknál nagyobbakat-is. Nem-is kellene az halando embernek az ő bűneinek bűntetéséről panaszkodni, hanem inkább a' maga utai felűl kellene tudakozni, a' mint Jerémiás a' síralmas könyvnek harmadik részében a' harminczkilenczedik versben mondgya. Ellyűnk ugy azért, hogy ha ma szolét a' mi Istenűnk, bátran eleiben mehéfűnk és idvességűnkre előtte meg-is álhassunk, *Luc. 21. 36.*

Harmadszor; Soha magunknak akar mely boldog világi előmenetelűnk légyen-is hofszu ideiglen álló szerencséket ne ígérjűnk és vak-merőképpen ne dicsekedgyűnk azzal, hogy a' mi eleink emennyi, s' amannyi idóket értenek, azért mi-is fokkáig élűnk; Mert sokszor a' fiak életeknek esztendei el-nem érkeznek a' szűléknek esztendejekkel, a' mint Jákob Pátriárka-is panaszkodik Pharaho király elót, *Gen. 47. 9.* Es sokszor az iffiak az ő meg-őregedett szűlejeknek szemek látára meg-halnak mint a' *Hárán Tharé* elót, *Gen. 11. 27.* Azért minden nap ugy éllýűnk, mintha mindgyárt meg-kellene halnunk, és a' szám adfra mennűnk.

Negyed-

Negyedfzer; Valamellyek e' világon vadnak, semmit azok közzül örökünknek ne tartsunk, mert a' mellyeket mostan birunk, avagy máfé voltak, mellyek vagy szabados uton, vagy törvénytelenül szállottanak mi reánk, mellyek ugyan azon módon és uton másoké lehetnek, *Pfal.* 39. 7. Avagy ha magunk szorgalmatosságinkból vadnak is, ugyan nem örökösök, azok közzül semmit magunkal el-nem vihetünk, sem lelkünket vélek meg-nem válthattyuk, hogy a' koporsóban ne szállanánk, *Pfal.* 49. 9. 10. Azért azokban semmit ne dicsekedgyünk, reménfégünknek benne ne helyheztesük, mert mindazok e' világgal edgyút csak el-mulnak, *1. Joan.* 2. 17. Oda fel-valok a' mijéink, a' hol a' mi fejünk az Ur Jesus Christus vagyon, azokat keressük és tellyes lélekkel oda vagyakodgyunk, *Col.* 3. 1. & scq.

Inditson minket mid ezekre;

Először; a' mi édes Mesterünknek parancsolatya, ki ilyen módon szol: *Vigyázzatok azért, mert nem tudgyátok sem a' napját, sem az óráját, mikoron jó-el az embernek fia, Matth.* 25. 13. &c.

Másodszor; Ez életből való ki-menetelünknek bizontalan ideje, mivel soha nem tudhattyuk mikoron jó-el a' mi életünknek utolsó órája; Azért ne dicsekedgyünk a' holnapi napról, ne halogassuk meg-térésünket, hogy hirtelen a' veszedelem reánk rohanván, *Eccles.* 9. v. 14. készen találtaffunk, *Luc.* 12. v. 35.

Harmadszor; A' mi édes Istenünknek hozzánk való

valo nagy fzeretete és kegyelmes gondviselése, ki úgy szokott mi velünk cselekedni, mint Joseph az ő Attyával Jákobbal, mert mikoron el-hatalmazott volna az infég a' Canaán földében, fzekereket küldé érette, és meg-parácsolá, hogy hol mi házi eszkö-zőket mind el-hadgyanak, mert az Egyiptomnak minden gazdagsági övék lészén, *Gen. 45. 20.* ezenképpen cselekedik az ő hiveivel az Isten, mert midőn a' nyomoruság és valamely tartományra kö-vetkezendő veszedelem, infég el-kezd közelgetni, az Ur Isteu el-küldi az ő szent Angyalit, mint vala-mi fzekereket, és azoknak szolgálatyok által a' kö-vetkezendő veszedelem előtt ugyan el-ragattatnak, *Esa. 57. 1.* Nem-is neheztellik el-hadgyni e' vilá-gi jotskájokat, tudván azt hogy az egeknek minden gazdagsági övék, mert az Isten az őtet fzeretőknek fzerzette azokat, *Esa. 64. 4. 1. Cor. 2. 9* holott el-tőről minden keferű könyvhullatásfokat az ő hivei-nek orczáokrol, és örökké állandó ditsőséggel őket meg-koronázza.

El-hiszem hogy ez előttünk feküvő néhai atyánk-fia-is jól tudta az ő életének változás alá valo veté-
set; Tudta és értette hogy meg-kellennék neki hal-ni, de mikoron, idejét meg nem tudhatta, azért hi-jában-valo dicsekedésekkel, pœnitentia tartásának halogatafával, halálához valo készületlenségének restlégével, sem másokat meg nem botránkoztatott, sem pedig maga lelki-isméretit az istenes életnek el-követésében meg nem akadályoztatta: Hanem teiiyes készülettel, igaz hittel, boldog reménféggel
varta,

178 XXI. P R E D I K A T I O.

várta az ő Urát az ő utolsó orájára. Ki el-is jött kegyelmével és mennyei segedelmével hozzája, és imé lelkét magához vévén, meg-hidegedett tetemitélőnkben azért tétette:

I. Hogy mi-is meg-emlekezzünk halandóságunkról, és mindennap készítsük magunkat a' jól meg-halásra.

II. Hogy meg-emlekezzünk a' mi halálunknak bizonytalan orájáról, nem tudgyuk mikor, holott, mi módon halunk-meg; Azért hofszu életünknek hijában-valo réménfégével magunkat meg ne csallyuk, hanem mentől hamaréb poenitentiát tartsunk.

III. Hogy a' mi keresztyéni fzeretetünket a' néhai felebarátunkhoz meg-mutassuk, ha életében néki kedveskedtünk, ha szűkséges dolgaiban szolgáltunk, és ha az Isteni szolgálatban vele edgyütt fáradoztunk, immar mostan meg-hidegedet tetemihez-is mutassuk keresztyéni indulatunkat, és tisztteffégesen adgyuk-meg őtet a' boldog fel-támasztásnak reménfége alatt az ő annyának a' földnek. Az Ur Isten minket-is kegyelmessen készítsen-el a' mi utolsó boldog ki-mulásunkra, A MEN. *Mi Atyánk ki vag' a' mennyekben, &c.*

XXII. P R E D I K A T I O.

T E X T U S.

Hebr. 12. 5.6.

Fiam ne vésd-meg az Urnak dorgálását, és el ne fá-

ne fáradj' lelkedben mikor ő tőle dorgáltatol. Mert a' kit szeret az Ur meg-dorgáltlya, valakit fiává fogad meg-ostorozza.

A' Keresztyén embernek minden e' világi élete a' mint hogy csak merő vitézség: Ezenképpen minden változásokkal, szomoru esetekkel, bukkal és bánatokkal rakva-is; mellyekre nézve fokszor ilyen módon kényszerítettnek szollani : *O mi Istenünk, szívalmas kenyérrel elégítesz-meg minket, és könnyhullatásnak itatlyával itatsz nag' mértékkel, Psal. 80. 6.* Mellyekben ha az Istennek ígéje nem vigasztalná a' hiveket, majd el-csüggednének és el-tántorodnának. Tudván ezt a' szent Pál Apostol, im e' jelen valo leczkében summa szerént a' kereszt és szomoru próbák alatt nyegőket vigasztallya, és inti a' békefléges tűréssel valo szenvedésre, mert Isten ilyen módon szokott cselekedni az ő szerelmével, a' mint az el-olvasott ígék előnkben adgyák.

Két részei vadnak az ígéknek, mert az

Elsőben vagyon az Apostolnak szép intése az Isten látogatálinak bekével valo el-szenvedésére, ime' szokban : *Fiam, ne vesd-meg az Urnak dorgálását, és el ne fáradj' lelkedben mikor ő tőle dorgáltatol.*

Másodikban okát adgya intéfének, mondván : *Mert a' kit szeret az Ur meg-dorgáltlya, valakit fiává fogad meg-ostorozza.*

ELSŐ

E L S Ő R E S Z.

Az első részben rendel ezeket találom:

I. Az Apostolnak tiszteletes meg-fszolitása, midőn így szol: *Fiam*. Két rendbeli fiak vadnak, természet szerént valok, és fogadott fiak. A' *Jesús* Christus az Atya Istennek természet szerént való Fia; A' hivek pedig a' *Jesús* Christusban fogadott fiak és leányok. Az emberi társaságban e' fzo, *Fiam*, néha édes szüleknak szava, mint *Prov. 31. 1.*
 & 2. *Mit szollyak szerelmes fiam? Mitsodát méhemből szakatt Fiam?* A' boldog szűz Mária-is midőn Idvezítőnket a' Jerusalembeli Doctorok között meg-találta volna, ilyen módon szolitá-meg: *Fiam* miért cselekedted ezt? *Luc. 2. 48.* Neha meg-öregedett embernek szava, mint mikoron az Úr Samuelt étfzaka hitta volna, azt gondolá hogy *Eli* Pap hja, és hozzája menvén meg-kerde miért hiná; Akkor monda neki *Eli* Pap: *Nem hittalak édes Fiam.* *1. Sam. 3. 6.* Neha ifjút, hogy a' többit el-halgafsam, tanító mesternek szava, mint e' jelen való lecke-ben-is, erre nézve szent Pál Apostol *Timotheust* *Fiának* nevezi és mondgya, *1. Timoth. 1. 2.* Ezen értelemben szol szent János-is ilyen módon, *1. Jo-han. 2. 12.* *Fiatskáim ezt iromnéktek, &c.*

II. Vagyon az intes; *Meg ne vessed.* Az az; Semminek ne vellyed és történetnek ne itéllyed.

III. A' dolog vagyon, mellyet nem kel megvetni és semminek itélni; *Az Urnak dorgálását.* Az az, az Istennek Atyai látogatását, midőn ő szent
 fellége

XXII. P R E D I K A T I O. 181

felfége read kereszttet, probát, és keferűséget bocsát.

I V. A' modot mutattya-meg, miképpen kellef-
fék viselni a' keresztyén embernek magát az Isten-
nek látogato kezei alatt, mikoron őtet atyaiképpen
látogattya és próbállyá; *El-ne fáradg'*, ugymond, *Mod-
lekedben.* Az az: *Mod nélkül ne keheregj,* ne sirj,
ne szomorkodgyál, *sem* pedig Istenben tókélletes
bizodalmodat le-ne tegyed, ne zugolodgyál az Isten
ellen, reménfégedben meg-ne csüggedgy: hanem
mindeneket nagy alázatossággal szenvedgy-el, mint
Istennek Jესus Christusban fogadott fia és leánya.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben két okait agya az ő intő ta-
nitásának;

Először, azért kel a' keresztyén embernek az
Istennek látogatását békével el-szenvedni, mert a'
kit az Isten szeret meg-dorgállya.

*Másodszor; mert valakit fiává fogad meg-osto-
rozza.* Az az: mert valakit az Atya Isten az ő szent
Fiában fiává és leányává fogadott, és örökké-valo
szeretettel szeretett, azokat nem engedi hogy e'
csalárd világnak hazug igéreti, a' testnek kárhoza-
tos el-vetemedett gyönyörűségi ő tőle el-szakasz-
szanak: hanem ottan-ottan látogato szemeivel te-
kintéli őket, ottan-ottan sujtoló és magához tanító
kezeit rajtok tartya, és őket a' keferűségnek és a'
meg-probálásnak sajtojában veti, hogy mind lelkek-
ben s' mind testekben meg-tartassanak és sok szen-
vedések által mennyenek-bé az Istennek országába

N

T U

TUDOMANY.

*Valakit az Ur Isten az ő fiai és leányi között ke-
resztekkel és keserűségekkel látogat, nem
kel azoknak reménségekben meg-csüg-
gedniek, Isten ellen nem kel zúgolod-
niok; hanem békefészes türéssel kel min-
deneket el-szenvedniek.*

E' tudomány mind egészlen a' meg-magyarázott
igékből foly-ki, midőn így szól az Apostol: *Fiam
ne vesd-meg az Urnak dorgálását, és el-ne fáradgy
lelkedben, mikoron őtálc dorgáltatol. Mert a' kit sze-
ret az Ur meg-dorgállja, valakit fiává fogad meg-
ostorozza.*

E' tudománnak igasága meg-tetzi több szent-
írásbéli szép mondásokból, azokhoz járulando erő-
fétő okokból, és a' meg-lőtt példákból. Ezeneket
adgya Elipház eleiben szent Jobnak, mikoron az
Ur Isten minden szerelmes gyermekit, és azokon
kívül minden jofzágit egy napon tőle el-vévé; és
magát-is keserves nyavalyákkal illeté, Job. 5. 17.
Ugyan ezeneket hozza elő Salamon-is a' példás
könyvnek harmadik részében a' tizenegyedik ver-
sében, a' honnét az Apostol-is ezeket az igéket ide
által hozta. Mind ezeket a' mi édes Idvezitőnk a'
mennyei látásról irt könyvnek harmadik részében
a' tizenkilenczedik versben, ilyen módon adgya
eleiben a' Laodiciabéli gyülekezetnek Angyalának.
*A' kiket én szeretek meg-feddem és meg-dorgálom,
légy buzgoságos azért és térj-meg.*

XXII. P R E D I K A T I O. 183

EL S Ő O K A ennek ez: Mert a' hivek az Istennek Jესus Christusban fogadott fiai és leányi, azon engedelmeseknek kel lenniük. Erről mondgya *fmd*
szent Péter Apostol. 1. Péter. 5. 6. *Alázzátok meg azért magatokat az Istennek hatalmas kezei alatt, hogy titeket alkalmas időben fel-masztal-lyon.*

II. O K A: Mert az Istennek szerelmesi-is ottan ottan el-sikamlanának és félre indulnának a' kegyes életnek utáról, ha az Isten őket nem tanítaná, ha a' próbák és dorgálások által őket nem gyakorlaná és nem tartoztatná, hogy azért el-ne veszfzenek, mint szerelmes fiai és leányit fujtogattya őket. Szent Pál Apostol hogy e' tudományt inkább előnkben adhassa a' testi szűléknek cselekedetekkel mutogattya-meg; *Hebr. 11. 9.* Mert ha a' testi szűlék az ő fiokat és leányokat azért tartyák fenyétékben, hogy el-ne vetemedgyenek, az Isten annál inkább az ő fiai és leányit azért fujtoll'a, azért látogatt'a keferűségekkel, hogy el-ne fajullyanak, és a' hitetlennel együtt el-ne veszfzenek, &c.

III. O K A: Mert az Istennek szerelmésének is vadnak el-rejtett szerelmes vétkek, mellyeket igen titkon tartanak és okosson oltalmaznak, mellyek csak hamar fok illetlen fertelmességekre és kárhózatos cselekedetekre ottan-ottan el-ragadnák őket, ha az Isten keferűségekkel és próbákkal nem látogatná; hogy azért azoktól meg-oltalmazza őket, meg-fizokta fujtolni és dorgálni, hogy részesek legyenek az ő szentségében, *Hebr. 13. 10.* Nem kel

hát az ő reménységekben meg-csüggedniek, nem kel Isten ellen zugolodniok: hanem mindeneket békefésztűréssel el-kel szenvedniek. Nézd példában Adámot és Evát, noha az eset után a' Jესus Christus el-jövetelének ígérivel az Isten meg-vigasztalá, mindazáltal hogy ők mindenkoron szemekek lennének, meg-keféréte igen az Abel halálával, kit kegyetlenül meg-öle a' mezőn Cain, *Gen. 4. 8.* Dávid király és Prophéta noha az Istennek kedve szerént való embere vala, mindazáltal menyi fok keferűségeket, próbákat és dorgálásokat szenvedett, minden Isten-féld embernél nyilván vagyon, melyekben egyedül csak az Urra támaszkodott, és nem zugolodott.

S' mondgy valakit a' hivek közzül a' kit az Ur szeretett és dorgálás nélkül lőtt volna? Szent Pál erről azt mondgya *Heb. 12. 8.* *Hogy ha dorgálás nélkül valok vadatok, melyben mindenek részesek, bizonyára fattyak vadatok nem fiak.* A' mi édes Idvezitőnk menyi fok dorgálásokat és szomorú keferűségeket szenvedett, és ugy ment-bé az ő dicsőségekben, *Luc. 24. 26.*

EL S Ő H A S Z N A Meg-győző hafzon; Meggyőzetnek fokban e' tudomány által kik midőn keferűségeket és próbákat szenvednek oktanul zugolodnak Isten ellen, mint ha ők méltatlanul szenvednének. E' féle hijában való kápolodoknak ilyen módon szol Jérémiás, siralmaskönyvének harminczadik részében az harminczkilenczedik versben. *Miért panaszkodik az elő ember és a' férfin*
az ő

az ő bűneinek büntetéséről? tudakozunk inkább a' mi utunk felől, kereszűk és térjünk-meg az Ur Istenhez. Meg-győzöttetnek azok-is lelkek-isméretekben, kik nem csak zugolodnak a' próbák és dorgálások alatt, hanem ugyan átkozodnak-is a' szeny Jobbal és Jerémiással, kik még születéseknek oráját-is meg-árkozták, kárhozatosabban vétkeznek azok, kik midőn láttyák az Isten fiainak és leányinak dorgáltatásokat, és nagy szomoru keسرűséget, örülnek, vigadnak, és csufolodván kacagnak rajtok, mint a' Babyloniaiak az Izrael fiainak keسرves és rabságos fogságokon, *Psal. 137.* Ezekhez hasonlok azok-is, kik az ő meg-keسرeredett atyok fiait nem hogy vigasztalnák, sőt inkább bősztonttyák, és békételenségre nogattyák a' Job feleségével, ki így szol vala Jobnak. *Még-is meg-tartodé te a' te tökéletesegeidet, átkozd-meg az Istent és haly-meg, Job. 2. 9.*

II. H A S Z N A, Vigasztalás; Szolgál e' tudomány azoknak vigasztalásokra, kiket vagy egy *Urm* vagy más módon meg-szomorít, dorgál, és próbál. Nevezet szerént a' kiket az Ur Isten az ő szerelmeknek halál által valo el-vétettetésekkal meg-keسرített és meg-probált. Ne lankadgy-el, ő meg-keسرeredet lélek, és ne vesd-meg az Urnak dorgálását, mert az Ur Isten tégedet szeret, mert tégedet az áldott Ur Jesus Christusban fiává és leányává fogadott, mi azért gyakorol, azért dorgál és keسرget, hogy tégedet a' fők keresztek által meg-tartsón. Az ötvösök nem azért vetik fokszor az ő kohokban az

ezűftöt, hogy mind el-égelsék, hanem hogy szé-
pen meg-tisztullyon és finummá légyen. Az Ur
Istē tégedet-is mi nē azért vetett és vetēdō ann'íszor
a' szomorú bánatoknak és próbáknak égō kohába
s' tűzébe hogy el-vesztene és gyűlölnē; hanem igen
szeret tégedet, nem akarja el-veszteted, azért tiszt-
ogattya rolad-el a' dorgálásfok által a' bűnőknek
falakjait, hogy meg-tartsion az örök életre. Te em-
ber lévén ama' jó szagu virágokat le-szoktad szá-
kaszteni, és az után ujjaidd közōtt meg-szoktad tör-
fōlni, hogy annál kedveseb ilattal gyönyörködtes-
fen tégedet. Az Isten-is azt cselekedni teveled, no-
ha fia leánya vagy, noha szorgalmatossággal szol-
gálsz ō néki. De ugyan még-is az ō dorgálásának s'
Atyai látogatásának ujjaival ugyan meg-éleztet,
hogy annál inkább áhitatosb könyörgéseknek illa-
tit bocsás ō felfégéhez az egekben.

Similiter ab 3. b. 1.
A' kertész, szabadoson cselekedik az ō kertében
való virágokkal, a' mellyeket akar, ki-szakasztya,
és máluvá űlteti, a' mellyeket pedig akar, magnak
helyében hadgya: Így cselekedik az Isten-is az ō
fiaival leányival, mivel az ō kertében, Anyaszent-
egyházábā vadnak plántáltatván, némell'et ifju ide-
jében, némellyet meg-élemedet állapottyában, né-
mellyet pedig csak igen gyenge csecsemőkorában
ki-szakaszt e' vitézkedő Anyaszentedgyháznak, vi-
rágos kertéből, és által plántállyá, a' győzedelmes-
kedő Anyaszentedgyháznak örvendetes és gyönyör-
rűféges kertében.

Ez a' virág szálatska az Urnak kertében Ecclé-
siájában

XXII. P R E D I K A T I O. 187

fiájában a' szent keresztségnek feredője által bé-ül-
tetett vala az Ur-tól, hogy egy kevés ideig ti mostan
meg-szomorodott szülék gyönyörködgyetek benne.
Ővé volt és ő felségének úgy tetczett, hogy e'
nyomoruságos életnek félelmes és romladozott ker-
téből maga kezeivel ki-szakasza, és ama' örökéletnek
gyönyörűsége és győzedelmes kertében által plán-
tállyá. Szerette őtet és nem engedte hogy e' világi
istentelenlégektől meg-mocskolodgyék. El nem
vesztettétek, hanem csak elöttetek bocsátottátok-el
e' szomoru bujdosásnak helyéből, amaz örökös ha-
zában a' hová titeket-is vár. O mi régen futunk,
régen bujdosunk, régen szenvedünk de még-is a'
csélt el-nem értük. E' meg-száradott virágotska ez
elött nem régen kezdette vala el-futását, bujdosá-
sát, és szenvedését, és ihol immár boldogul el-vé-
gefzte, és a' néki le-tétetet örökéletnek koronáját
el-vőtte. Ne irégyellyétek meg-keseredet szülék
ennek boldogságát, se ne zugolodgyatok az Ur el-
len, mert ő keferétett-meg titeket, és ismét mihelt
kedvet találtok ő nála, csudálatosan meg-vigasztal.
Ő adta volt, ő vőtte el-is áldott légyen az ő neve
érette. A M E N. *Mi Atyánk ki-vag' Éc.*

XXIII. P R E D I K A T I O.

T E X T U S.

LUC. 16. 2. *Adgy számot a' te sáfárságod-
rol, mert nem lehet sz ez után sáfár.*

N 4

Tud-

T Udgyuk azt, hogy az Ur el-jő itélmi e' világot az ő sok ezer szenteivel, a' mint Judas Apostol az ő egy részű közönséges levelénktizennegyedik versében mondgya.

Csudálkozásra méltó dolog még-is mely igen tünnyák és restek az emberek, az ítéletre való készületben, s' mely igen bátrak e' világi rendeletlen vétkezes életben, és mely kéfedelmefek az Istenhez való meg-térésben, holott senki nem tudhattya mikorón rántják elő a' szám adásra, a' mint Idvezítőnk ezekben az igékben sümma fzerént előnkben adgya a' tékozlo sáfárnak példájában kit az ő Ura elő szolita a' szám-adásra, mondván: *Adgy számot a' te sáfárságodrol, mert nem lehetsz ez után sáfár.*

Kétrészei vadnak ezeknek, mert az

Elsőben, a' szám adásra való kényszerítés. Adgy számot a' te sáfárságodrol.

Másodikban, okát adgya mondván: Mert nem lehetsz ez után sáfár.

Semmi nehéfégek nincsenek itt, melyre nézve nem szükféges hoszszu magyarázattal időmet töltenem. Mert a' szám vévön értetik az Isten, ki-rendendelt egy napot mellyen meg-itéllyen mindeneket igazan. A' szám ado szolgán értetnek minden tisztben és rendben lévő emberek, kiknek elő kel az ítéletben a' szám adásra állani, és számot adni.

T U D O M A N Y.

Mivel minden emberek sáfári az Istennek, azért mindeneknek számot-is kel adni.

E' tu-

XXIII. P R E D I K A T I O. 189

E' tudomány a' betűben vagyon, mert ihol azt mondgya az Ur a' szolgának: *Adgy számot a' te sáfárságodrol, mert nem lehet sz ez után sáfár.* E' tudományt állattya szent Pál Apostol 2 Corinth. 5. 10. *Mert minnyájaa mi nekünk meg-kelel jelennünk a' Christus ítélő széki előtt, hogy minden ember el-vegye jutalmát annak, a' mit a' testben cselekedet, aboz képest a' mit cselekedet, vagy jot vagy gonoszt.* Ezent vallyuk az Apostoli Credoban-is. *El-jövendő ítélni holtakat és eleveneket.*

EL S Æ O K A. Mert senki nincsen az emberek közöttül olly, kire Isten valami jóvát nem bizta volna. Némellynek szép termetett adott, némelynek gazdagságot némelynek bölcseséget ékeffen való szollált, némelynek nagy méltóságot tiszteteket és hivatalokat. Ő teremttette az embert annyának méhébe ő öntött okos lelket beléje, és mindnyájan ő benne élünk vagunk és mozgunk. Act. 17. 28. Tehát mind ezekről mindeneknek számot-is kel adni, és maga élete szerént való fizetést el-venni, Rom. 14. 10.

II. O K A: Mert az Isten mind az egész földnek hatalmas Ura, és igazat ítélő birája, ki-jol tudgya az embereknek minden cselekedeteket és sziveknek gondolatit-is, ha példák kellenek erre nézd meg Cainnak cselekedetit meg-ölé titkou az ő atya fiát az Abelt, mellyért az Isten elő hívá a' számadásra, ezt kérdé tőle: *Hol vagyon a' te atyád fia?* Gen. 4. 9. Sodomát ítéletre voná, és tűzzel meg-is emészte, Gen. 19. El-jövendő azért bizonyoson, hogy mindeneket meg-itéllyen és minden számadó

sáfártól számot végyen egyszer.

Utg. I. Első HASZON; meg-győzősnek haszna; *Röm. 8.* Meg-győzetnek innét mind azok az emberek, a kik minden istentelenségekre ugyā hanyot-homlok rohannak, és semmit nem gondolkodnak az utolsó szám-adásról. Sokan mondgyák ug'ā az Istennek; *Utg. Uram,* Azonban penig latorfágokat meg-cselekednek alattomban: Sokan halgattyák ugyan az Istennek igéjét, azonban penig szívek igen mesz-sze vagyon az Istentől. Sokan másokat tanítanak, azonban magok cselekedik azon latorfágot. *Röm. 2. 21. & seq.* Sokan másoktól örömezt számot vésznek, azonban penig nem jut eszekben, hogy ő nekik-is jövendőben számot keladniok.

Utg. 2. II. HASZON, meg-probálás; Probáld-meg azért magadat, ő ember, mint vifeled a' reád biztatott sáfarságot? készitedé magadat a' szám adásra? Ti paráznák, hamis hitűek, részegesek, lopók és minden czégeres bűnben élők, nem féltéké, hogy semmi módon számot nem adhattok, és a' pokolnak kinnyára rászittattok? Gondolják-meg a' Fejedelmek, Királyok, és minden tisztt viselő emberek, kiket Isten másokon fejekké tőtt, hogy ők-is Istennek sáfári, mert másokat bizott Isten reájok, ugy sáfarkodgyanak azért hogy az Urnak jóvait él-ne tékozzolják, hamis és törvény ellen valo szabadságoknak meg-rontatásával, Egyiptombéli csigázásokkal az alattok valokat meg-ne keferítsék. Mert ezentől ez mondatik nekik: *Adgyatok számot a' ti sáfárságtokrol, mert ez után nem lehetek többé sáfár-*

fáfárok. Gondolják-meg az egyházi szolgák, hogy ők-is fáfárok és jövendőben tisztokról számot kel adniok. Azért az Istennek igéjét szorgalmatosan hirdessék, emberi agybol koholt tudományokkal és csábító leleményekkel meg-ne vesztessék: hanem elégedgyenek-meg a' törvénnyel és az Evangéliommal. *Esa. 8. 20.* Senkinek ne kedvezzenek, hanem minden személy válogatás nélkül mindeneknek bűnököt ki-kiáltsák. Mert nékik-is ezentől ez mondatik: *Adgyatok számot a' ti fáfárságtokrul, mert nem lehettek ennek utánna fáfárok.* Gondolják-meg a' cselédes gazdák, az atyák anyák és gazda-aszfzonyok, hogy ők-is mind számado fáfárok. Azért úgy tanítsák és tartsák az ő cselédek, hogy jövendőben mind azokrol számot kel adniok, mert nékik-is ezentől ez mondatik: *Adgyatok számot a' ti fáfárságtokrul, mert nem lehettek ez után fáfárok.* Gondolják-meg minden rendbéli emberek, hogy számado szolgák és szolgálók, ihol ezentől meg-kel halniok, elő kela' számadáfra menniek; azért gyakorolják ő magokat az Isteni félelemben és a' szent fegyhetetlen életben, hogy mikoron az igaz biro Ur Jesus Christus el-jövend vagy az ő halálokra, avagy penig a' közönséges ítéletnek napjára, meg-álhassanak ő előtte idveiségekre. De ő jaj mimodon álhatnak-n. eg az ítéletben amaz istentelen Királyok, Fejedelmek, Urak, és tiszt viselőik, kik Pharaohval az Istennek népét meg-öttek, és véreket ki-szitták! Kik Jero-boammal edgyütt a' népet bálványozásra fordították

ták kik Acabbal edgyút az Istennek szolgait gyűlöltek és halálra üldözték? Avagy azt véltéké ti kegyetlen emberek, és szegénységet ronto gondviselők, hogy a' meg keferedett szegénységnek firlamas fohászzkodási meg-nem hattyák az egeket, és fel-nem hatnának az Isten eleiben? Meg-csalatkoztok igen veszedelmesen, mert im ezentúl le-szál az Isten az ő népének meg-szabadítására, és a' kegyetleneknek szörnyű büntetésekre, *Exod. 3.7.8.* Mi módon álhatnak-meg a' szám adásban az egy házi szolgák, kiket Isten nem küldött még-is futottanak, semmit nem szollot nékik, ők még-is Prophétáltak. Oh az istentelē atyák, anyák, házi gazdák, gazda-afszzonyok mi módon álhatuak-meg az ítéletben a' szám adásnak idején? Kik ti-is istentelenek voltatok, és a' ti cselédeteket-is azonra tanítottatok? Oh meg-keményedett szivű bűnösök! nem féltéké az ítélő birotol? s' nem gondollyátoké menyti fok vádoloitok léznek tinéktek? Mert

I. Vádol titeket az Istennek törvénye, melyet nagy örömmel, tudva rontottatok-meg, az Istennek nagy bösfszuszágára.

II. Vádol titeket a' ti magatok lelketek-ismérete, mely ellen ugyan erővel vétkeztetek.

III. Vádolnak titeket az Istennek Angyali, kiket Isten a' ti őrizésekre rendelt volt mellétek; de a' ti fertelmes életetekkel el-űsztétek őket ti tőletek.

IV. Vádolnak a' pokolbéli őrdögök, a' kiknek inkább engedtetek, hogy sem mint az Istennek.

V. Hogy mindeneiket bé-foglallyak, vádolnak az Isten-

az Istennek minden teremtetett állati, kikkel gonoszul éltetek. De ó rettenetes dolog! oly biro előtt kezdenek vádolni titeket meg-nem terő gonosz bú-*mans* nőfők, a' ki-mindeneket jól tud, és senkitől meg-nem csalatik. Ennek a' bironak oly hatalmaslészzen parancsolatya, melyre mind elevenek s' mind a' kik az élőtt meg-holtanak fel-támadván elő jönnek, és senki azok közöttül hátra nem marad. Ennek a' bironak olly rettenetes lészzen tekinteti, hogy az Istentelenek nagy firással ezt kezdik kiáltani az hegyeknek és a' kőszikláknak: *Essetek mi reánk és rejtsetek-el minket annak szemei előtt ki a' székből, és a' bárányak haragjától, Apoc. 6. 17.* Ez az ítélő biro, mindeneket tudó *Joan. 21. 17.* Azért minden szíveknek titkait jól érti és tudja, *1. Cor. 4. 5.* Semmit el-nem rejthetsz, ó te meg-általkodott bűnös ember, előtte. Az Izrael népe nem nézhetnek vala a' Moyses orczájára mikoron az Ur tolle-jöttvala, *Exod. 34. 29.* A' Bethlehembéli pásztorok meg-ijedtenekvala mikoron az Urnak fényessége körül fogtavolna őket, *Luc. 2. 9.* hát az istentelenek mi módon szenvedhetik-el az Jesus Christusnak dicsőséges fényességét, és kemény ítélet tételét az utolsó ítéletnek napján? Mert akkoron minden istentelen pœnitentiát nem tartott embernek bűnei elő állanak és meg-szolittyák őket. Ihol vagyunk mi mindnyájan, te munkáid és cselekedetid nem tagadhatfz-meg minket, el-sem rejthetsz sohová, edgyütt megyünk te veled elő az ítéletre *August.* Jaj kitsoda lészzen akkor a' hitet-

hitetleneknek szo szolajok, ha magok vádöllják magokat? kitsoda oldozza-meg őket az ő bűnöknek köteleiből, holott önön magok kárhoztatták magokat. Az önön magok lelkek-ismerete lészén mind vádolo, mind bűnos, mind bizonyság, mind biro, mind hoher mind ostor és mind penig kénzo. Akkoron meg-nyittatnak a' könyvek, mellyekben vala-melleyeket cselekedtenek és gondoltanak mind fel vadnak irván, *Apoc. 20. 12.* O rettenetes nap és kimondhatatlan félelem! Ha a' te síralmad, ő meg-áttalkodott bűnös ember, akkor ugy meg-árradna-is mint a' sebességgel folyo patakok: Ha akkor a' szomoru jajgatásál őszve fűzött kiáltásid az egeket csapdosnak-is, de még-is ez az igaz biro meg nem könyörülne te rajtad, mert az a' nap nem irgalmaságnak, hanem igazságnak napja; Nem kegyelem keresésnek; hanem munka fizetésnek oraja.

III. H A S Z O N I N T E S. Intettetnek innét minden rendbéli emberek, mig idejek vagyon reá, gondollyák-meg hogy ők fáfárok, gondollyák-meg hogy meg kel hálalniok, fel kel támadniok és az után a' számadásra elő-is kel állalniok, készittsék azért magokat mind az jól meg-halásfra, s' mind penig a' szám-adásfra.

Inditson mindeneneket erre

Előszór, az Isten igazságának meg-gondolása, ki azt kívánja, hogy ki ki a' fzerént valo fizetést vegyen a' mint a' testben munkálkodott, 2. *Cor. 5. 10.* Mig üdönk vagyon azért, ellyünk Isten-nelsen

nefsen és kegyefsen, mert annélkül senki az Urat nem láthattya.

Másodszor, indittson minket a' jól meg-haláfra és a' szám adáfra valo készülésre, a' mi Istenünk-höz valo köteletségünk; mely azt kívánja mi tőlünk, hogy a' mely jokat mi reánk bizott, azokról számot-is adgyunk: *Adgy számot a' te sáfárságodrol.* Ugy éllünk azért hogy meg ne szégyenüllyünk, amaz őtt bolondkészületlen szűzekkel; hanem inkább amaz őtt efzes szűzekkel egyetemben jó idejére el-készülvén bemehefsünk a' mi mennyei vő-legényünknek menyeközői lakadalmában, és ő vele mind öröke örvendezhesünk az egekben.

Ha ez ideig valo tanításomat ez előttünk feküvő néhai atyánfiára forditom, el-híszem tudta ő jól hogy ő-is szám-ado sáfára volt az Urnak; azért életét, a' néki adatot kegyelem szerént az Istennek parantsolatya szerént rendelte, és naponként kész-tette ő magát a' szám-adáfra. Es imé el-jöven ő hozzája az ő Ura, jól el-készülvén találta és minden régi adótságát néki meg engedvén bé-vitte amaz ő meg-gondolhatatlan nyugadalmiba. Mellybe hogy minket-is jóvendőbe kegyelmessen bé-vigyen egyenlő szível mondgyuk.

Miatyánk ki-vag' a' Éc.

P R E

XXIV. PREDIKATIO.

T E X T U S.

Jacob. 4. 14.

*Mitsoda a' ti életetek? Olyan mint a' pára,
mely kevés ideig tetszik, és ottan sem-
mivé leszén.*

Szent Jakab Apostol, ennek a' résznek tizen-
harmadik versében pirongattya azokat az
embereket, kik semmit nem gondolkodnak
az ő szomoru változásokrol; hanem ő ma-
goknak nem tudom mitsoda boldogságokat, és egy
helyből más helybe való menéseket, kereskedéseket
ígérnek; Azonban penig, azt sem tudgyák ha az
holnapi napot érhetiké avagy nem? Ebben penig
a' tizennegyedik versben, summa szerént csak azt
adgya előnkben, hogy senki ő magának e' világi jó-
vendő nagy állandóságot nem ígérhet, mivel csak
olyan az embernek élete mint a' pára.

Két részei vadnak, ezeknek mert az
Elsőben; vagyon kérdés, ime' szokban:

Mitsoda a' ti életetek?

*Másodikban felelet vagyon: Olyan mint a' pára,
melly egy kevesse recsik, és ottan semmivé leszén.*

E L S Ő R E S Z.

Az első részben az embernek életéről kerdez-
kedik

kedik micsoda? Mellyet hogy jobban meg-érthessünk
három feleletet mutatok-meg az emberben lennie:

Edgyik *Testi*,

Másik *Lelki*,

Harmadik *természet szerént való élet*.

I. Az *Testi élet* bé-foglallya e' világnak minden
hijában való gyönyörülését, és kárhozatra taszító
bűneit, mellyek a' pœnitentiat nem tartó embereket
ki-rekefztik az Istennek országából. Erről mond-
gya szent Pál Apostol: *Óldóköllyétek-meg a' ti földi*
tagaitokat, a' paráznaságot, tisztátalanságokat,
hazugságot, gonosz kívánságot és a' fősvénységet
mely bálványimádás, Col. 3. 5.

II. A' második *természet szerént való élet*, mellyet
vészünk, a' mi szüléinktől, és csak addig tart míg a' lé-
lek a' testtől el-nem bucsuzik, mel' élet a' mint némel-
lyeknek tetzik, kezdetik-el, az ember fogantatásának
utánna negyvenedik napon. Erről az életről azt
mondgya Szent Job Patriárcha, hogy *az aszszonyi*
állattól születtetett emberrővid életű és bővölködő há-
borúságokkal, Jobi. 14. 1.

III. A' harmadik *Lelki élet*, mely vagyon az
Ur Jesus Christusban való hitnek általa, a' mint
szent Pál Apostol mondgya: *Elek pedig többé nem*
én, hanem él én bennem a' Christus, és a' mely életet
én most élek az én testemben, az én Istenem fiában
való hitnek általa élem, Gal. 2. 20 Ezeneket ad-
gya előnkben ezen Apostol, 2. Corinth. 4. 10. 11.
Mindenkoron az Ur Jesusnak óldóklését a' mi te-
stünkben velünk hordozván, hogy a' JESUSNAK-

IS amaz élete a' mi testünkben meg-ismértessék.
 Mert mi kik élünk mindenkor a' Jესusért halálra
 adatunk, hogy a' Jესusnak élete-is meg-ismértessék
 a' mi halando testünkben. E' fel-vőtt leczkében érti
 az Apostol a' két első életeket, ugymint a' Testti és
 a' természet szerént való életeket; mellyek csak egy
 kevésé tetczenek és hamar el-mulnak.

M A S O D I K R E S Z.

A' második részben meg-felel az Apostol maga
 a' kérdésre; mondván: *Ollyan mint a' pára, mely ke-*
vesse tetczik, és ottan semmivé lészen. A' pára sem-
 mi nem egyéb, hanem a' nedvességekből ki-jövő
 gőz, mely avagy a' plánétákban lévő melegség ál-
 tal fel-emeltetik, avag pedig a' földnek el-rejtett
 vermeiben és barlangos lyukaiban bé-rekesztetett,
 (mely mikoron ki-nem űthet, természet szerént
 föld indulást szerez,) mely mikoron a' földnek ap-
 pro lyukain a' csillagoknak Isten engedelmeiből alá
 folyo erejeből ki-szitatik, egy kevés ideig lázlik,
 de igen hamar ismét el-mulik; Csak szintén ilyen
 az embernek-is e' világon való nyomorult élete.

T U D O M Á N Y.

*Minden embernek élete csak hamar el-mulo
 pára.*

E, tudomány a' betűkből jő-ki ezen szokkal, mert
 szent Jakab ilyen módon szól: *Micsoda a' ti éle-*
tetek? *Ollyan mint a' pára, mely egy kevés ideig*
tetczik, és ofztán el-mulik. Dávid király és prophéta
 elmél-

elmélkedvén az embernek világi életéről azt mondgya, *Pfal. 39. 6.* hogy *hasonlatos a' semmihez*, Job Pátriárka, *cap. 7. 7.* azt mondgya, hogy *csak olyan az embernek élete mint az hamar el-zudolo szél.* Ezen Pátriárka, *cap. 13. 25.* azt mondgya, hogy *csak olyan az embernek élete mint a' fának levelei, melyeket a' szél imide amoda el-fúj.*

EL SŐ O K A ennek a' tudománynak; Mert a' mint hogy az első ember csak igen kevés ideig maradhata-meg az épségben, ezen képpen minden ő maradékinak e' világi életek csak igen kevés ideig tart, és abban ha valami jonak látczik-is, de annak is a' mint Dávid mondgya a' Moyses énekében, *Pf. 90. 10.* *szinte a' jóva-is nyomorúság és fáradság, mely mikoron el-mulik el-repülünk.*

II. O K A: Mert a' mint hogy a' párában semmi fokáig álló erőtséget nem találnak: Ezenképpen az embernek e' világi életében semmi állandóság nem találattik.

III. O K A: Mert a' mint hogy a' pára midőn fel-kezd emelkedni az éltető égben, mind addig hányattik és fuvattatik szélllyel a' szelektől mig imide amoda el-nem ofzol. Ezenképpen mihelt az ember születik e' világra és csak valamenyire e' világi életre fel-emelkedik-is, mind addég hányattatik e' világi fok nyomorúságoknak, betegségeknek és meg-emészto gondoknak szélveszeitől miglen csak hamar el-ofzlatik, és az rothadásra a' fetét kopor-foban záratik példákkal világossab e' tudomány. Nézd-megember és gondoly akar melly uri méltoságot

ságot, Császárságot és királyságot; de csak egy kevés ideig tartanak, és mihelt ez életet a' szomorú halálon el-cserélendik, ottan ők-is emlekezetekkel egyetemben meg-homályosodnak, és hatalmokban-is semmivé léfznek. Pharaoh nagyon fel-emelkedettvala az ő birodalmában: De mint valami pára csak egy kevésé tetzék és a' tengerben merüle. Nabugodonozor fel-emelkedett vala királyi dicsőségében, de csak mint a' pára olyan lőn, mert csak hamar az oktan barmok közzé üzettetéki a' fénára. Hol Codrusnak Athénásban való uralkodása? Pára volt el-mult. Hol Cyrusnak és Dáriusnak nagy királyi méltóságok, pénzek és gazdagságok? Párak voltak, s' magokkal együtt csak el-multanak. Hol Sándornak hadakozásokban való diadalma és gyűjtött gazdag prädája? Párak voltak, s' magával együtt csak el-multanak, hol vagyon amaz Epulo az ő bibor és bársony köntőfivel ki-minden nap vigan vendégeskedik vala? Csak párak voltak minden világi dicsőségi és hamar el-multanak s' midőn ő maga-is el-mult volna a' pokolnak kinnyai-ban emelé-fel az ő gyamoltalan fizeit, hallok a' tudománynak igazságát, halljuk immár hasznait-is.

Ugy
Redy ELŐ HASZON meg-győző. E' tudomány álrál fokban meg-győzetnek lelkek-esméretekben, kik jól értik és tudják, hogy az ő világi életek csak merő hamar el-mulo pára, s' még-is semmit nem gondolkodnak az ő lelki életek felől; hanem hanyat-homlok rohannak minden fertelmes vétkekre és kárhozatos testi gyönyörűségekre. Aláb valok ezek

XXIV. P R E D I K A T I O 101

ezek a' régi pogányoknál , kik mindenkoron az ő életeknek hamar el-mulo voltáról gondolkodtanak. Midőn egy Philosophust meg-kérdettenek volna, mitsoda az embernek élete? Nem felel addég semmit reá; hanem áfata egy mély vermet, és az után minden szép ruháiban tel-öltözvén a' sokaságnak láttára minden ruháiban a' mély és sáros verembe bé-ugrék. Es midőn ott egy ideig mulatot volna, ki-jöve és monda: Illyen az embernek élete, egy kevés ideig szép öltözetiben kevélykedik ez életben, de csak hamar a' meg-áfot verembe kel ő néki rohadáfra bé-szállani. (E' Diogenes Cynicus volt.) Ugyan ezen a' gyertya fűstjéhez hasonlittya az embernek életét. Nem pirongáté-meg a' mi időnkben sokakat ama' serény Imperátornak mulando életéről valo elmélkedése? Ez illyen módon szolt: *Omnia fui, nihil mihi profuit, jam nihil sum.* Mindenes voltam, semmi ennékem nem használt, immár semmi vagyok. Scadinus nem csapé sok pompás embereket a' mi időnkben arcsul? Kik nem hogy ez életben nem kevélykednének, de még korporfokban-is kevélyen szállanak. Ez csak egy lepedőt készítet minden jovaiból el-temettetésére. Phylippus Macedo egy inast csak arra tartott, a' ki minden órában ezt kiáltotta néki: *Philippe memento mori.* Philep király emlékezzél rola, hogy megkel halnod, Csuda azért hogy a' mi időnkbeli keresztyének nem szégyenlik aláb valoknak lenni a' régi pogányoknál, kik meg-emlekeztenek hogy az ő életek csak hamar el-mulo pára!

II. H A S Z O N oktatás. Légy okos azért ő ember akar ki-légy, és serényen gondolkodgyál a' te világi életed felől mitsoda. Szegény vagyé? Csak pára a' te életed ezentúl meg-halász Lázárral. Gazdag vagyé? Csak pára a' te életed, ezentúl minde nedtől meg-kezel válnod ama' gazdag iffiuval, *Luc. 12. 20.* Ugyan-is így vagyon dolga annak a' ki-magának kénscet takar, az Istenben pedig nem gazdag; azt mondgya Idvezitőnk *Luc. 12. 21.* Másfokon uralkodo tiszt viselő vagyé? Csak hamar elmulo pára vagy, mert ezentől mások hatalma alá vetethetel, Adonibézekkel, *Judic. 1. 6.* Nyugodalmassal vetet ágyadban részegen heverfzé? Csak pára a' te életed, ezentől magad ágyadban megöletthetel Holopherneffel, *Judic. 13. 8. és 9.* Vadnaké bizott emberid kiknek ölkben fejedet lemered hajtani és kebeleiben bátran alunni? Pára csak a' te életed, ezentől meg-hit jo akarodtol öletthetel-meg Sisarával, *Judic. 4. 22.* Nagy gazdag lakadalmat készitetczé, hogy gyönyörködteffed a' te szivedet? Csak pára a' te életed, ezentől elmulik és úgy meg-ijeszthet Isten tégedet egy látás által, hogy szörnyű halállal halász-meg Boldisár királlyal, *Daniel. 5.*

III. H A S Z O N I N T E S. Intetünk azért mindnyájan gondollyuk-meg, hogy csak hamar elmulo párák vagyunk, éllünk úgy azért hogy minden dolgainkban emlekezzünk-meg hogy ma avagy holnap csak el-kezel hadnunk e' szem-fény vesztő világot. Emlekezzünk-meg menyi fok változások
alá

alá vagyunk vettetvén, jo idején azért visellyünk gondot magunkrol, készítsük magunkat a' jól és boldogul valomeg-haláfra, hogy ez élet után fíralmasab változások ne következzenek reánk; Szorgalmatosfan azért vigyázzunk imez következő regulákra.

I. Vonnyuk-el magunkat e' csalárd és szem-fény vesztő világtól, mert ez csak el-mulik minden győnyörűségével együtt, 1. *Joan.* 2. 17.

II. Vonnyuk-el magunkat a' testnek kárhozatos cselekedetitől, meri ezek az Istennek országából ki-rekesztenek, *Gal.* 5. 21.

III. Vonnyuk-el magunkat a' gonosz társaságoktól, mert nem csak meg-vesztegettetünk tőlök, hanem mind bűnökben s' mind penig büntetésekben részt vészünk, *Apoc.* 18. 4.

IV. Vonnyuk-el magunkat a' tisztátalanfágtól, legyünk foglalatossak az Istenes szent fegyhetetlen életben, mert a' nélkül senki az Istennek országát nem láthattya legyünk foglalatossak az Isten igéjének serényen és szívesen való halgatásában és megtartásában, mert boldogok a' kik hallják és megtarttyák azt, *Luc.* 11. 28. Legyünk foglalatossak az imádkozásban és könyörgésekben, mert a' keresztyén embernek mind fegyvere mellyel győzedelmessen viaskodhatik s' mind repülő szárnyai mellyekkel az egekben Isten eleiben fel-repülhet, és az Istennel beszélgethet a' könyörgés és az imádkozás. Legyünk egy szóval készek, hogy mikoron a' mi párához hasonló s' hamar el-mulo életünknek boldogul

104 XXIV. PREDIKATIO.
dogul végét vettyük, bé-mehesünk ama' mennyei
örökös hazába AMEN. *Miatyánk ki-vag' &c.*

XXV. PREDIKATIO.

TEXTUS.

*Blati caritatis
et piamia eius
ex toto animo
quodlibet. Amen.*
Pfal. 119. 2-

*Boldogok a' kik meg-örizik az ótanubizonyásá-
git és a' kik tellyes szível keresik ótet.*

CSudálatos dolog mely igen irtozik az em-
ber a' boldogtalanságtól, s' még-is igen ke-
vessen vadnak közzüllők, a' kik állandó
boldogság után szívesen fáradoznának.
Mert némellyek minden boldogságokat helyhezte-
tik szép termetekben, s' nem vészik eszekben hogy
nagy gyakorta út a' tisztátalan életre, a' mint a'
Dina példájából világossan ki-tetzik. Némellyek
helyheztetik minden boldogságokat világi pompás
vendégeskedésekben, lakodalmazásokban vigan la-
kásokban és gazdagságokban; s' nem vészik eszék-
ben, hogy immár szintén a' pokolig nagy fokakat
azok nyomták alá amaz Epuloval edgyűtt.

Némellyek világi uralkodásokban és ki-terjet
méltóságokban helyheztetik minden boldogságo-
kat, kik örömeft Istennek engednék a' mennyei
dicsőféget, csak ők végnélkül élhetnének világi mel-
to fágokban, s' nem vészik azonban eszekben, hogy
csak eg' fzezpillantásig-is meg-fosztathatnak világi
méltó

*Hollander in alen no lapja
gravitate suat.*

XXV. P R E D I K A T I O. 105

méltóságoktól, és a' barmok közzé üzetethetnek Nabugodonozorral edgyüt. Dávid király és Próphéta, az igaz boldogságot itt, a' fel-vőtt igékben summa szerént helyhezíteti, az Isten törvényének őrizésében, és az Istennek tellyes sziből való keresésében.

Két karban állattya itt Dávid az igaz boldogságot. *PAR.*
I. az Isten tanúbizonyságának meg-őrzésében. II. *fino.*
az Istennek tellyes szível való keresésében. *wid.*

A' mi az elsőt illeti, itt az Istennek tanubizony-
ságain három dolgokat ért Dávid. I. Erti az Isten-
nek törvényét, melyeket Isten két kő táblára ma-
ga irt vala le Moysesnek, melyekben parancsolja
a' jot, és meg-tiltya a' gonoszt. II. Erti az Isten-
nek szép ígértet tételit, ha kik az ő szent parancso-
latinak utain járnak, és a' nékik adatot kegyelem
szerént meg-tartoztattyák magokat minden Istente-
lenlégektől, minden lelki és testi jovaival meg-áld-
gya őket, *Deut. 28.* III. Erti az Istennek tanu-
bizonyosságain a' fenyegetéseket, melyekkel fenyege-
tőzik Isten az engedetlenek ellen, *Deut. 28.* Eze-
ket mondgya Dávid az első rendben boldogoknak,
kik az Isten parancsolatiban gyönyörködnek éjel
és nappal, kik a' nékik adatot kegyelem szerént
Ist enesen rendelik életeket, hogy mind az Istennek
szent ígéreti szerént valo áldásit el-vehesék, s' mind
penig a' bűnők ellen gerjedező haragjából szárma-
zando büntetéseket el-kerülheffenek.

A' második rendben azokat monogya boldogok-
nak a' kik az Istent tellyes szível, az az minden kép-
mutatás

05

mutatás

mutatás nélkül keresik két képpen mondatik Isten keresettni.

Először, közönsegefen, mikoron a' bűnöket meg-ismérik az emberek és azokat igen meg-utálván el-hadgyák és azokról poenitentiát tartván Istenhez térnek, így mondatnak a' Sidok Istent megkeresni, *Hof. 3. 5.* 2. Midőn ember, minden emberi leleményeket és kárhozatos bálványokat el-hágy, és igazán meg-ismérvén az Istent őtet tiszteli és csak egyedül ő neki szolgál. Így keresék-meg az Istent a' Sydok Afa király idejében, midőn minden leleményeket és bálványokat el-hányának és fogadást ténnek az Istennek, hogy többé az ő bálványozó Atyáknak nyomdokit nem követik, 2. *Cronic. 15. 12.*

Másodszor; Kerstetik Isten kiváltképpen való módon, 1. mikoron szívből származott buzgósfágos könyörgések által hivattatik segítségül. Így érri Isten Dáviddal *Psal. 50. 15.* *hij segítségül engemet a' te nyomoruságodnak idején Éc.* Így Idvezitőnk-is az Evangyelistánál. *Valahol ketten avagy hárman öszve gyűlnek közöttök vag'ok.* 2. kerestetik az Isten kiváltképen való módon akkor, midőn a' gyülekezetből ember ki-nem marad; hanem az Isteni szolgálatra, az igének halgatására, tanulására a' Sacramentommal való élélé fel-mégyen az Urnak házában, és lélekben edgyesül az Urral.

Harmadszor; az Istent keresni vétetik az Istenben való erős bizodalomért, a' mint erről mutat a' Kilenczedik Soltárnak tizenedgyedik versében. *Tebenned*

*benned biznak a' kik ismérik a' te nevedet, mert el-
nem hag'od azokat Uram a' kik tégedet keresnek.*

T U D O M A N Y.

*A' halando emberek között a' leg boldogab, a'
ki az Isten törvényébe g'önyörködik, és
tellyes szível keresi az Istent.*

E' tudomány a' betűkből jó-ki, mert majd azon
szokkal adgya előnkben szent Dávid. *Boldogok
azok a' kik meg-örizik az ő tanu bizonyságit és a'
kik tellyes szível keresik őtet.*

Két nevezetes ágai vadnak e' tudománynak.
Első az Isten törvénniinek meg-örzése, abban va-
lo gyönyörködés. Erről Idvezitőnk azt mondya.
*Boldogok a' kik hallják az Istennek beszédét és meg-
örzik azt. Szent Dávid király és Prophéta az első
Soltárban ilyen módon énekel, Boldog ember az
a' ki a' hitetleneknek tanátsán nem jár, és a' bűnő-
söknek utakon nem áll. A' csufoloknak székekben
nem ül, hanem az Ur törvén' ébe vag' ő az ő g'őn' őrsé-
ge, és az ő törvénnyeről gondolkodik éjel és nappal.*

E L S Ő O K A Mert valaki az Isten törvénni-
nek őrzője és azokban gyönyörködik az Isten-is
gyönyörködik abban az emberben, és ő néki őrző-
je Isten.

Második ága az Istennek tellyes szível valo ke-
resése, melyről Dávid itt azt mondgya hogy *Bol-
dogok azok a' kik az Istent tellyes szível keresik. Ez
az, a' mi Isten az embertől kíván, Szereffed a' te
Uradat Istenedet a' te tellyes szivedből, elmédből, és
minden tehetségedből.*

II. OKA, Mert valaki az Isten keresésében fáradozsz, azelőt az Ur el-nem rejti magát mind örökké: hanem meg-jelenik önéki Idvevségére. Joseph Egyiptomban elegendő példa a' tudománynak meg-világosítására, mert midőn ő az Isten törvénnét meg-öríszte volna, midőn az Isten keresésében fáradozunk, valóban boldoggá téteték, mind a' lelkiekben s' mind penig a' testiékben. Erről mondgya Idvezitőnk, *Matth. 7. 7. Kérjétek és el-vešítek, keresétek és meg-találjátok.*

I. HASZON Szolgál e' tudomány oktattatásunkra, meg-láffuk igen lelki okoffak legyünk, s' ne gyönyörködtesük magunkat ollyaténokban, a' mellyek meg-nem boldogéthatnak, se ne keresünk mi ollyanokat, a' mellyekben semmi állandó boldogságot nem találunk. Ez a' szem-fényvesztő világ el-mulik minden dicsőségével edgyűt, s' nem hogy valakit meg-tudna boldogítani; de inkább az Istennek ellensegívé teszi azokat, a' kik vélek barátságokat tarttyak. Csudálkozásra méltó még-is némelleyek, mely igen gyönyörködnek e' világban, s' inkább keresik e' világiakat, hogy sem mint az Istent. A' test a' meg-romlot természettel edgyűtt a' szegény léleknek mindenkori ellensége, és azon vagyon hogy a' boldogságból ki-rekeszsz. Csudálkozásra méltó még-is némelleyek mely igen gyönyörködnek a' testnek munkáiban, és az Istennek keresésében semmit nem munkálkodnak. A' pokolbéli ördög meg-eskűt ellensége az emberi nemzetnek, s' azon vagyon hogy a' pokolra vessé az embert,

bert. Csudálatos dolog még-is hogy olyan édesdeden hirdetik némelyek és az Istent meg-vetik érette.

II. H A S Z O N Ember ki-ezeket hallod szály *21543*
magadban s' lásd-meg ugyan jól, ha inkább gyönyör- *(2)*
ködölé az Isté törvényében, hogy sem mint e' világ-
ban, testben és az ördögben mellyiket keresed
inkáb, gyakrabban és szívesebben. Ez a' tisztáta-
lan világ egészen a' gonoszban merült úgy hogy
jajt kiált ennek Idvezétönk az fok botrányozások-
ért, *Matth. 18.* Ebben csak annyi bátorsága lehet
embernek, mint a' ki az Aspis kigyónak barlang-
jában laknék, és a' mérges Basiliscus kigyóval jád-
czának *Esa. 11.* Ez tellyes hazugokkal, paráznák-
kal, részegesekkel lopókkal ember öldöklőkkel és
minden fertelmes bűnben élőkkel. Ebben az em-
bereknek, méz vagyó szájokbá, méreg szivekbé. Ebé
fok attyokfiokot gyűlölö Cainok, magokat meg-öölö
Saulok, másokat haigáló Sémeiek, felebaráttyo-
kat szidogató Doegek lakoznak. Ez igen ékesen
köszön, de fokakat meg-öl hirtelen mint Joáb Ab-
nert, édesdeden csokolgat, de fokakat el-árul, mint
Judás Idvezitönket. Menyi éktelenségre viszi a'
test és az ördög az embert, ki-tudná elő számlálni,
mellyeknek színtén végén vagyon a' kárhozatos
veszedelem. De még-is úgy-el hanyotlottanak az
emberek, annyira a' hiájában valóságnak utaira tér-
nek hogy semmit nem igyekeznek az Isten törvé-
nyinek őrzésében semmit nem fáradoznak az Isten-
nek keresésében. Egy fűtyötésére e' világnak min-
den bűnöket meg-cselekednek az emberek. A'
testnek

testnek undok gerjedezésében ki-beszélhetetlenül
 gyönyörködnek az emberek. Az ördög csak egy
 alkalmatosságot mutat csak egy fugallást téfzen,
 hanyat-homlok futnak a' vétkekre. Az Isten pedig
 ő te meg-átalkodot bűnös ember menyí ideje hogy
 hij tégedet a' szent életre a' pœnitentiára, de meg-
 keményítetted a' te szivedet az Ur ellen. O vajha
 az a' mi bűnben bé-merült s' veszedelméhez közel-
 gető várofunk-is, valaha eszében venné magát, és
 az Istennek keresésére fordulna! Ez noha nével
 Fejér-vár, de cselekedetekkel Sodoma melyben
 minden féle vétkek szabadoson uralkodnak. Mu-
 togattya valóban az Isten az ő haragját haigállya
 főúr várofunkra menyűtő kőveit, nézeti a' rette-
 netes villámásokat velünk, halljuk az ő menydör-
 gő beszédit onnan fellyől. De ki-mit gondol véle?
 Reszket a' föld a' fok bűnők alatt, de ki-veszi mind
 ezeket eszébe. O meg-keményedet szű, ha ugyan
 nem akarsz gyönyörködni az Isten törvényiben,
 ha ugyan nem akarod az Istent szívesen szerezni,
 ezétől vizgbé merithet az első világbéliekkel és Pha-
 rahoval edgyűt. Tűzzel veszthet-el Sodomával.
 Menyűtő kőveket hányhat reád az Amélikitákal;
 ha mind ezek nemelegek és nem akarsz meg-térni,
 a' pokolnak kinnyaiban kezdéd fel-emelni szemei-
 det az Epuloval.

III. H A S Z O N, Serkenyűnk-fel hát valaha a'
 mi bűneinknek álmából és keresűk a' mi Istenűnket
 és gyönyörködgyűnk az ő szent parancsolatiba hogy
 ugyan boldogok lehessűnk valoba, hogy pedig id-
 vésé-

XXV. P R E D I K A T I O. iiii

vességünkrea' mi Istenünket meg-találhassuk, a' keresésben ime' következendő modokat tartsuk meg.

Elsőszor; keressük a' mi Istenünket buzgósfágon a' mi sziveinknek tellyesfégeből mert csak azok a' boldogok a' kik az Istent keresik az ő tellyes szivekből.

Másodszor; keressük az Istent minden halogatás nélkül mindgyárt. Őreg ember vagyé, a' fél lábod a' koporsóban vagyon, mit halogatod hát ezt egy napról máfra. Iffiu vagyé? kész veled-is a' halál, mit halogatnád hát tovább tovább a' te Istenednek keresését, mert azt sem tudod mely orában meg-kérik a' te lelkedet. Gyermek vagyé? néked-is meg-kehelnod és szám adáfra elő kel állanod. Még a' te gyermekfégedben kezd-el az Istent keresni és az ő szent törvényében gyönyörködni, a' mint Jofeás király cselekedék, hogy a' te vereségednek idején-is az Isten el ne hadgyon. Akarki légy, mig az Isten az ő kegyelmével te hozzád közel vagyon, mig az Istent meg-találhatod adég keresfed, mert ezentől elmulik a' munkálkodásnak ideje és a' fizetésnek napja hamar el-jő.

Harmadszor; keressük a' mi Istenünket a' mi utolsó pihenésünkig mindenkoron, mert a' ki végig meg-marad az idvezül, Math. 24. ha meg-akarod penig tudni ha te igazán az Istent keresed: vigyáz imie' jegyekre mellyekből nyilván meg-ismérheted. I. ha a' te kezeidnek ártatlanágáról tanubizonságot téfszen a' te lelked az Isten lelkével együtt. II. ha a' néked adatot kegyelem szerezént tisztán tartani

tani igyekezel a' tefzivedet. III. ha inkább akar sz meg-válni e' világi hiában valóságoktól, hogy sem mint az Istennek keresését el-mulartnod, kerestetik penig az Isten és meg-találtatik.

1. A' könyörgésben.
2. Az ő igéjének halgatásában.
3. A' szent Sácramentommal való élésben.
4. Az Isten házának jo-szível való építésében.
5. A' szegény szűkölködőknek kik a' Christus képét viselik segítségekben. Inditsanak minket az Istennek serényen való keresésére. 1. Mert valakik őtet keresik el-nem rejti az ő szent orczáját azok előtt. 2. Valakik őtet keresik szívesen, azoknak adgya az ő bűn bocsáto kegyelmét, kívánodé ezt, keressed az Istent a' te tellyes szivedből. 3. Valakik az Istent keresik szívesen azoknak könyörgéseket kegyelmesen meg-halgattya és bizonyos időben szűkségeket bé-is tellyesíti: kívánodé ezeket? keressed az Istent a' te szivednek tellyesességéből. 4. Valakik őtet keresik szívek szerént azoknak állandó boldog országot szerzet, melyben a' keferűséges sirást az őtet keresőknek orczájokrol el-törli; és őket valobá meg-is boldogittya. O seregeknek Ura Istene a' J. Christ? érdemejért a' te áldott sz. lelkednek általa gerjesz-fel minket-is mind a' te sz. parancsolatidnak meg-örzésére, s' mind penig a' te Isteni dicsőségés méltóságodnak keresésére. Oh Uram adgy erőt értelmet és bölcseséget a' meg-találásra, és adgy kegyelmet a' végiglen való meg-maradásra, hogy te veled szent Fiaddal és szent lekeddel örökké láthassuk és szolgálhassuk a' me nnyei dicsőségében. Amē.

Ha az Ur kedvesse téfzi ez kis munkátskát az olvasók előtt, Isten kegyelméből, mást-is kezdék kibocsátani, melynek ez lészzen titulassa U T I T A R S. Melyben akar mely alkalmatosságokra-is rövid és együgyű tanítás foglaltatik-bé.

Apocal. 2. 10.

Lég' hű mind halálig, és tenéked adom az életnek koronáját.

P

MUTA

MUTATO TABLAJA,
E' könyvben lévő Predikációknak;

I. PREDIKATIO.

Gen. 35. v. 16. 17. És q. Es el-menének Bételből és valának Ephrathatol ug' mim egy, &c.

II Jobi. 14. v. 5. Mivel penig az &c.

III. Jobi. 14. v. 10. Az ember az &c.

IV. Psal. 4. v. 9. Békefégben el &c.

V. Jobi. 30. v. 19. A' fájdalom a' &c.

VI. Proverb. 14. v. 27. Az Urnak &c.

VII. Eccl. 7. v. 1. Jobb az halálnak &c.

VIII. Psal. 39. v. 5. Jelents-meg Uram &c.

IX. Psal. 90. v. 12. Tanits-meg minket &c.

X. Psal. 39. v. 6. 7. Imé eg' tenyérnivé &c.

XI. Matth. 25. v. 13. Vig' azzatok annak &c.

XII. Esa. 26. v. 20. Eredg'-el azért en &c.

XIII. Psal. 112. v. 6. Örök emlékezetben &c.

XIV. 2. Corinth. 5. v. 2. Azért &c.

XV. Matth. 19. v. 14. Hadg'atok békét &c.

XVI. Luc. 7. v. 14. 15. Iffin te néked &c.

XVII. Jacobi. 5. v. 10. 11. Például &c.

XVIII. Joan. 5. v. 25. Bizony bizony &c.

XIX. Hebr. 13. v. 14. Nincsen itt &c.

XX. Eccl. 9. v. 14. Nem tudg'a az ember &c.

XXI. Prov. 27. v. 1. Ne dicsekedg'él &c.

XXII. Hebr. 12. v. 5. 6. Fiam ne vesd &c.

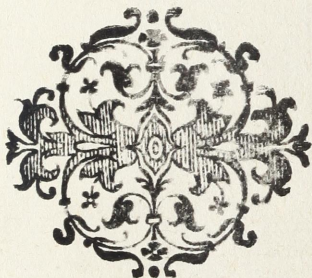
XXIII.

XXIII. Luc. 16. v. 2. Adgy számota' te szá-
fárságodrol mert nem lehet ez után sáfár.

XXIV. Jacob. 4. v. 14. Mitsoda a' ti eleteretek?
ollyan mint a' pára, mely eg' kevés ideig &c.

XXV. Psal. 119. v. 2. Buldogok a' kik meg-
őrizik az ő tanubizonyságit, és a' kik tellyes
szível keresik őtet.

V E G E.

MUTATO TABLAJA,
E' könyvben lévő Predikációknak;

I. PREDIKATIO.

Gen. 35. v. 16. 17. És seq. Es el-menének Bételből és valának Ephratától ug' mim egy, &c.

II Jobi. 14. v. 5. Mivel penig az &c.

III. Jobi. 14. v. 10. Az ember az &c.

IV. Psal. 4. v. 9. Békefegben el &c.

V. Jobi. 30. v. 19. A' fájdalom a' &c.

VI. Proverb. 14. v. 27. Az Urnak &c.

VII. Eccl. 7. v. 1. Jobb az halálnak &c.

VIII. Psal. 39. v. 5. Jelents-meg Uram &c.

IX. Psal. 90. v. 12. Tanits-meg minket &c.

X. Psal. 39. v. 6. 7. Imé eg' tenyérvé &c.

XI. Matth. 25. v. 13. Vig' ázzatok annak &c.

XII. Esa. 26. v. 20. Eredg'-el azért en &c.

XIII. Psal. 112. v. 6. Örök emlékezetben &c.

XIV. 2. Corinth. 5. v. 2. Azért &c.

XV. Matth. 19. v. 14. Hadg'atok békét &c.

XVI. Luc. 7. v. 14. 15. Iffiu te néked &c.

XVII. Jacobi. 5. v. 10. 11. Például &c.

XVIII. Joan. 5. v. 25. Bizony bizony &c.

XIX. Hebr. 13. v. 14. Nincsen itt &c.

XX. Eccl. 9. v. 14. Nem tudg'a az ember &c.

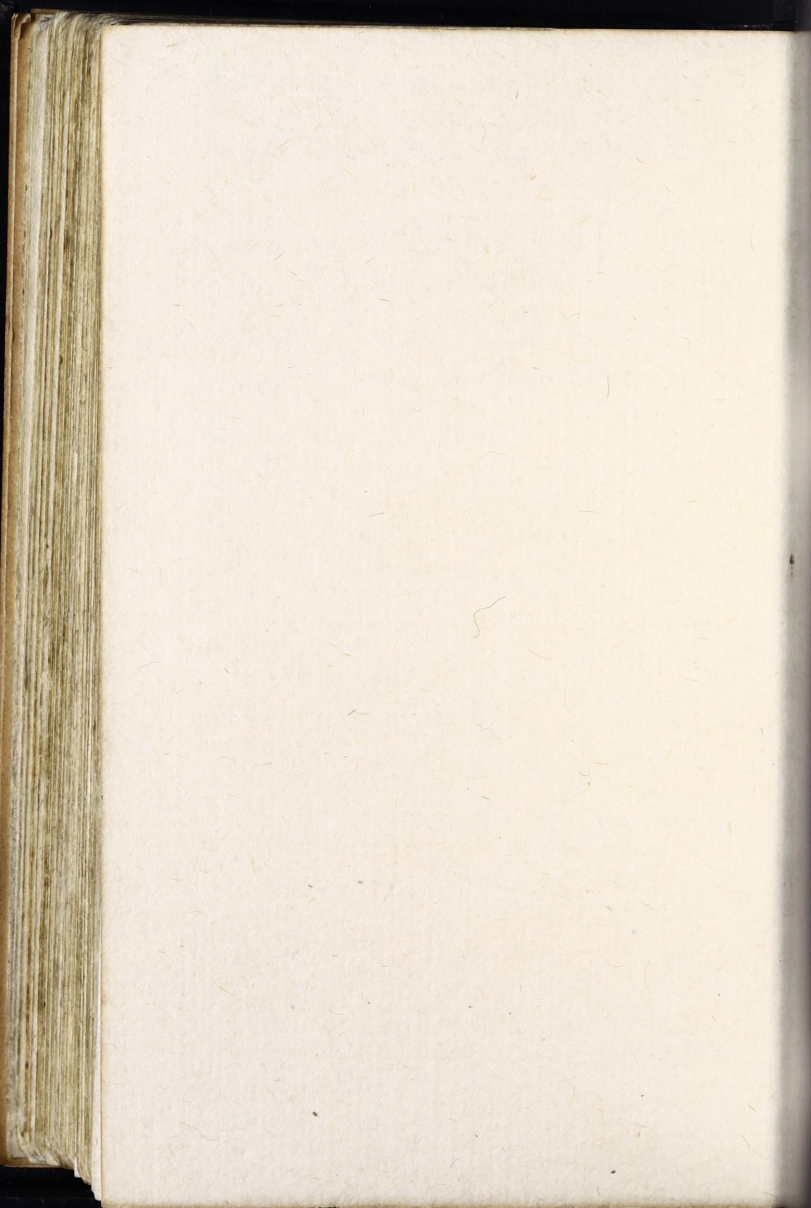
XXI. Prov. 27. v. 1. Ne dicsekedg'él &c.

XXII. Hebr. 12. v. 5. 6. Fiam ne vesd &c.

XXIII.

Fifty Pro 39/5 3. 31

Island as Redu és Siofagor a Kizfoly
Az Jufu: Lphonyallet Defortit. Döji
tolé öreljy en hezlid gjämlecebit
es diwajft öpör g huzakba g öf-
wudet. &c.

S. M.

THE

V